

Trondhjems Domkirke

Byggmesterens dagbok 1909 – 1915 og 1924

Nils Ryjord (1875 – 1926)

Fra NDRs historiske arkiv 1869-1987 / Ga-0141

NIDAROS DOMKIRKES
RESTAURERINGSARBEIDER

FORORD

Restaureringshistorien til Nidaros domkirke fra 1869 og framover, er også historien om utforskningen av kirkens bygningshistorie. Gjennom den systematiske restaureringen bygningsdel for bygningsdel, med utskifting av skadde steiner og nyere tilbygg, ble også nye sider ved bygnings- og brukshistorien avdekket.

Arbeidet og observasjonene er løpende dokumentert i to samtidige kilder. Den mest offisielle kilden er domkirkearkitektenes årlige «Indberetninger» eller rapporter til Kirkedepartementet fra 1872 og framover. Den andre kilden er dagbøkene, som ble ført av byggelederen/byggmesteren. Her ble arbeidets daglige gang dokumentert med alt som ikke står i rapportene til departementet: historiske funn og observasjoner gjort under restaureringsarbeidet, ansatte som begynner, slutter og dør, besøk av keisere og konger og ikke minst utgravingene med fjerning av flere hundre graver som ble godt dokumentert.

I perioden 1869 -1972 var det bare seks byggeledere:

Knud Guttormsen 1869-1874 (kapittelhuset og delvis oktogonen)

William Bergstrøm 1874-1904 (oktogonen, koret, tverrskipet, hovedtårnet og delvis skipet)

August Albertsen 1904-1909 og 1926-1948 (skipet og vestfronten)

Nils Ryjord 1910-1926 (skipet og vestfronten)

Wilhelm Swensen 1947-1964 (vestfronten)

Torgeir Flekk Suul 1964-1972, domkirkearkitekt 1972-1988 (vestfronten)

Knud Guttormsen førte notatbøker som er en blanding av verktøylistor, lønningslister, regnskap og enkelte bygningshistoriske observasjoner. Disse ligger i NDRs arkiv (Ga-0218 – Ga-0223), men er foreløpig ikke transkribert og tilgjengeliggjort.

Nils Ryjord ble født i Trondheim i 1875, og ble utdannet ved Trondhjems Tekniske Lærestanstalt i 1897. I 1898 ble han ansatt som assistent for domkirkearkitekt Christian Christie, og fungerte etter Chisties død som leder 1906-1909 til Olaf Nordhagen ble ny domkirkearkitekt. Deretter var Ryjord teknisk-administrativ leder for restaureringsarbeidet frem til sin tidlige død i januar 1926.

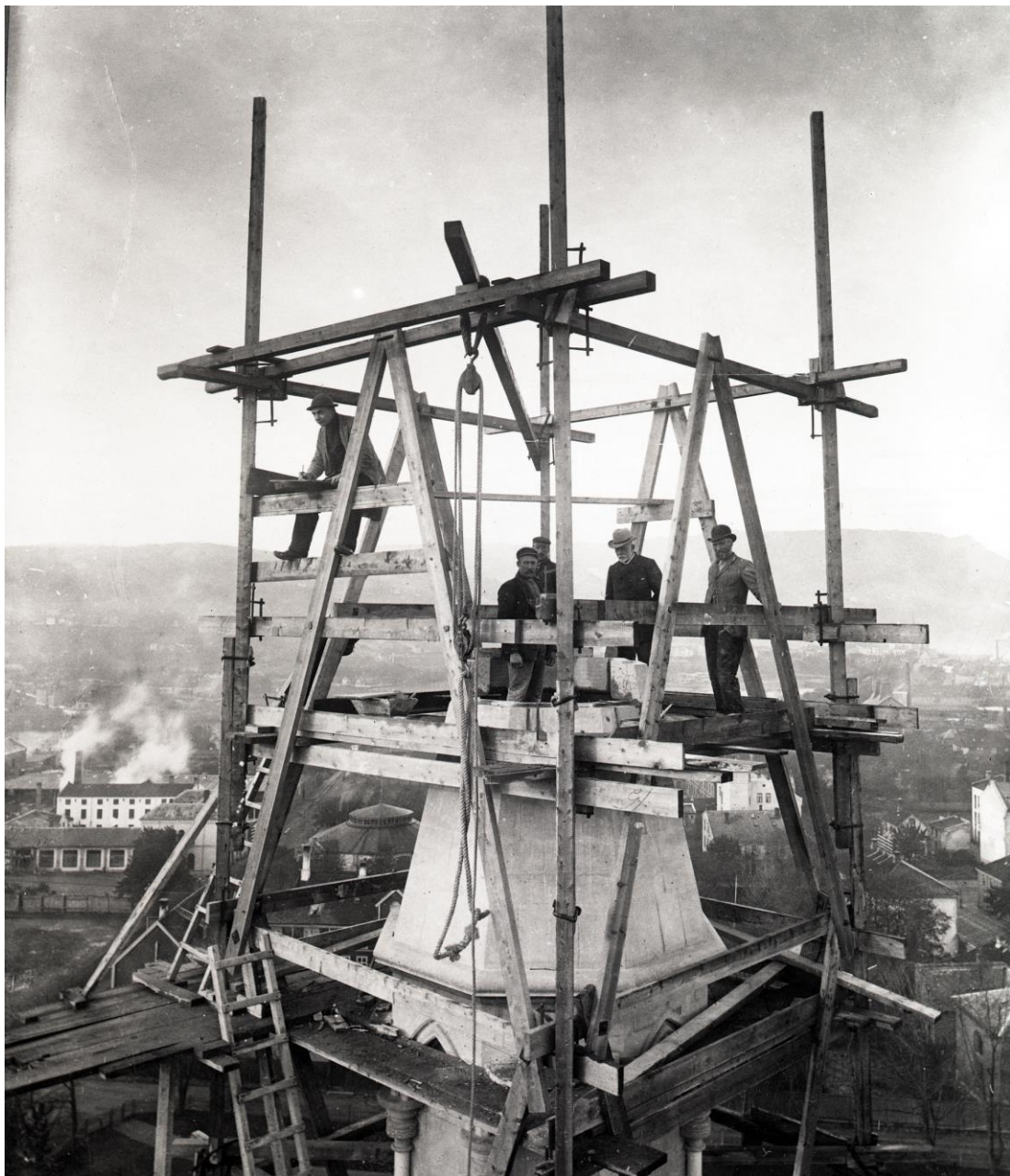
Dagboken slutter brått i september 1915. Da brøt den såkalte «Systemstriden» løs for alvor, ved at Stortinget gav økonomisk støtte til Fr. Macody Lund for at han skulle få utarbeide sine alternative planer («Systemet») for skipets og vestfrontens gjenreisning i bokform. Striden gikk sterkt utover både Nordhagen og Ryjord. Den varte til 1923, da Macody Lunds teorier ble fullstendig avvist av en internasjonal faglig komité, og restaureringsarbeidet stoppet opp i lange perioder. Et løst fragment av dagboken er alt vi har fra denne perioden. Ryjord ble også kreftsyk, og døde etter lang tids sykdom i januar 1926.

Arbeidet med å gjøre dette viktige kildematerialet tilgjengelig for forskningen, begynte i 2004 med kopiering av de originale dagbøkene. Disse er etter hvert blitt transkribert og korrekturlest av NDRs personale. Den kompakte teksten er 'løst opp' ved å lage nye avsnitt der det er naturlig.

Trondheim, september 2025
Birgitta Syrstad Øystein Ekroll

INNHOLD

1909	 side 4
1910	 side 10
1911	 side 55
1912	 side 89
1913	 side 122
1914	 side 150
1915	 side 175
1924	 side 188

1899: Ryjord med tegnebrett øverst på stillaset til hovedtårnets s.v. hjørnetårn. (Foto 0919)

Møte i Tilsynskomiteen 6te – 8de Decbr. 1909

Møte i domkirken 6te.12.09 kl.10. form. Tilstede: Fischer, Meyer, Solberg, Thiis samt arkt. Nordhagen og Ryjord.

Formanden ønsket de 2 nyansatte ledere tillykke med den store opgave, som var dem betroet, og uttalte haap om et godt samarbeide lederne indbyrdes og med tilsynskomiteen. Arkitekt Nordhagen fremla derefter sit forslag til langskibets hvælv, ledsaget med saavel geometrisk som perspektivisk tegning, og en skriftlig motivering, som anmodes tilbakesendt fra deputationen for at indlemmes i domkirkens arkiv. Hans høider for hælvetts længderibber er i forslaget bibeholdt omtrent som i konkurrenceutkastet – altsaa 33' 12" fra Gulv. Hensyn til saavel den indre proportionering, som særlig til vestfrontens utforming var her bestemmende, mens han la mindre vekt paa de maal for hvælvribbernes radier, som var søkt utledet av de defekte gamle buestene. Analogier fra engelske kathedraller talte for den større høide.

Formanden vilde ikke bestride rigtigheden av denne hvælvetts forhøielse, ut over det av bedømmelseskomiteen paa tilsynskomiteens forslag foreløbig antagne maal – men mente dog, at Englekoret i Lincoln viste et lavere forhold – omtr. 1:1,8 og troede at arkt. Christie hadde motiveret sin hvælvhøide med henvisning hertil. Dette ønsket han nærmere undersøkt. Nordhagen fremholdt videre, at han baade av æstetiske og praktiske grunde var gaaet over til bibehold av den klerestoriehøide, som av bedømmelseskomiteen i de senere leverede konkurrencebilag foreslaaet. De hvælvkapper, som fra klerestorievinduerne skjærer ind i det nærmest cylinderformede hovedhvælv, maatte da gives et svakt fald mot disse, og skjoldbuerne vilde bli rykket noget op fra vindusbuerne. De blir dog ikke concentriske med disse.

Dels ved denne ordning og dels ved, at hvælvbuerne som cirkelslag breder sig raskere ut fra hvælvsoilens kapitel end ved de tidligere projektede fandt man, at den vesentligste betænkelighet med det høiere hvælv faldt bort. Form. vilde derfor anbefale Nordhagens forslag. Arkt. Ryjord vedla en skriftlig erklæring, hvorefter han, som oprindelig havde holdt paa den av bedømmelseskomiteen foreslaaede mindre hvælvforhøielse, kunde gaa over til Nordhagens forslag. Fischer og Thiis var mest tilbøielig til at opretholde tanken om det høiere kleristorium i forbindelse med det høiere hvælv men vilde bøie sig for de praktiske vanskeligheter, som den større høide av de blot 4" tykke indre klerestoriesøiler vilde medføre.

Solberg og Thiis sluttet sig til Nordhagens forslag. Man gik saa meget heller over til det lavere klerestorium som det syntes noget tvilsomt om den større vindushøide vel lod sig i æstetisk henseende tilfredsstillende løse i forbindelse med en høiere og rikere parapetform end den av arkitekt forutsatte.

Den ydre kranslists og brystnings beliggenhet og utforming forbeholdt arkt. Nordhagen sig at løse i forbindelse med vestfronten; men saa meget blev allerede nu klarlagt, at hvorledes end disse anlægges indenfor de snevre grændser for en mulig hævnning eller sækning, vil de kunne bringes i harmoni med de lavere klerestorievinduer.

Efter disse uttalelser besluttede man enstemmig at anbefale hrr. Nordhagens plan for hvelv og klerestorium til kirkedeptets approbation. Arkt. Nordhagens forslag om at klerestoriebaandets skjæring mot hvælvfælterne dækkes med hoder eller anden smykkform fandt ogsaa tilslutning. Dog ønskes dette først undersøkt ved modellering paa stedet. Det samme gjælder ogsaa tanken om en ornamental utvikling av skjoldbuernes indskjæring i hvælvets her lodrette flater.

Overlærer Lund anmodes om at undersøke stabilitetsforholdene for den efter Nordhagens plan ændrede hvælvform. Man vedtok forstærkelse av klerestoriets masverk, likesaa blev vedtat at grindværket burde veksle gjennom hele rækken paa samme side. Arkitekt Kiellands glasmalerier for søndre tverskibsvæg besigtigedes. I de større ubrudte flader i den sterke solbelysning syntes farverne noget grelle.

Det nye varmeapparat – lavtryksdamp – for menighedskirken besigtigedes og godkjendtes efterat arkitekt Ryjord havde uttalt sig rosende om apparatets funktionerer ved kontinuerlig fyring. Der er øiensynlig ved dette anlæg gjort et betydningsfuldt skridt til bygverkets vedlikehold. Endelig blev foreløbig refereret saken om salg av Thjems bispegaard og de hensyn som ved denne eiendoms regulering og eventuelle bebyggelse maa taes til domkirken.

Møte 7.12.09

Arkitekt Nordhagen omtalte ønskeligheten av at en model av vestfront og langskib blev utarbeidet i maalestok 1/48. Modellen særlig ønskelig til støtte for kompositionen. Materiale plastilin eller gips, pris 2. á 3000 kr. Herr Nordhagen blev anmodet om nærmere at undersøke prisen og samtidig ogsaa muligheten av at faa den utført i metal. En saadan metalmodel av

hele kirken fandt man burde findes paa Kristianiautstillingen i 1914. Til denne burde der andrages om direkte statsbidrag. Ifald dette ikke opnaaes, maa den førstnævnte model av plastilin eller gips utføres og betales ved et av domkirkens særfond. Direktør Thiis fremholdt at modellen maatte kunne anskaffes for det ordinære annums midler. Spørsmålet skal, naar det blir aktuelt, optaes til ny overlægning.

Komiteen anbefalte herr Nordhagen at ta fast bolig i Thjem fra vaar flyttetid 1910.

Arkitekt Ryjord anmodedes om at sette sig i forbindelse med Konsul Bendecke og muligens med andre indflydelsesrike nordmænd i Amerika for at søke utvirket, at vestfrontens utsmykning med skulptur eller skibets glasmalerier blev betænkt med en eventuel nationalgave. Såvel arkitekten som komiteens medlemmer burde efter evne søke at interessere ogsaa velsituerte mænd i Norge for kirkens kunstneriske utsmykning.

I anledn. Thjems stiftsdirektions henvendelse av 4/12. 09 svares.

Tilsynskomiteen finder at bispegaardstomtens søndre del ikke maa bebygges, men utlægges til park. Paa dens nordre del mot Bispegaten kan nuværende bebyggelse bibeholdes og utvides noget med bibehold av dens nuværende karakter og uten væsentlig forhøielse av bygningernes nuværende høide. Al bebyggelse maa holdes utenfor en byggelinje, som ikke maa lægges sydligere end arkivtomtens sydlige grændse eller dennes forlængelse $\neq$ Bispegaten. Forutsætningen med denne uttalelse er, at Vaisenhuskolens bygninger senere kan sløifes og skolens grund i forbindelse med bispegaardstomten parklægges. Vaisenhusgaten tænkes sløifet.

Andragende om lønsforhøielse fra domkirkens arbeidere kan for øieblikket ikke imøtekommes men skal senere bli tat under fornyet overveielse. Indredning av det nye kontor og utvidelse av det gamle lederkontor samt indredning av atelier for billedhuggeren bifaldtes. Arkitekt Kiellands ekstraregn. av 5/12.09 paa kr. 150 godkjendtes.

Møte 8-12. 09 kl 3 eftm. alle tilstede.

Foranlediget ved arkitekt Kiellands henvendelse av 5/12 og de opplysninger, som fremkom under møtet angaaende hans forhold og hensigter finder komiteen at maatte betone følgende: Hr Kielland synes at gaa ut fra, at han ved at paata sig den til det tildelte stipendium av domkirkens midler knyttede betingelse om senere hen «efter administrationens nærmere bestemmelse» at stille sine evner til arbeidets raadighed ogsaa har forpligtet administrationen til at skaffe ham nogenlunde kontinuerligt arbejde, ifald han fandtes brukbar. Komiteen kan ikke finde denne opfatning av gjensidigt forhold helt berettiget.

Det synes ogsaa indlysende, at der, naar alle tverskibets vinduer har faaet sin utsmykning, maa indtræ en stands i produktionen av glasmalerier, indtil en plan for det hele langskibs utsmykning med maleri og skulptur er utarbeidet og vedtat. En forenen av utsmykningsarbeidet hindres desuten for tiden ved mangel paa dertil disponible midler, idet man selvfølgelig først maa sørge for de led av rent kunstnerisk art, som maa indgaa som første dele av den arkitektoniske utforming.

I erkjendelse av hrr Kiellands fortjenester og med ønsket om at benytte hans kunstneriske evner i den for øieblikket størst mulige utstrækning, besluttedes der, under forutsetning av kirkedeptets approbation, at gi ham bestilling paa kartoner til alle de gjenstaaende vinduer i tverskibet og til de nedre kapeller støtende til dette, under forutsætning av at hrr Kiellands prisforlangende findes rimeligt.

For de store nedre vinduer i tverskibet tænkes nærmest paa medallionbilleder i ornamenteret indramning; for de øvre vinduer tænkes helt ornamentalt utstyr. I kapelvinduerne anbringes figurlige scener, som betegner kapellets navn eller oprindelige bestemmelse.

Komiteen foreslaar videre hrr Kiellands kartoner til nordre tverskibsvæg godkjendt, idet dog Jeremias og Ezechiel søkes bragt nærmere i overenstemmelse med farveskisserne. Der gjøres ogsaa opmerksom paa, at anvendelse av mindre glasstykker end i tegningerne angit baade for figur og bakgrund vil være ønskelig.

Disse kartoner foreslaaes snarest muligt sat i arbejde og et anbud eller dog en forhaandsuttalelse ønskes fra firmaet Felix Gaudin i Paris. Hrr Kielland anmodes om at opgi sit honorarforlangende for i Paris at kontrollere kartonernes omsætning i materiale. Man

tænker sig, at han under dette pariserophold ogsaa maatte kunne utarbeide skisser og kartoner for langvægsvinduerne, likesom han under dette ophold i Frankrige maa antas at faa den bedste anledning til at gjøre de studier angaaende glasmaleriets teknik, som han nævner i sin skr. av 5/12.

Man anser det nødvendig, at ogsaa langvæggens vinduer blir forarbeidet utenlands, da man i Norge endnu er uten erfaring paa dette felt. Ifald hr Kielland er villig til at overta overomhandlede arbeide, vil forskud til bestridelse av reiseutgifter i rimelig utstrækning kunne utbetales ham.

Instrukser for den kunstneriske leders assistent, instrukser for forretningsføreren og de 2 arbeidsformænd anbefaltes til kirkedepkets approbation. Som indehaver av førstnævnte stilling er efter depts forutsætning opnævnt hr. Arkitekt Albertsen med løn 3000,00 kr og som ny arbeidsformand: Mikal Hagen (en av domkirkens arbeidere) f. 1874 med løn 1500,00. Billedhugger A. Svor gis det svar paa fornyet henvendelse, at han ikke bør lægge mere arbeide i sine prøver for domkirken. Komiteen maa gjenta, hvad den tidligere har tilskrevet ham, at de dekorative opgaver til domkirkens utsmykning ikke synes at ligge vel tilrette for hans kunstneriske retning.

Billedhugger Rasmussen er kommet tilbake fra sin utenlandsreise og har fortsatt med modelleringen av de 24 figurer for stræbepillernes øvre partier.

1909

DECEMBER 1909

7.

Paabegyndt hugningen av et par av stræbepillernes hoder.

10.

Stenlast ankommet fra Mosjøen.

Billedhugger Svor, der en tid har ligget heroppe for at gjøre endel modeller til hoder m.v. for skibets indre, er reist tilbake til Christiania, efter at hans arbeider var blit forkastet av tilsynskomite og arkitekter.

17.

For undersøkelse av Centraltaarnets murbenk og fundamenter er fra Røros kobberværk utlaant en diamantbormaskine. Maskinen blev opsat i tverskibet, hvor boring blev foretat i taarnets nordvestre pille. Boringen foregik med haandkraft. Borstøvet fjernedes ved at blæse luft til ved hjelp av en alm. puster. Boringen gik temmelig smaat forhaanden og besluttet efter at ha naaet til en dybde i pilaren av foreløbig at standse her, men heller at forsøke i fundamenterne.

Til idag er ialt utført 10 stk modeller for stræbepillernes figurer.

20.

Foruten diamantboring er ogsaa meisling av huller paa forskjellige steder i centraltaarnets murverk igangsat. Prøvestykker av mørtelen i de forskj. huller uttages, nummereres og opbevares i sine særskilte kasser for at forelægges for taarnkomiteen.

23.

Diamantboringen avsluttes idag før Jul men fortsættes over nytaar.

For taarnkomiteen er utarbeidet en nøiagtig opmaaling og optegning av taarnets fundamenter i maalestk. 1:24.

1910

JANUAR 1910

Januar 4.

Idag gjenoptoges diamantboringen.

Maskinen blev monteret i kjælderen ved nordøstre taarnpilles fundament. For at fjerne borstøvet blev vand anvendt. Da boringen gik meget langsomt for haanden besluttede man at anvende motordrift av maskinen.

Kontoret i sydvestre taarn færdig til indflytning og taget i brug av Ryjord. Kontoret i nordvestre taarn paabegyndes og gjøres tilsvarende med det sydvestre.

De i sin tid gennem tilsynskomiteens formand til kirkedepetet indsendte forslag til instruks for formand og assistent og bokholder, tillikemed forslag om Mikael Hagens ansættelse som formand er endnu ikke fra depletet oversendt restaureringsarbeidet. Ikke destomindre er Hagen begyndt sin funktion som formand fra nytaar av. Likesom har arkitekt Albertsen gaaet over som assistent.

18.

Efterat en elektrisk motor var anbragt i kjælderen paabegyndte idag boringen ved hjælp av denne.

19.

Træarbeidet paa billedhuggeratelieret paabegyndte. Det opføres av bindingsværk utfyldt med gibsvægge og dobbelt panel.

28.

Idag indtraf et uheld med heisekranen, som det kunde havt skjæbnesvangre følger. Toppen om hvilken kranen dreier sig brakk nemlig, og hele kranen væltede til siden. Dette skede under løftningen av en større klæbersten til sagmaskinen. En av arbeiderne kom sig ikke tidsnok unda og fik sig et slag over knæet, dog uten at dette foraarsaget større skade. Arbeideren maatte gaa hjem, men vil neppe bli arbeidsudygtig mange dage.

Vand er nu trængt gjennom murværket i nordøstre pillefundament og ind i korets kjælder. Borehullet havde da en dybde av 4, 80. Om eftermiddagen var man naaet til en dybde av 6,25 og meget lite vand kom tilbake ved borhullets munding. (se taarnkomiteens beskrivelse av boringen)

29.

Boreformand Meldalen reiste en tur hjem idag men kommer tilbake til mandag. Arbeidet med boringen blev derfor instillet for idag, og en mand var beskjeftiget med at bære vand fra korets kjælder. Man er nu naaet til 7,10 m i fundamentet.

Efter at ha utført 25 stk modeller til stræbepillernes øvre figurer, samt 10 stk hoder til samme reiser billedhugger Rassmussen idag tilbake til Christiania.

31.

Meldalen kommet tilbake og boringen igjenoptat. Vand siver nu paa et nyt sted gjennom muren ind i korkjælderens.

I formiddag gjennombores fundamentet. Den borede længde var 7,93 m. Den ytterste sten (paa korkjældersiden) bestod av hollandsk mursten. Av denne laa endel stykker igjen i røret. Paa borelængden 7,10 til overnævnte hollandske sten, som tilsammen utgjorde ca 25 cm, fandtes intet i borerøret, hvilket viser at boret har gaaet gjennom et materiallag – en fuge.

Mørtelen kan heller ikke ha været meget sterk, idet intet fandtes tilbake i røret av denne, alt var vasket ut.

Boremaskinen blev flyttet over til nordvestre taarnpille og monteredes her.

Alt murearbeide har i januar maaned hvilet og arbeiderne har været beskjeftiget med hugningsarbeider. Foruten hugning av de øvrige figurer til stræbepillerne er av ornamentale saker hugget krabber til stræbepillernes fialer, likesom endel svikkelpartier til triforiet. Forøvrigt de manglende dele til stræbepillernes øvre partier samt kvader.

FEBRUAR 1910

Februar 1.

Paabegyndte boringer i nordvestre taarnpilles fundament. Boret førtes ind i retning nordøst sydvest.

2.

Efter at ha boret til en dybde av 2,50 i pillen – den hele tid gennem ny mur – forsvandt pludselig det tilpumpede vand i murværket. Man fortsatte boringen til 3,25 m uten at vandet kom tilbake igjennom borhullet. Man fandt det derfor ikke længer tilraadeligt at fortsætte boringen, hvorefter denne hermed blev avsluttet. Ved undersøkelse i transformatorrummet, beliggende i vestre skib ind til taarnpillen paa dennes vestside, merkedes vandtilsig gennem taarnpillens fundament.

3.

Boremaskinen med tilbehør avsendtes til Røros likesaa har Fjeldseth fjernet ledningerne med motoren fra kjeldereren.

9.

Mottog fra Overl. Lund hans stabilitetsberegning av skibets hvælv.

12.

Montering av heiskranen ved stensagen paabegyndt. Lunds stabilitetsberegninger tillikemed hans tidligere utførte tilsendt arkt. Nordhagen.

14.

Kranen færdig til bruk igjen. Reparationen utførtes av Baklandets støperi efter paaforhaand indhentet anbud.

21.

Møte i taarnkomiteen berammet til fredag d. 4de marts. Arkt. Nordhagen og arkt. Meyer underrettet herom.

23.

Paabegyndt utarbeidelsen av mahler for de gjenstaaende stene i vestfrontens 2den arkaderekke for at de manglende stene kan hugges.

24.

En gibsmodeel til prøvning av størrelsen for de i klerestoriet ved anfængerne foreslaaede hoder utarbeides.

Noget murearbeide har heller ikke denne maaned været utført. Hugningsarbeidet har vesentlig bestaaet av de samme saker som forrige mnd, samt hugning av de nedre anfængerstene for skibets hovedhvælv.

MARTS 1910

Marts 4-5.

Møde i stabilitetskomiteen. Ark. Nordhagen tilstede.

Overlærer Lund fremla foreløbige beregninger over taarnets paakjendinger, saavel hvad totalvegt som vindtryk angaar. Besigtelse av de enkelte utmeislede huller i taarnets murverk foretages, og gjennomgik man arkt Ryjords karakteristik av murværket paa disse forskjellige steder. Komiteen sluttete sig til denne, kun blev forut at et par mindre væsentlige redaktionelle forandringer. Man besluttete endvidere at utmeisle yderligere 4 huller i taarnpillernes øvre partier og at la trykprøver av mørtelen foretages saavel umiddelbart efter utmeislingen, som efter at mørtelen havde ligget en tid i luften. Fra Røros værk forelaa en regning paa 973,36 kr. Herav for slitage og erstatning for 2 knuste diamanter kr 907,36 efter en godtgjørelse av kr 1,00 pr milligram. Regningen blev attesteret av formanden.

5.

Med arkitekt Nordhagen besigtigedes arbeidet. I klerestorieetagen var opsat model for hoder, anbragte i anfængerne i klerestoriebaandets høide. De opsatte modellens størrelse og stilling blev akseptert.

Efter forslag av Ryjord var Nordhagen enig i at man burde gjøre baserne til klerestoriets søiler 6" høiere end oprindelig forutsat. Det øvre profilerede parti av baserne blir herved synlig nedenfra, likesom de slanke marmorsøiler herved blir 6" kortere.

For hvælvkonstruktionen havde Albertsen i blyant færdig skemategninger visende de forskjellige hvælvbuers radier.

Klerestorievinduerne top (bakkant av hovedbuen indv.) varierer fra ca. 5' 10 ½" til 5' 14 ½" høide over overkant kapitæl. Da høiden iflg Nordhagens forsl. til underkant skjoldbue skulde andra til $(13' 18 \frac{1}{2} \div (1' 6'' + 2' 15'' + 4' 13'')) = 5' 8 \frac{1}{2}''$, sees herav at det ikke blir muligt, at faa skjoldbuen saa langt ned, som i N.s skisse projecteret. Løftes derimot nævnte skjoldbue sin egen høide i snittet, der her andrar til 7" á 7 ½", opstaar et mellomrum, der varierer mellem $(12' 19 \frac{1}{2}'' \div (4' 13'' + 2' 15'' + 5' 10 \frac{1}{2}''))$ til $12' 19 \frac{1}{2}'' \div (4' 13'' + 2' 15'' + 5' 10 \frac{1}{2}'')) =$ mellem 9" til 1". For opnaaelsen av dette er søileavstandene utregnede proportionale med originalfeldtet VI (efter rekonstruksjonstegn.), hvor et spænd paa 6' fra bakkant til bakkant giver søileavstanden 1' 9 3/8" fra midte til midte. Buen «E» radius blir i dette tilfælde antat til $r = 34' 20''$, tilstøtende kappetops $R = 22'$ (Se tversnitstegn for C.7)

Den steilt stigende bue «B» var optegnet i 3 alternativer:

Alt. I: $R = 19' 6''$ m. centrum beliggende under grundlinien (paa forlængelsen av centrumslinien for $R = 14' 15''$ (Christies) for de utførte partier.

Alt. II: $R = 18' 8''$ Centrum beliggende paa grundlinien (intet hensyn tat til de allerede færdige anfængerpartier.)

Alt. III: $R = 14' 15''$ til under klerestoriebaandet (utført). Fortsettelsen med $R = 15' 18''$ Centrum ca 1' 7" over grundlinien.

Alt. II blev antat til utførelse.

7.

I hul no. 21 i sydøstre taarnpille blev indmeislingen fortsat. Kleberkvaderen (33 cm dyb) gjennommeisledes, hvorpaa paatræffes et cementskal. Bak dette var indmuret hollandsk

mursten i forband og i cementmørtel. Tegning av dette hul besluttet utarbeidet i nærværende dybde, hvorpaa fortsat utmeisling gjennom murstenen iværksattes.

Et hul no. 22 i sydvestre pille påbegyndtes. Det ytre kleberskikte gjennommeisledes, hvorpaa paatraffes meget haard cementmasse. Bak denne paatraff man den gamle støpemasse av kalkmørtel og smaa skiffersten og klæber. Mørtelen var meget porøs og graa av farve, opfyldt med en mængde ulæskede kalkpartikler. Den graa farve synes at tilhøre fra cementvand, som er sevet til under reparationen av pillen. Mørtelen var av meget ringe fasthed og det lod sig ikke gjøre at faa større stykker av mørtelen end av valnødestørrelse.

8.

Hul no. 23 i nordøstre pille påbegyndtes. Indenfor det ytre kleberskifte var den gamle støpemasse meget daarlig, likesaa cementmørtelen i de ydre fuger, denne var ganske løs og hensmuldret.

11.

I formiddag besøgte kongen kirken – paa tilbaketur fra sin Lofotreise. Han var ledsaget av panserskipet «Norges» chef kommandør Pettersen og 2 adjutanter.

12.

Efter optegningen av hul no. 21 i en dybde av 33 cm. fortsattes utmeislingen i dette hul gjennom det nye murværk, bestaaende av hollandsk mursten. Man meislede ind til en dybde av ca 60 uten at være kommet ind til det gamle murverk. Meislingen avsluttede hermed.

24 – 28. Paaskeferie.

29.

Antat Nicolay Buchs anbud paa Cement for 1910, lydende paa kr 5,55 pr fustage, frit tilkjørt domkirken. Levrance efter behovet. Fra Kvam & Gisvold samt Aktieteglværket var ogsaa indhentet anbud. Begge disse lød paa kr 5,60 pr fustage.

Idag begyndte man at forberede til murningen i triforiet. 2 murerlag foruten lignende antal graastensmurere sættes til dette arbeide.

Ved utmeislingen for den nye anfænger nærmest hovedtaarnet (søndre sides langvæg) fandt man merker efter den gamle skjoldbue for skibets hvælv. En opmaaling av den fundne buelinie utføres til sammenligning med den nu antagne hvælvhøide.

Fredrik Nordtømme avreiser til Mosjøen for at igangsette driften i Bjørnaa Kleberbrudd.

APRIL 1910

April 6.

Mottat Deptets aprobaton paa forslaget om anskaffelse av tegninger til glasmalerier til tverskibets vinduer samt utførelsen av nordre gavls vinduer efter arkt. Kiellands kartoner. Kielland er gjort bekjendt hermed og bestillingen givet ham.

7.

Opmaalingen av den fundne skjoldbuelinie er nu utført. En fremstilling av saken tillikemed kopi av opmaalinger er idag avsendt til arkt. Nordhagen (Se kopib. 820)
Jeg uttaler i den anledning bl. a:

«Jeg finder det som min pligt at gjøre opmerksom paa dette, om det skulde foranledige til nogen ændring av den allerede bestemte hvælvhøide. Personlig finder jeg, som jeg ogsaa tidligere har fremholdt, at hvælvet efter den sidste bestemmelse (Nordhagens forslag) er i det høieste laget.

Samtidig hermed maa jeg ile med at meddele at arbeids- og schemategningerne som Albertsen nu har utført til hvælvets buer, ikke ganske er overensstemmende med den approberte hvælvhøide og saaledes heller ikke med den snittegning som blev Dem tilsendt. I denne tegning var nemlig hvælvets høide, overensstemmende med Deres forslag optegnet 5 fot høiere end Christies.

I arbeidstegningene, hvorefter man nu er gaaet igang med at hugge anfængere, er hvælvhøiden feilagtig tegnet $10 \frac{1}{2}$ " lavere. Dette maal ($10 \frac{1}{2}$ ") utgjør topribbens høide. Høidemaalet er nemlig avsat til hvælvkappen istedetfor til underkant topgratens profil. Ved at

betragte tegningen, passer den 10 ½” lavere skjoldbuelinie aligevel ganske godt ind med de fundne spor.

Baade av denne grund og av at arbeidet er sat igang, tør jeg foreslaa at man i et hvert tilfælde ikke gaar høiere med hvælvet end som allerede i arbeidstegningen – altsaa 10 ½” lavere end den aprobeerte hvælvhøide. Det vilde være beklageligt om dette skulde ha tilfølge nogen større forandring i Deres plan for vestfrontens opbygning eller for det store vestvindues utformning, men jeg er av den formening at man holder sig mere overensstemmende med det oprindelige hvis man bestemmer sig for den lavere høide».

8.

Fotograferet de fundne spor paa taarnets vestside.

9.

Endel av arbeiderne er nu flyttet ut, og fyringen i arbeidslokalet ophører fra idag av.

12.

Rasmussen kommer tilbake og agter at paabegynde modelleringen av det store vestfrontrelief.

14.

John Solem, som har været i restaureringsarbeidets tjeneste fra den første begyndelse av har opsagt sin stilling fra 1ste september d. a. at regne. I den anledning har han anmodet om restaureringsarbeidets bistand til av statskassen at erholde en pension. En anbefaling herom er indsendt gjennom stiftsdirektionen. Beløpet sat til kr 500,00.

16.

Avsendt fotografi av sporet for skjoldbuen til arkitekt Joh. Meyer, hvorhos jeg samtidig utbeder mig en snarlig avgjørelse m. h. t. den foreslaaede ændring av hvælvhøiden.

18.

Idag begyndte arbeidet paa vestfronten, idet de manglende buestene til 2den arkaderække opsættes. Stenene har været færdighugget i løpet av vinteren. Arbeidet i triforiehøiden fortsattes. Paa nordre side er man i partiet nærmest hovedtaarnet over klerestoriebaandet og begyndt at anlegge den ytre klerestorievæg.

I anledning av Rasmussens vestfrontrelief er man ifærd med at opsætte en platte for opmodelleringen av relieffet. Indrammingsprofilerne trækkes i gibs paa et træskelet.

20.

Man forbereder nu for murarbeidets igangsættelse paa søndre langvægs stræbepiller. Rasmussen har efter sin tilbagekomst til Thjem modelleret 3 nye hoder for stræbepillerne. Disse maa man straks gaa igang med at hugge, selv om de ikke er godkjendt av komiteen. Gabriel Kielland reiser iaften til Kristiania, hvor han vil opholde sig nogen tid for derefter at dra til Paris i anledning utførelsen av glasmalerierne til nordre tverskibs gavl - hos Gaudin & Cie. Han blev i den anledn. utbetalt et forskud av kr 1000,00.

Fra tilsynskomiteen er nu saken angaaende de fundne skjoldbuespor tilbakesendt arkt. Solberg. Komiteen er enig i mit forslag om at bibeholde hvælvhøiden efter de allerede paabegyndte huggearbeider til hvælvanfængere – altsaa 10 ½" lavere end oprindelig vedtat. Arbeidet med hugningen av anfængerne kan derfor nu fortsætte.

25.

Mottat Jernbaneangivelse paa 11 kasser fra Billedhugger Vigeland. Med Jernbanen er ankommet og opkjørt 5 kasser, indeholdende følgende figurer til korbuen:

Kristus (Krusifix)

Johannes

Maria

Engelen

Elias

Alle skåret i eketræ og polykromeret.

Farvene paa de tidligere figurer Johannes, Maria og Engelen har Vigeland dæmpet en del.

Idag begynder man at forhøie stilladserne paa nordsiden for at fortsætte paabygningen av stræbepillerne. Rasmussen har yderligere færdig 2 hoder for stræbepillerne.

26.

Idag mottat de øvrige figurer til korbuen: Moses og Kristus samt modellerne i gibs av Kristus, Moses og Elias.

Trækorset er ogsaa mottat. Dette er kun krideret. Samtlige træfigurer er anbragt i tverskibet i sine kasser. Paa Kristusfiguren forekom en spræk paa venstre side av ansigtet, forøvrigt var figurerne i fuld orden.

Uttat 2 felder av søndre gavls glasmalerier. Disse skal efter Arkt Kiellands anmodning sendes til Paris – til Gaudin & Cie for at Vinduerne til nordre gavl kan stemmes sammen i farven med disse.

28.

Avsendt til Gaudin & Cie de 2 av søndre tv. sk. gavls glasmalerier tillikemed mahler av nordre tv. sk. vinduer.

Gjennem hrr. Ronander er man gjort opmerksom paa fundet av tre profilerte stene i Olavs Trygvasøns gd. 3. Stenene er hentede op til kirken. Den ene er en ganske stor grøn klebersten. Den har levninger av temmelig grove og her ukjendte profiler. Har derfor neppe tilhørt domkirken. Den anden er en større masverksten, tilhørende et vindusmasverk – antagelig av større dimensioner end klerestoriets. Den tredie er en mindre sten med profiler som tverskibets hundetandsprofiler.

29.

Paa stræbepillen nærmest tverskibet paa nordsiden er nu opsat de øvre hoder (2 kvindehoder) og man fortsætter med sætningen av bueprofilerne. Idag er endelig mottat tilbage instruksjonsforslagene for de underordnede funktionærer. Forslagene er samtlige approberet av departementet. Avskrift av instruksene er oversendt de respektive funktionærer og formand.

MAI 1910

Mai 3.

Idag sættes de øverste figurer paa stræbepillen nærmest tverskibet – paa nordsiden. Stilladsmaterial indkjøbes for søndre langvæg. Tømmermændene Furan og Melvold gaar

igang med at skjære op taget over søndre sideskib for 4de og 5te stræbepille (fra øst) og med at reise stilladserne.

4.

Efter at ha opsat gibsmoellerne av vandspyerne paa 4de og 5te pille paa sydsiden til prøve, blev under samraad med billedhugger Rasmussen besluttet anbragt paa pille 4: Figur med «Tandpine» (No.) og figur holdende sig for hode og mave (No.). Paa pille: 5 «Kraakelignende figur» (No.) samt «Djævel», som trykker kongehode.

For domkirkens menigheds regning har kirketilsynet besluttet at anlægge rendestene langs indkjørselen til kirken, samt at lægge et nyt kloaksluk paa den østre side av indkjørselsporten. Arbeidet hermed var overdraget iflg. anbud til Brolægger Rønning. Idag er arbeidet færdigt og besigtiget, hvorfor Rønnings tilgodehavende er anbefalet til utbetaling hos kirkeværgen.

13.

Even Øie har faaet brev fra Almenningsøen fra Adolf Lindbak, hvori denne uttaler at arbeidsfolk for utbrydning av marmor ikke kan erholdes der. I den anledning har man besluttet at at utsætte med utbrydningen av marmor til klerestoriets søiler til næste aar. Man behøver nemlig arbeidsstyrken her hjemme i sommer for at opmure stræbepillerne.

Paa grund av den indtrufne varme er 2 mand saavel om aftenen efter arbeidets slut, som om søn- og helligdage sat til at dynke vand paa de nyopmurede dele, for at hindre at cementmørtelen sprækker.

14.

Pintseften. Arbeidet slutter til ½ 2 og paabegynder atter den 18de mai – 4de pintsedag. Opsætningen av platten med de tilliggende profiler omkring vestfrontrelieffet – utført i gibs – er nu saa godt som færdigt – saa at Rasmussen kan gaa igang med modelleringen av relieffet i det nys opsatte atelier.

18.

Gaudins kontrakt for utførelsen av glasmalerier for nordre tverskibs gavl undertegnet.

19.

Idag er muringen av den østre stræbepille paa nordsiden tilendebragt. Pillens korsblomst er forsynet med indhugget dato og aarstal. Av aviserne erfares at billedhugger Vigeland en av de første dage avreiser til syden. I den anledning er telegraferet til ham med forespørsel om dette medfører rigtighed, da i tilfælde stilladsreisningen foran korbuen vil bli utsat.

Hos bygmester Marstein er besluttet at indkjøpe endel stilladsmaterial – 2” x 6” planker til en pris av 22 øre pr. l.m.

20.

Forberedelser til korbuefigurerens opsætning paagaar. Mahler blir tat til underlagsplater av jern, og som anbringes under figurerens fotstykker. I konsolene blir indsat kobberdorer som gaar op i figurene gjennom ovenævnte jernplate.

Muringen paa stræbepille no. 2 paa nordside fortsattes idet 2 hoder (konge- og dronninghode) idag anbringes.

21.

Arbeidsreglement for restaureringsarbeidets folk er utarbeidet og utlægges til gjennemsyn i henhold til «loven om tilsyn i fabrikken m.m.» av 10de sept. 1909 § 35.

Forslaget lyder:

Arbeidsreglement for Trondhjems domkirkes restaureringsarbeider

1.

Arbeiderne antages og avskediges av den teknisk-administrative arkitekt.

2.

Den gjensidige opsigelsesfrist er 14 dage, medmindre en anden for begge parter like lang frist ved skriftlig kontrakt er fastsat.

3.

Arbeidstiden er for samtlige arbeidere 10 timer daglig, og arbeidet begynner kl 6 morgen og slutter kl 6 aften – undtagen dage før søn- og helligdage, da arbeidet slutter kl 5 eftermiddag.

Juleaften, paaskeaften og pintseften sluttet kl 1 ½ eftm. 17de mai sluttet kl 9 ½ fmd. 3die juledag og 3die pintsedag arbeides ikke.

Frokost og middagshvil indtages respektive kl 8-8 ½ fmd og kl 12 ½ - 2 middag. De dage, som i henhold til ovenstaaende arbeidet slutter kl 1 ½, henlægges frokosthvil til - fra 8 ½-9 fmd. 17de mai arbeides i et fra 6-9 ½ fmd.

4.

Fritid tilstaaes indtil 2 timer for de, som ønsker at følge avdød arbejdskammerat til graven, samt hele begravelsesdagen ved ægtefælles død. Private ærender i byen under arbeidstiden indrømmes ikke, medmindre der avskrives mindst 1 time i arbeidslønnen.

5.

Arbeidere, som har været fast ansat i restaureringsarbeidets tjeneste i 3 aar, er berettiget til 2 ugers (12 arbeidisdagers) sommerferie med bibehold av fuld løn. Der er ikke adgang til at dele ferien i flere terminer.

6.

Tobaksrøkning i spiseværelset og i restaureringsarbeidets øvrige lokaler – undtagen ved fyrapparatet – forbydes.

7.

Ingen arbeider maa i arbeidstiden vise sig beruset, fortære eller lade hente berusende drikke inden restaureringsarbeidets omraade.

8.

Arbeiderne har at møte punktlig frem og paabegynde arbeidet til den fastsatte arbeidstid. Forsent fremmøte til arbeidet medfører mindst 1 Time avdrag i daglønnen medmindre der kan angives antagelige grunde for uteblivelsen.

9.

Arbeiderne har at efterkomme sine foresattes ordre og uten indvending at utføre det dem paalagte arbeide med flid og omhu, samt at behandle med forsigtighed værkstedets maskiner, redskaper, inventar og materialier m. m.

10.

Enhver arbeider har at holde sig efterrettelig de av de offentlige myndigheter utfærdigede bestemmelser og paalæg til sikrelse av liv, helbred og eiendom, likesom der maa utvises den yderligste forsigtighed i behandling av ild, lys og ildsfarlige saker. Videre har enhver arbeider at opføre sig sømmelig saavel mod overordnede som mod sine kammerater inden arbeidsskokken.

11.

Skade paa maskiner, bygning, inventar, materialer m.m. der er forvoldt forsætlig eller ved grov uagtsomhet, pligter den skyldige at erstatte.

12.

Enhver arbeider kan avskedigtes straks uten opsigelse, naar han gjør sig skyldig i alvorlige krænkelser av reglementet eller forøvrigt i alvorlige forgaaelser saasom:

- a) Nægtelse eller forsætlig undladelse av at efterkomme foresattes ordre med hensyn til arbeidet eller ordener paa arbeidsstedet, og overhodet opsætsighed mod overordnede i noget som vedrører hans tjeneste.
- b) Gjentakelse eller vanemæssig undladelse av fremmøte til arbeidet i rette tid tiltrods for mottagen advarsel.
- c) Fremmøte til arbeidet i beruset tilstand, avhentning eller fortæring av berusende drikke paa arbeidsstedet.
- d) Gjentagen fredforstyrrelse paa værkstedet eller arbeidspladsen.
- e) Særlig graverende eller gjentagne forseelser, saasom grov tiltale til overordnede etc.
- f) Forseelser i eller utenfor værkstedet, hvilken giver anledning til kriminel paatale.

13.

Saalænge domkirkearbeidernes syke- og begravelleskasse opretholdes, pligter arbeiderne et ukentlig bidrag til denne - stort kr 0,20, som fradrages i lønnen hver lønningsdag.

14.

Lønningen utbetales paa foretningsførerens kontor hver fredag ½ time før arbeidets vanlige slutning og utbetales da, hvad der er optjent til og med torsdag aften.

Trondhjems domkirkes Restaureringsarb.

Nils Ryjord

Thjem 21 mai 1910

23.

Noget svar fra billedhugger Vigeland angaaende den bebudede reise – i henhold til telegram avsendt d. 17de herfra er ikke mottat, hvorfor man idag gaar igang med reisningen av stilladserne foran korbuen. Kristusfiguren av marmor som her var anbragt er nedtat og

anbringes – iallefald foreløbig – i sakristiet paa alteret paa en sokkel av klebersten. Denne figur er modelleret og hugget av Billedhugger Paul Bøe for dronning Sofies regning. Den blev opsat 20 juli 1882.

24.

Mahler av korbuefigurenes fotstykker er tat og blir indpasset paa de forskjellige konsoler. Kobberdorer blir indstøbt i konsolerne, likesom kobberkroker faststøpes i pillerne bak de enkelte figurer. Hvor figurerne er helt fritstaaende (Maria og Johannes) blir disse støttet av barduner.

Paa 1ste stræbepille fra øst paa sydsiden blir idag opsat 2 hoder (2 bispehoder).

26.

Idag er Engelen, Krusifikset, Maria og Johannes opsat i korbuen.

27.

Samtlige træfigurer er nu opsat i korbuen. Stenfigurerne vil bli opsat naar Vigeland er kommet og man har konfereret med ham angaaende figurerne befæstigelse m.m.

De 3 nedre figurer blev opsat uten anvendelse av stilladser. De øvre stilladser vil indtil videre bli staaende indtil Vigeland har fuldført bemalingen av figurerne. Vigeland er i skr. a. d.d. meddelt om at figurerne opsætning er tilendebragt.

28.

Samtlige modeller som er færdige til stræbepillernes hoder ialt ... er nu under hugning. Rasmussen er anmodet om at fuldføre flere, idet disse behøves i nær fremtid. Rasmussen er nu i fuld gang med modelleringen av vestfrontrelieffet.

Mottat første last iaar av klebersten fra Bjørnaadalen, Mosjøen, ialt 110 tons.

31.

Ved gravning i Consul Ivar Hvitfeldts gravsted fandtes idag rester av en gammel grundmur ret ut for skibets søndre portal, 21 m fra stræbepillens forkant. Murens retning gik syd-nord og blev avmerket paa kartet over kirkegaarden.

Vigeland er idag ankommet for at lægge sidste haand paa bemalingen av korbuefigurerne.

JUNI 1910

Juni 2.

Idag sættes topblomsten paa stræbepille no 2 fra øst paa nordsiden.

6.

En av korbuens stenfigurer opsattes idag (Esaias). Da de konsoler som figurerne skal staa paa er meget smekre, maatte man indrette det saaledes at figurerne kom til at hænge mere paa væggen – altsa uten at hvile synderligt paa konsolene. Under fotstykkerne indfeldtes derfor en bølge av 1" □ kobber, for hvis 2 ender indmeisledes huller i væggen. En bardun av 1" ○ kobberbolter fra bøilens forkant paa skraa hjennem fotstykket anbragtes tvers gjennem væggen bak figuren og befæstigedes med en møtrik. I selve figurens ryg faststøptes 2 stk. 1"○ kobberbolter med snitting. For disse boredes huller tvers igjennem væggen og skruemuthere anbragtes ogsaa her paa murens bakside.

Paa 3die stræbepille paa nordsiden anbringes idag de 2 øvre figurer.

8.

Davidfiguren er idag opsat i korbuen. Befæstigelsen er foretat paa samme maate som ved Esaias. Korbuens utsmykning er hermed tilendebragt, stilladserne er nedtat og Vigeland reiser iaften tilbake til Kristiania.

15.

Reiser idag til Sømnes i Helgeland for at undersøke en klæberstensforekomst, som er anvist av Ingeniør Schølander.

17.

Sammen med Ingeniør Schølander og formand i Bjørnaa kleberbrud: Nordtømme, blev forekomsten besigtiget. Den ligger en 5 km fra Berg anløpsted (landeveien). Stenen kunde i

tilfælde ogsaa fragtes søveien ned til Berg, idet man paa fladbundede prammer gennem et trangt sund like ved Berg med tidevandet kunde bringe stenen ned til Berg. Forekomsten var yderst sparsom. Av den grønne sten, hvorav prøve tidligere er mottat sporedes kun en ganske smal gang i fjeldet, der forøvrigt bestod av en haard mere blaa men uren kleber.

At utvinde noget av den grønne kudet ikke være tale om, og den blaa vilde vistnok bli for haard og uren til brug for Domkirken. Den hele forekomst var heller ikke av saadanne dimensioner at der kunde bli tale om nogen drift, iallefald ikke før yderligere forsøg blev foretat. Et par mineskud blev avfyret for muligens at konstatere kleberens beskaffenhet, men det viste sig at fjeldet ogsaa paa disse steder bestod av den samme haarde urene klebersten.

Imidlertid gav Ingeniør Schølander eieren ordre til at foreta yderligere mineringer for at skaffe tilveie større blokker av stenen for i tilfælde at undersøke om den grønne gode klebersten kunde forekomme i større mængder paa dybet. Likesaa skulde større blokke av den blaa haardere sten indsendes til domkirken, for at den ved sagning og tilhugning kunde undersøkes om at være skikket til kvadermurværk og man herved kunde faa lidt variation i farvene i kvaderfladerne. Efter hvad man paa stede kunde erfare vilde en eventuel drift være yderst tvilsom.

Paagrund av den uheldige ruteforbindelse med Mosjøen, bestemte jeg mig for straks at reise sydover igjen uten denne gang at besøke Mosjøen og Bjørnaa. Efter konference med formand Nordtømme vil driften her foregaa normalt indtil høsten, da der antagelig maa gjøres nogen ekstraforanstaltninger for at komme ned paa dybet i bruddet og skaffe bedre klebersten tilveie. Til høsten vil derfor en reise didop bli nødvendig.

Topblomsten paa 3die stræbepille paa nordsiden idag opsat.

Nordhagens utkast til vestfronten mottat og opbevares i avlaaset kasse paa Nordhagens kontor. Arkitekt Meyer opholder sig i disse dage her i Byen i anledning høiskoleanligender. Sammen med arkitekt Henrik Bull besøgte han idag kirken. Hrr M. uttalte herunder at tilsynsmøte antagelig blir avholdt her om ca. 14 dage. Det samme uttaler Nordhagen i en skr. mottat idag.

Under mit fravær fra kirken har her været en blikkenslager O.K. Hansen (svensk) fra Ladehammeren og søgt mig. Han har til R. O. Lundamo meddelt at hos Gaardbruker O.

Nilson Holbyen, Hjerpen, findes en stor døpeskaal av kobber. Den bærer Norges rigsvaaben og Thjems domkirke som merke. Over hele Hjerpen gaar sagn om denne døpeskaal skal være stjaalet fra domkirken under en av krigene. Manden: O. Nilson, som nu eier skaalen menes ikke uvillig til at sælge den tilbage til domkirken. Hrr fjerdingsmand Hedmann, Hjerpen kan tilskrives.

Idag oversendt Vigeland 2 fotografier av korbuen. Fotografierne er tat efterat figurene er anbragt i korbuen.

Stenlast fra Bjørnaa – 111 tons mottaes i disse dage.

Med muringen paa sydsiden er man med stræbepillerne naaet til baandgesimsen hvor stræbebuerne begynder. Fortanning for stræbebuernes anfængere sættes ogsaa her i lighed med paa nordsiden.

Forøvrigt er alt murarbeidet foreløbig sluttet indvendig. Hugningsarbeidet omfatter anfængerstene til klerestoriet, kvaderstene og indpossertstene samt de avsluttende huggearbejder for stræbepillernes øvre dele. For ornamenthuggernes vedkommende: hoder og figurer til stræbepillerne.

18.

I det opgravde hul paa søndre side av koret ind mod tverskibsvæggen, hvor tanken var at foreta belastningsprøve paa grunden, samt boringsforsøk, er sevet til en del vand.

21.

Fra første juli vil følgende arbeidere ved restaureringsarbeidet faa 20 øre tillæg i sin dagløn.

1. L. Barløb fra kr 3,80 til kr 4,00
2. Fr. Nordtømme fra kr 3,80 til kr 4,00
3. B. Hansen fra kr 3,60 til kr 3,80
4. G. Jensen fra kr 3,60 til kr 3,80
5. J. Løkaas fra kr 3,60 til kr 3,80
6. A. Mahle fra kr 3,60 til kr 3,80
7. J. Rossing fra kr 3,60 til kr 3,80
8. S. Strand fra kr 3,60 til kr 3,80

9. E. Aune fra kr 3,40 til kr 3,60
10. Axel Hoem fra kr 3,40 til kr 3,60
11. J. Viggen fra kr 3,40 til kr 3,60
12. J. Stavlo fra kr 3,40 til kr 3,60
13. J. Furunæs fra kr 3,40 til kr 3,60
14. P. A. Petersen fra kr 3,20 til kr 3,40
15. A. Vedø fra kr 3,20 til kr 3,40
16. P. Salthammer fra kr 3,00 til kr 3,20

JULI 1910

Juli 1.

Idag sættes topblomsten paa 4de stræbepille paa nordsiden.

Arkt. Nordhagen er idag i byen. Han kommer fra Hardanger for at møte i tilsynsmøte her. Da man endnu ikke har hørt noget fra formanden herr Meyer angaaende bestemmelsen av møtet telefonerer N. idag for at faa besked om naar møtet blir at holde. Blir dette utsat endnu en tid reiser N. atter tilbake til X-iania for at tilse arbeidet med modellen av skibet, som modellør Tvedt utfører. Han finder nemlig dette nødvendigt.

Lundamo tager 14 dagers ferie fra idag.

Jordboring igangsættes idag i hjørnet mellem koret og nordre tverskib. I eftermiddag er man kommet ned til en dybde av 3,60 regnet fra sokkelens underkant. 8 fod under fundamentet paatreffes fin sand. Senere er grov sand paatruffet tildels blandet med smaa sten.

Fra billedhugger Svor mottat en skr. hvori meddeles at han sender 2 kasser indeholdende prøvemodeller til domkirken. Han anmoder om at modellerne maa bli forelagt for tilsynskomiteen.

2.

Nordhagen besigtiger arbeidet. Da Albertsen f.t. har lidet tegnearbeide besluttetes at han kunde kopiere vestfrontplanen – saavel facade som snit. De utførte tegnearbeider gjennomgikkes. Herunder bad jeg N. overtænke om man ikke burde gjøre søilerne i klerestoriet lidt tykkere eller at man bak hovedsøilerne opførte smaa kleberpiller i lighed med triforiets mellemsøiler. Dette saavel som detaljer til klerestoriets øvre dele burde saa behandles i førstkommende tilsynsmøte. Efter telefonsamtale med hrr Meyer erfarer Nordhagen at der neppe blir tilsynsmøte før i September.

Hoder over kapitælerne sættes idag paa 5te stræbepille paa nordsiden.

Med jordboringen gaar det temmelig smaat. Man er til i formiddag kl 9 kommet ned til en dybde av ca 4,70 m under sokkelens underkant. Grunden bestaar her av grov sand.

Der er givet ordre til at benytter en del av den gamle klebersten, som tidligere har været anvendt i kirkens gamle dele – til kvadermurværk i stræbepillerne – væsentlig for at faa en veksels i farven og mere liv i fladerne.

4.

Igaaraftes reiste Nordhagen tilbake til Kristiania. Noget tilsynsmøte blir neppe avholdt her i byen før til høsten. Jordboringen foregaar fremdeles paa samme sted paa nordre side av koret. Det gaaar temmelig sent. Man er til idag kommet ned til en dybde av 5, 00 m.

5.

Med boringen i grunden paa nordsiden av koret kommer man ikke dypere end til 6,18 under sokkelen. Man har her stødt paa et lag – antagelig bestaaende av aur eller større stene. Ved at støte en staaerstang ned i borehullet kan man presse sig dypere ned, idet stangen baner sig vei mellem de enkelte stene. Boret er derimot umuligt at presse dypere. Man har derfor gaaet over til Sydsiden i hjørnet mellem koret og søndre tverskib.

6.

Paa 5te pille paa nordsiden oplægges idag 2 av de øvre figurer.

Jordboringen paa sydsiden gaar til at begynde med temmelig raskt for haanden.

I formiddag i 9-tiden paatraff man i en dybde av ca. 3,00 under fundament. I eftermiddag paatraff man i en dybde av 6,21 m i lighed med paa nordsiden et aurlag, hvorfor boringen ogsaa her maatte avsluttes paa dette sted. Man flytted derefter over paa taarnets vestsiden og begyndte boreforsøkene i skibets kjælder paa vestsiden av taarnets sydvestre pille (Borhul III). Boringen gik her temmelig raskt og grunden var her den samme som paa taarnets østside. Man stødte her paa aurlaget i en dybde av

7.

Boreforsøkene fortsætter paa det fjerde sted paa vestsiden av nordvestre taarnpille (Borhul IV). Til at begynde med gik boringen ogsaa her ganske raskt for haanden.

8.

Boringen fortsættes ved nordre pille, og man er idag kommet ned til en dybde av 2,85 m under fundamentet. Grunden var ogsaa her finere sand.

9.

I en dybde av 3,13 under fundament støtte man i borhullet ved nordvestre pille paa det samme grove aurlag som ved de øvrige borhul. Jordboringen avsluttes hermed.

Idag tømt bøssen ved sakristiet. Den indeholdt kr. 1087,80.

13.

Der mangler endnu 7 modeller til hoder for stræbepillerne. Rasmussen har idag lovet at gaa i gang med disse saa de snarest kan foreligge færdige til hugning. Det haster med disse hoder, da stræbepillerne paa sydsiden reiser sig ganske raskt. «Stabilitetskomiteen» som oprindelig havde tænkt at ha møte nu en av de første dage har besluttet at utsætte møtet til høsten, muligens samtidig eller i forbindelse med det paatænkte tilsynsmøte.

16.

Idag sættes topstenen paa 5te stræbepille paa nordsiden, og arbeidet fortsætter paa den sidste pille paa denne side, idet hoderne over kapitælerne her oplægges.

18.

Formand Furunæs har fra idag 14 dages ferie. Foretn. fører Lundamo er hjemkommen.

20.

Fra konsul Jenssen var bebudet at Keiser Wilhelm i 12-tiden idag vilde avlægge besøk i domkirken. Ved 12-tiden ankom han med sit følge og besaa koret og de nye arbeider i skibet. Han gik omkring paa arbeidspladsen til de enkelte stenhuggere. Han uttalte sig meget rosende om de store fremskridt siden sidst han var her (1906). M. h. t. figurerne i korbuen faldt ikke farven paa figurerne i hans smag. Han vilde ha foretrukket den graa stenkulør.

Om aftenen blev jeg gjennom konsulen tilsagt ombord i «Hohenzollern» for at fremvise endel tegninger av domkirken. (Konkurrancetegningerne). Herunder uttalte Minister Trentler ønskeligheten av at Keiserens gave, paagrund av dennes misnøie med figurerne i korbuen heller burde benyttes til noget andet og at pengene foreløbig burde staa i banken indtil en fuldt færdig del – s. f.eks. glasmalerier e.l. forelaa færdig og man saa indhentet Keiserens samtykke til at hans gave anvendtes til vedkommende gjenstand eller del. Ministeren uttalte at han vilde tilskrive den tyske konsul om dette.

23.

Konsul Jenssen underrettet mig idag om at han havde faaet en skr. fra Minister v. Trentler angaaende korbuefigurerne. Konsulen fandt at man maatte stille sig saa imødekommende som muligt i denne sak. Jeg var enig i dette og lovte at bringe saken ind for første tilsynsmøte. Den eneste maate man kunde arrangere sig paa maatte være at man foreløbig betragtet de allerede forbrugte penger av keiserens gave som laan fra Gaveboken, og tilbakebetalte dette enten naar gaveboken havde naaet et savidt stort beløp eller foreløbig naar pengene behøvtes tok disse av et av kirkens øvrige fond – f.eks. «Takverksfondet».

25.

Arbeidet med pillerne paa sydsiden er nu saa langt fremskredet at man er naaet til hoderne paa samtlige piller. Da man for øieblikket mangler færdighugne hoder, har man flyttet endel folk ind til muringen av klerestoriets anfængere. Til Nordhagen avsendtes idag kopier av hans plan til vestfronten. Ialt er tat 5 exemplarer kopier.

27.

Til Kielland avsendt fotografier av hans pasteller til vinduer i søndre tverskib.

Fra mandag tar Albertsen ferie.

Gjennem Thjems Stiftsdirektion er mottat deptets meddelelse om at John Haldorsen Solem fra 1ste septbr. d. a. er tilstaaet en aarlig pension av kr 500,00 hvorom det her fra kirken var ansøgt om.

Fra Sømnaes kleberstenforekomst (tilhørende sagfører Aarbøe) er nu mottat 9 prøvestene. Disse blir nu tilsaget og undersøkte. Men tyder det paa at stenen neppe er skikket for vort bruk her ved restaureringsarbeidet.

AUGUST 1910

August 1.

Rasmussen reiser en tur til X-iania. Han har nu modelleret færdig alle hoder til stræbepillerne paa 1 nær. Av stræbepillernes figurer er nu de sidste paabegyndt hugningen av. Med Muringen gaar det f. t. temmelig smaat, da saa mange av arbeiderne er paa ferie.

2-3.

Reiser til Edø. 2 av kirkens folk medfølger.

Under mit fravær har Fr. Nordtømme været i kirken paa gjennomreise til Bjørnaa kleberbrud. Han har uttalt at han ønsker min nærværelse i Bjørnaa med det første.

8.

Formand Hagen reiser idag paa ferie. Mahler til nordre tverskibs gavlvinduer utføres for at man kan paabegynde ekerammene for glasmalerierne.

9.

Idag mottas en stenlast paa 115 tons fra Bjørnaa.

12.

Reiser idag til Edø. Fra den 15de tar jeg min ferie.

18.

Kommet til byen i anledn. regnskabet. Arbeidet gaar sin vanlige gang. Paa nordsiden blev i gaar d. 17de opsat topstenen paa den sidste stræbepille. Paa sydsiden er likesaa opført stræbepille no. 2. Den første fra øst er endnu ikke opført, idet man venter paa at de øvre figurer skal bli færdighugne. I klerestorieetagen holder man paa med opføre anfængerne samt muringen av bakkemuren over triforiebuerne i den vestre del av skibet. Her er nu ogsaa buerne over triforiets vestligste parti opført saavel paa nord- som paa sydsiden. En model av hoderne til stræbepillerne mangler fremdeles. Man kommer antagelig til at vente en tid paa denne da Rasmussen fremdeles er fraværende paa grund av sin fars død.

Reiser i aften tilbake til Levanger og kommer antagelig ikke tilbake før næste Torsdag. Tømt bøsken ved Sakristiet. Den indeholdt kr 1925,46.

SEPTEMBER 1910

Sept. 1

Ankommet tilbake fra min ferie.

3.

Fra Gabriel Kielland, som atter er kommet tilbake fra Paris er mottatt 7 stk. pasteller med detaljtegninger til Tverskibets ornamentale vinduer.

Avsendt beretning til departementet gjennom stiftsdirektionen om arbeidet i det forløpne aar.

5.

Tilsynsmøte berammet til Mandag den 12te septbr. kl 10.

10.

Tvedts plastilinmodel av vestfronten ankommet.

12.

Tilsynsmøte i Trondhjems domkirke 12te – 17. septbr. 1910.

Avskrift fra protokollen:

Møte i tilsynskomiteen 12.9.10.

Tilstede samtlige komiteens medlemmer og arkitekt Ryjord.

De utførte arbeider besigtigedes. Man besluttete at foreslaa for arkt. Nordhagen at den skraa flade bak stræbepillernes gavlavslutning ved sideskibsparapetet gives en steilere retning ved nedentil at skyves ca 10 cm tilbake. Den herved påkrævede efterhugning kan ikke sees teknisk at volde vanskeligheder. Samtidig med denne efterhugning bør de mislykkede figurlige motiver i sideskibsgesimsen saavidt muligt omformes. Ved stræbebuernes ansats mod stræbepillerne anbringes ikke rende, baaret av figurer, men forsøk gjøres med virkelige vandspyere, da den ringe vandmængde gjør en saadan konstruktion fuldt forsvarlig.

Enkelte av stræbepillernes øvre figurer maa søkes forbedret - «Dragen» og «svinet» paa sydsidens 2den pille fra øst og muligens et par av nordsidens figurer. Videre bispehodene paa sydsidens østre pille og tilsvarende hoder paa 1ste pille fra vest muligst formindsket. Korbuens figurer, som nu er opstillet og polykromeret blev tat i øiesyn. Komiteen gir arbeidet sin varmeste anderkjendelse idet den finder at skulpturnes virkning i interiøret endog overtræffer dens forventninger. De 2 vinduer i korbuens klerestorium dækkes foreløbig med luker, indtil passende type glasmalerier (grissail) her passende kan anbringes. Billedhugger Rasmussens korsfestelsesgruppe for vestfronten blev diskuteret og foraarsaget følgende bemerkninger:

Tilsynskomiteen har besigtiget billedhugger Rasmussens relief over hovedportalen, saaledes som det f. t. presenterer sig under utarbeidelsen. Relieffets komposition fandt man særdeles vellykket i hovedtrækkene og væsentlig stilrigtig. Dog skal man for Mariafigurens vedkommende anbefale forsøkt et andet og tidligere prøvet alternativ gjenoptat for denne figurs bevægelse – nemlig med venstre haand indtil kindet. En saadan gebærde antas at ville virke uttrykksfuldere og vel saa rigtig, som den nu forsøkte. Desuden vil en vis mindelse om korbuens Maria derved undgaaes.

Figurnes ansigter forekommer nu noget for flate og tørre i detaljeringen; men dette indtryk gaar man ut fra vil forsvinde under den videre utarbeidelse. Johannesfigurens spidse isse og

kristusfigurens overdrevne slanke og tilspidsede hodeform synes ikke paakrævet av stillistiske grunde. Johanneshodets haar forefalder nu lidt parykagtigt løst.

Av hensyn til den store forskjel i figureernes størrelse bør landseknegtens landse ikke sættes i direkte forbindelse med Kristuslegemet, likesom hestens hals og hode kanske ogsaa kommer Kristusfiguren vel nær. Jerusalemrelieffet bør forenkles noget, nævnlig ved sløifning av den perspektiviske ringmur.

Derefter behandledes Gabriel Kiellands forslag til tverskibets glasmalerier i langvægger og kapeller. Saken havde cirkuleret og man sluttede sig til de ændringer som av direktør Thiis og formanden foreslaaet. Direktør Thiis's paa formandens anmodning utarbeidede betænkning har følgende ordlyd:

I anledning av Hrr Gabriel Kiellands skrivelse til Tilsynskomiteen (Paris 10 Juli 1910) med forslag til fremstillingen i glasmalerier for de resterende vinduer i Domkirkens tverskib, samt i anledn. av hr. formandens bemærkninger til samme i skr. av 3/8 1910 skal jeg tillade mig at bemærke:

Søndre skib:

Kapellet: 1-3. Helgener: St Vincent, St Johannes (døperen) og St Silvester følger av sig selv ifølge kapellet's indvielse og gamle indskrift.

Østre Væg: 4-5. De 2 apostle Jakob og Johannes hører til de helgener som har hat et alter i tverskibet. Der har før ogsaa været mange andre helgeners altre, uten at man nærmere vet at angi plads; men man vil neppe kunne vælge nogen, som i høiere grad tilfredsstiller saavel arkeologisk som nyere religiøs tankegang.

Vestre Væg: 6-7. Døperens historie med dens ældgamle tradition, dens dramatisk bevægede, malerisk taknemmelige og almenkjendte scener gir sig naturlig som stof for vinduerne ligeovenfor Johanneskapellet.

Forslagsvis:

1) Johannes fødsel	1 Johannes fængsles
2) Johannes præker	2 Salomes dans
3) Jesu daap	3 Johannes halshugges

Nordre skib:

Østvæggen 8-9: De foreslaaede motiver Maria og Anna støtter sig rimeligvis til at der har været et alter for disse 2 hellige kvinder i tverskibet, men alteret maa skrive sig fra en temmelig sen tid – det er vistnok først nævnt i Aslak Bolts jordebok. St. Anna er en temmelig sen helgen, senere end sit forbillede St. Elisabeth, og først i sengothikkens dage kommer hun i kurs. Har forsaavidt lite med tverskibet at gjøre. Har desuden forsaavidt betænkeligheter ovenfor valget av denne helgen som jeg vanskelig kan tænke mig, hvorledes der kunstnerisk kan bringes noget ut av denne helgen, uten i den kjendte (og vel sene) forbindelse med Maria og barnet. «Die heilige Sippe – eller Anna selvtredie» – et ægte renaissancemotiv. Men viser motivet kunsterisk frugbart, vil jeg ikke modsætte mig det. Stedslig knytter det sig logisk til Mariakapellet i nærheden og hænger sammen med den nordlige vindusroses billedkreds med Marias historie.

Kapellet 10, 11 og 12. Populært seet er det en tiltalende tanke at anbringe de 3 nordiske nationalhelgener i kirken. Historisk sæt er det neppe rigtigt at anbringe dem i denne, den ældste del av bygværket. Helgenerne Erik og Knut har neppe været synderlig dyrket i Norge (jeg kjender ingen kirke som har været viet dem) og sammenstillingen av de 3 nordiske kongehelgener er utsprunget av en langt senere unionspolitisk tankegang fra dronning Margrethes tid.

Jeg forstaar nok at kunstneren har villet her anbragt Olaf i kapellet av hensyn til de foreslaate billedfremstillinger paa den motsatte Væg, men det er ingen nødvendighet; Olaf har vi før i tverskibet. Større berettigelse har en fremstilling her av de 3 ærkeengler, og jeg slutter mig paa dette punkt til hr formandens forslag om at vælge en fremstilling av St Gabriel, St Michael (midtfigur) og St Georg. Følgende grunder taler herfor: 1) Michaelskapellet nærhet, 2) Michaelfiguren over nordre indgang, 3) St Gabriels sammenhæng med billedkredsen i nordgavlens rose. Dertil kommer de rent almene og kunstneriske, rent dekorative hensyn.

Ærkeenglene spiller en saa stor rolle i middelalderens religiøse tankegang og de har i middelalderlig kunsttradition utformet sig til saa prægnant dekorativt seet herlige skikkelser, at de maa gripes med glæde ogsaa av den nye kirkekunst.

Av arkæologiske og ikke mindst av kunstneriske grunde foreslog jeg derfor i sin tid ærkeenglene anbragt i de store vinduer paa nordsiden; men jeg bøiet mig for kunstnerens ønske om at fremstille de 4 store profeter og de gode grunde han gav for dette sit forslag.

Det eneste man kan indvende mot de 3 ærkeengler i kapellet, er at ærkeenglernes tal var 4, at St Rafael ikke kommer med. Men denne engel, som knytter sig til den apokryfe Tobiaslegende er baade senere end de andre og kun en bakgrundsfigur i forhold til de 3 andre.

Vestre væg: 13-14: Derimot kan jeg ikke slutte mig til hrr. formandens forslag om at erstatte Olafslegenden med medaljonfremstillinger av Marias barndom og apokryfe historie.

Marialegenden har faaet sin fulde utformning i nordvæggens rose, alle vesentlige monumenter er der tat med. Hvilke skulde vel de mariascener være, som skulde kunne fylde 2 store medaljonvinduer? Et motiv som Marias tempelgang, (Purifikasjonen) forekommer vistnok i middelalderen, men er dog overflødig for en almenkristelig tankegang, motivet er ikke væsentligt, ganske vist malerisk men neppe egnet for en knap medaljonflate. Hvad Pietámotivet angaar er det vistnok ophøiet og storslagent men efter sin psykologiske og rent menneskelige natur nærmest hjemmehørende i en senere, reflekterende og humanistisk tid; fuldt utformet til stor kunst finder vi det derfor ogsaa ofte i renaissancen.

Andre Mariamotiver som kan gjøre krav paa fremstilling vet jeg ikke at nævne, vi har dem alle i nordvæggens rose.

Kunstnerens forslag om at fylde de 2 store og gode vinduer paa vestvæggen med fremstillingen av Olavslegenden maa jeg derimot gi min tilslutning. Der har gandske vist under tidligere foreløbige overveielser været paa tale at udse Olaflegenden til frontvinduet paa kirkens vestfacade, og jeg har selv været inde paa den tanke. For os staar Thjemsdomen først og fremst som en Olafskirke. Men selv om den er bygget over nationalhelgenens lik, maa man ikke glemme at dens rette navn er Christkirken. Og hvor stor rolle end Olaf har spillet for datidens religiøse betragtning, kan vi ikke se bort fra at den som vor eneste store katedral reist for penge fra hele kristenheden ogsaa i sin billedutsmykning bør gi uttrykk for de store og almene tanker og symboler.

Den rette plads herfor er skibet – kirkens front og rikeste del – foruten koret. Vestskibet er reist lenge efterat Olafs martyrium var brændende i sindene. Det naturlige for vestfrontens vindu er at gi et av de store almenkristelige motiver plads her: Kristus i glorie, «Treenigheden» eller den ytterste dom, hvis da ikke vinduets form kræver en ornamental utsmykning.

Derimot ligger det nær at gi den helgen over hvis ben kirken reistes og som var helt levende i sindene dengang, da kirkens ældste del blev bygget mest mulig plads netop i denne kirkens ældste del.

Ogsaa for vor tids betragtning vil det være naturligst at henlægge Olafslegenden til nordre tverskib, det er den del av kirken som ligger byen nærmest. Der kommer menigheten og den besøkende ind (ogsaa til daglig). Olafsskikkelsen lyser midt imot paa sydveggen. Her bør ogsaa Olafslegenden møte øiet i et par rike medaljonvinduer. Lat tverrskipet faa en utpræget national karakter. Vestskibets billedlige utsmykning bør være mere kosmopolitisk og almenreligiøs – i pagt med senmiddelalderens aand.

Kristiania i august 1910

Jens Thiis

Skisser i 1/5 mlstk. av de tverskibets langvæggene tilhørende ornamentale vinduer blev forelagt. Man fandt at burde godkjende den med undtagelse av No. 21 som virker for fattig. Dog bør den nedre fris bortfalde i no. 34 og midtfeltet i no. 9 omarbeides. Dette sidstes rammeinddeling virker ikke harmonisk sammen med baandfletningen. (Denne sak blev i møte d. 13de forelagt arkt. Nordhagen, som erklærte sig enig i komiteens opfatning, og paatog sig den videre forhandling med hr Kielland). Arkt. Nordhagens anmodning til deptet om at faa sine reiseutgifter ca 170, 00 kr refunderet anbefaltes med den begrundelse at arkitekten, om han var flyttet til Thjem vilde ha faaet mindst likesaa stort beløb refunderet for reisen til X-iania, nødvendiggjort ved samarbeidet med modelløren.

Det indberettes til kirkedepetet at Keiser Wilhelm som i sommer har seet de vigelandske figurer opstillet i korbuen, havde ytret ønske om at hans pengegave – hidtil ca. 25.000,00 ikke maatte anvendes til dette arbeide men utstaa til en senere leilighet. Foranlediget herved søkes deptets samtykke til at bestride de heromhandlede omkostninger ved et laan av takfondet – (ca

73.000 kr) idet der endnu vil hengaa en række av aar inden disse midler trænges til langskibets overdækning. Arkt. Ryjord fremla arbeidsplan og budget for 1911-1912. Komiteen anbefaler forslaget (blev 13/9 forelagt arkt. Nordhagen og av ham vedtat). Formanden refererte hvilke saker, der siden møtet den 8de decbr 1909 ved cirkulation havde været forelagt komiteens medlemmer, og uttalte sin beklagelse over at forholdene havde nødvendiggjort en saa lang utskytelse av møtetiden.

Møte 13de sept.

Tilstede alle komiteens medlemmer og arkt. Nordhagen. Arkt. Nordhagen fremla og gjennomgik den nye plan for vestfronten, utarbeidet paa grundlag av hans konkurrenceudkast av 1908, med hensynstagen til bemerkninger som dette i sin tid fremholdte. Planerne diskuteredes og da opfatningen av flere punkter i disse viste sig divergenser mellem komiteens medlemmer, besluttete man hver for sig at forme sin betænkning. Disse betænkninger oversendes saa arkitekten til overveielse. Det fremhæves fra alle hold at ved disse intet pres skal øves paa arkitektens kunstneriske opfatning.

Møte 14.9.10

Nordhagens planer var fremlagt til fornyet overveielse. Tilstede var alle komiteens medlemmer. De i forrige møte nævnte betænkninger blev fremlagt og diskutert. De oversendes med formandens følgeskrivelse til arkt. Nordhagen, som senere avleverer dem til komiteen, hvorefter de indføres i protokollen. Komiteen anmoder kollegen Solberg om at overlate til domkirkens arkiv den bearbeidelse av hans konkurrenceutkast til vestfronten, som han senere hen, utelukkende av interesse for saken har utført, og som hviler paa en muligst streng arkæologisk betragningsmaate. I dette utkast er hævdet flere av de løsrevne funds betydning, hvilken fra et andet hold inden komiteen fandtes noget overvurderet.

Den arbeidsorden blev fastsat at arbeidets kunstneriske leder overtar forhandlingerne med de til restaurationsarbeidet knyttede kunstnere forsaavidt ikke anderledes undtagsvis skulde bli bestemt. Avskrift av komiteens forhandlingsprotokol bør bero ved restaureringsarbeidet (i dagboksjournalen).

Møte 16.9.10

Formanden refererte kortelig hvad der i foregaaende møte var besluttet. Man besluttete at anmode arkt. Nordhagen om at fremlægge en redegjørelse for paa hvilken maate han tænker

sig tilveiebragt en plan for vestfrontens skulpturutsmykning og for langskibets glasmalerier. Arkt. Ryjord bragte i forslag en forsterkning av klerestoriets indvendige langvægssøiler. Da paagrund av formandens forstaaende utenlandsreise nyt møte i komiteen muligens maa utskytes til henimot jul, fandt man at maatte opta spørsmålet til overveielse tiltrods for at ikke arkt. Nordhagen var tilstede. Man besluttete at uttale for denne som komiteens formening at hovedstøtterne burde forsterkes og utformes som kleberstenspiller medens mellemsøilerne beholdes i sin nuværende form og da selvfølgelig med utførelse i marmor.

20.

Arkt. Nordhagen idag ankommet til Thjem for at ta fast bopæl her.

De av tilsynskomiteens foreslåte endringer av stræbepillernes skraaflater er utførte for nordvæggens vedkommende. Paa søndre langvægs piller paagaar dette arbeide.

23.

Tilsynsmøte er berammet til den 29de dennes. Dette er væsentlig til bedømmelse av Nordhagens plan for vestfronten.

24.

Hugningen av figurer og hoder til stræbepillerne er nu tilendebragt. Ornamenthuggerne har derfor gaaet over til at hugge kapitælerne for klerestorieetagen, dog kun de der falder nærmest anfængerne. Av disse kapitæler haves en funden sten. Denne avstøpes i gibs for at man paa denne gibsmode kan modellere op det manglende bladværk.

27.

Idag tømt bøssen ved sakristiet samt ved skibets nordre portal. Tilsammen indeholdt de kr 890,79.

29.

Tilsynskomiteen har idag møte til fortsat behandling av Nordhagens vestfrontplan. Arkitekt Fischer havde meldt forfald.

Efter at arkitekt Nordhagen havde fremført sine bemerkninger til de fra komiteens medlemmer særskilt fremkomne betænkninger angaaende den foreliggende plan, enedes man

om at indsende arkt. Nordhagens planer til rekonstruktion av vestfronten til departementet med forslag om approbation av planerne, idet den ledsager disse med en indstilling av følgende ordlyd:

Til

Det kgl. kirke- og undervisningsdepartement

Kristiania

Herved tillater tilsynskomiteen ved Trondhjems domkirke sig at oversende arkt. Olaf Nordhagens planer til rekonstruktion av domkirkens vestfront. Tilsynskomiteen anbefaler at disse planer maa bli approberet som grundlag for byggearbeidet.

Naar komiteen gir planerne i de store træk sin tilslutning sker det fra enkelte hold under tvivl, idet dels det noget frie rekonstruksjonsprincip, som arkitekten sees at bygge paa dels visse bygningsdeles utformning neppe kan dokumenteres som de eneste riktige.

Man vil dog ikke opta nogen disens, dels fordi arkt. Nordhagen er antat som kunstnerisk leder paa basis av hans i 1908 indleverte konkurrenceutkast, hvis grundtanke derved maa ansees godkjendt, og dels fordi komiteen ensstemmig er av den opfatning at de nu fremlagte planer betegner en i forhold til konkurrenceutkastet væsentlig forbedring.

Man har da ogsaa fundet blot at kunde gjennemgaa detaljerne i det foreliggende utkast fra rent kunstnerisk synspunkt og de enkelte komitedlemmer har fremlagt sin opfatning angaaende enkelthederne i fronten for arkitekten. Disse uttalelser maa arkt. Nordhagen antaes at ta hensyn til under den videre utarbeidelse i det omfang, som hans kunstneriske opfatning tillater.

De fra komiteen fremkomne forslag til detaljændringer kan ikke antaes at øve nogen avgjørende indflydelse paa frontens totalvirkning og komiteen finder derfor ikke at de bør træ hindrende iveien for en approbation av planen i dens hovedtræk. Først naar denne foreligger vil arkitekten med ro kunne opta detaljløsningen til mere indgaaende behandling.

De enkelte komitémedlemmers uttalelser om de foreliggende planer og arkt. Nordhagens besvarelse av disse staar selvfølgelig om saa maatte ønskes til det kgl. departementets disposition.

Trondhjem 29/9 1910

Ærbødigst

(sign) Johan Meyer Lars Solberg Jens Thiis

Skrivelsen blir av formanden at oversende arkt. Fischer til underskrift, med anmodn. om, hvis hrr Fischer ikke tiltræder indstillingen, at fremkomme med sit særvolum.

Sept. 30.

Paa gibsavstøpninger av en gammel sten tilhørende klerestoriets kapitæler er opmoddelleret de manglende dele i lere. Variationer av bladarrangementet blir utført for at anvendes som modeller for Klerestoriets kapitæler.

Til Konsul Jenssen er avsendt skrivelse i anledning Minister v. Treutlers henvendelse om at lade Keiser Wilhelms gave betragtes som ubenyttet (Cop. 861).

Fra Paris er mottat meddelelse om at glasmalerierne til nordre gavl er avsendt. Likesaa er fra Rotterdam mottat annonsement paa sakerne.

OCTOBER 1910

Octobr. 1.

Bebudet møte i Stabilitetskomiteen den 5te octbr.

Efter forslag av Professor Gunstensen vil grunden omkring hovedtaarnet bli underkastet belastningsprøver. I den anledning er hos mekaniske verksted samt hos E. A. Smith anholdt om en del bly tillaans. Dette er invilget idet der hos det mek. værksted vil kunne erholdes ca 600 kg og hos E. A. Smith ca 1400 kg.

Hugningen av klerestoriets hvælvanfængere paagaar fremdeles. Hugningen av Klerestoriets kapitæler (sidekapitæler indv.) likesaa.

Tegninger til klerestoriets baser og solbænk er utarbeidet og takes nu mahler av profilerne.

5.

Møde i stabilitetskomiteen paa Ryjords kontor.

Nogen avsluttende resultat av de beregninger Professor Grunstensen og Overl. Lund skal utarbeide forelaa ikke, men refererte begge herrer endel angaaende sine beregninger av taarnets klerestorium. Fra overl. Lund forelaa resultatet av endel undersøkelser og prøver av kalkmørtel, hentet fra forskjellige huller i taarnet – baade med mørtel, som i længere tid har ligget i luften og med mørtel som er uttat umiddelbart efter utmeislingen. Det fremgaar av saavel disse undersøkelser som av de foretagne kemiske undersøkelser av samme mørtelprøver at mørtelen ved henliggen i luften er blit haardere og mere modstandsdygtig mod tryk.

Der referendes resultatet av grundboringerne som er foretat paa 4 forskj steder omkr. hovedtaarnet, antydte i tegning. Tegning av de forskj. jordlag saavelsom prøver av de forskj lag forelaa. Efter de resultater boringene har git, maa man anta at grunden skulde være god. Ikke destomindre besluttede man at foreta belastningsprøver paa grunden. Forberedelser til disse er igangsat. Overl. Lund refererte i eftermiddagsmøtet endel om stabilitetsforholderne ved utenlandske større kirker – (specielt engelske) samt om restaureringerne av disse. Han anbefalte herunder en i senere tid anvendt ny metode med den saakalte «grouting maschine». Ved denne sprøites cementvelling under tryk ind i det dårlige murverk, hvorved alle hulrum skulde utfyldes. Han henviste til en række arkitekter som anbefalte fremgangsmaaten.

6.

Mottat Glasmalerierne fra Gaudin 2 kasser glas og 1 med jern.

7.

Malerierne er utpakket og samtlige befundet at være i orden.

Man har idag begyndt at indpasse glassene paa de utførte trærammer.

10.

Hvad selve glassene angaar saa passer disse ikke nøiagtig efter de til kunstnerens utarbeidede mahler. Hvor glasserne er for smaa – som i de øverste kløverbladfeldt i klerstorievinduerne, maa man paalodde yderligere en blyskinne for at glasplaten skal naa ut i karmen. Da rammerne for rosevinduet ikke endnu er utførte har man paa forhaand passet de enkelte vinduer ind paa de respektive mahler – paamerket disse glassets størrelse, hvorefter man utsveifer rammene.

De tilsendte stormjern er ikke gjort tilsvarende med de for søndre gavl. Medens der i sin tid til disse sidste var medsendt ogsaa fladtjern til at befæste paa den indvendige side av vinduerne ved hjælp av splinter er denne gang saadanne ikke medsendt. Der vedligger kun T-jern som sprosser samt ganske tynde vindjern til at fæste tvers over de enkelte glasplater. Jernene forandres i lighed med arrangementet for søndre gavl.

Forberedelser for belastningsprøvene av grunden er igangsat i kjælderen paa vestsiden av sydvestre taarnpille.

Den 3die dennes fik man fra Nordtømme telegram om at Aaviks jakt ikke var assureret, med forespørsel om vi da faar lasten assureret og om han da skal laste. Dette blev besvaret med at saafremt fartøiet var i sødygtig stand, kan han laste; dog var det bedst han tilveiebragte en attest for dette.

Den 4de mottar jeg imidlertid atter telegram fra Nordtømme om at Aaviks jækt er beslaglagt og at han allerede har lastet 35 tons, at fartøiet maa losses næste dag og anmodning om at sende nyt fartøi.

Der er i den anledn. forsøkt hos forskjel. meglere om fartøi men endnu uten resultat, hvorefter man den 8de telegraferte til Nordtømme om at han maatte forsøke at skaffe fartøi fra Mosjøen, da det var vanskeligt at skaffe noget fra Thjem.

Idag avsendt til Paris til Gaudin & Co kr. 2557,86 utgjørende 5/10 av den i kontrakt med firmaet av 18de mai 1910 stipulerte sum for utførelse av glasmalerierne til nordre gavl.

11.

Modellen av skibets langvægge som er mottat for ca 1 uke siden sættes nu sammen med den tidligere mottagne model av vestfronten. Modellør Tvedt fra Christiania som i den anled. er kommet hit op, blir antagelig fuldt færdig med den hele model om et par dage. Naar Nordhagens tegninger er tilbakesendt fra deptet vil saavel tegningerne som modellen bli udstillet – først i Trondhjem, derpaa i Xiania.

Fra Nordtømme er der kommet telegram om at en motorjagt til fragtning av klæber kan erholdes om 3 uker i Mosjøen. Da man endnu her ved arbeidet har nok kleber for lange tider, maa man vente til fartøi erholdes fra Mosjøen.

13.

Hugning av Klerestoriets kapitæler paagaar. 4 stk er under arbeide. Av de fritstaaende søilekapitæler utføres en gibskalk for opmodellering av bladværket paa disse. Hugning av Klerestoriebaandet utvendig med solbænk for vinduerne er likesaa pabegyndt. Reiser imorgen til Bjørnaa paa en inspektionsreise.

19.

Hjemkommen fra inspektionsreisen til Bjørnaa.

Modellør Tvedt er nu færdig med sin Model av Skibet og vestfronten og er nu atter reist tilbake til Xiania.

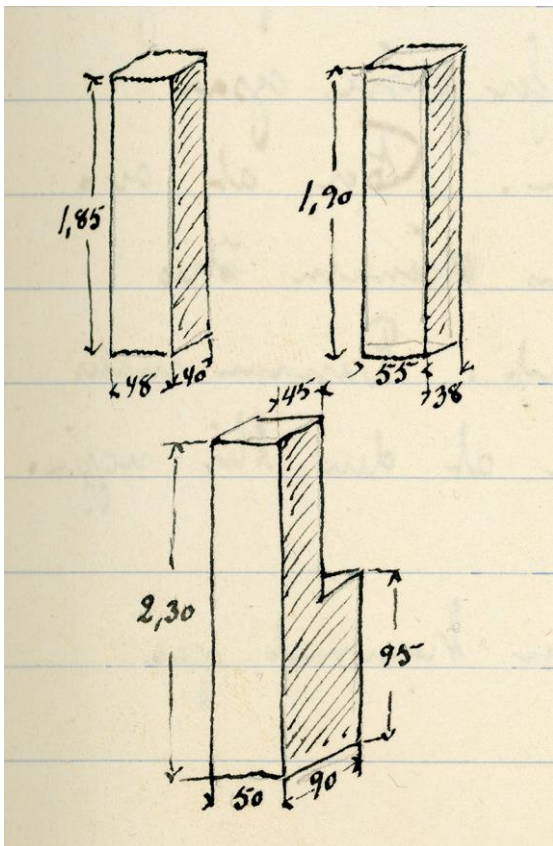
I Bjørnaa – Mosjøen besigtigedes kleberbruddet. Det begynder naa at minske paa god og brukbar kleber i bruddet, hvorfor man antagelig blir nødt til at gaa dypere ned – ca. 10-12 m med indslaget. Endel vanskeligheter er hermed forbundet, idet man da først maa fjerne en stor del av grustippen, som ligger der hvor indslaget bør finde sted. For at bli kvit denne grusmasse maa denne styrtes ut i dalen, men da der f. t. løper en bæk gjennom tippen vil vistnok denne komme til at føre en del av grusen utover Jakob A. Bjørnaaes eiendom. Man blir derfor nødt til at flytte bækken over i et nyt leie. Hertil er det god anledning.

Hos eieren Jakob A. Bjørnaa blev indhentet tilladelse hertil, saavel som hos naboene Torger Bolstad og Hjalmar Bjørnaa, til hvis eiendommen bækken vil bli overført. Kontrakten med disse herrer i denne anledning blev oprettet. Ifølge disse skal J. Bjørnaa ingen erstatning ha, de 2 andre respektive kr 100,00 og kr 50,00 for den eventuelle skade overflytningen av

bækken vil medføre. (Se kontraktene Cop.b.). Beløpene vil bli utbetalt ved kontraktens underskrift.

Desuden paatok Torger Bolstad sig at utføre selve overføringsarbeiderne for en sum av kr 80,00. Beløpet blir utbetalt naar arbeidet er utført og godkjendt av formanden i bruddet: Nordtømme.

Fra bruddet ned i dalen var nedkjørt henimot 200 tons kleber og paa kaien i Mosjøen henlaa ca 100 tons.

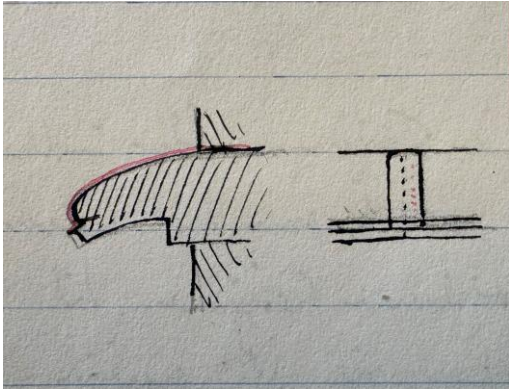

Der blev gjort bestilling paa 3 store sten til vestfrontrelieffet – til figurerne Christus, Maria og Johannes. Maalene paa stenen se hosstaaende skisse. Den største sten (Christus) vil veie ca 2200 kg.

20.

Det første kapitæl i klerestoriet er nu oplagt på nordsiden nærmest taarnet.

21.

Man er likesaa begyndt med at lægge vindusbaandet i klerestoriet, (paa nordsiden fra øst). Under baandet indlægges en blyremse. Denne vil naar triforietaket er lagt falses sammen med triforietakets tækning.

Til beskyttelse av fugerne i selve klerestoriebaandet lægges en blyremse over selve fugen (stusfugen). Blyet fæstes til profilets næse med kobbernagler, som indstøpes med cement. Blyremsens sidekanter indfældes i spor i profilet paa begge sider av stusfugen.

22.

Man er påbegyndt indsætningen av glasmalerierne til nordre tverskibs gavl i sine respektive eketræsrammer. Man sætter de først ganske løst ind for at de kan fotograferes nede.

24.

Samtlige figurvinduer er fotograferet inde paa mit kontor.

25.

Indsætningen av vinduerne i gavlen er paabegyndt. Det viser sig at de 5 smaa cirkulære vindusskiver for rosen er for sma i forhold til selve aapningerne. Kunstneren har nemlig for disse ogsaa gjort fratræk for ramme. For at avhjælpe dette maatte platernes diameter økes ved at tilsætte en glaskant. Denne males ved indsætningen sort saa at den blir ugjennomskinnelig.

28.

Idag er samtlige vinduer kommet paa plads i nordre Væg.

Man venter nu daglig at tegningerne til vestfronten skal bli returneret fra deptet. Foruden aprobationen skal nemlig tegningerne og modellen utstilles. Alt forøvrigt er nu færdig hertil.

Fra Nordtømme er den 25de mottat telegram om at han har indlastet 101 ton kleber i motorjagt Elida.

29.

Staaltraadgitrene til nordre gavls vinduer (med undtagelse av de tilhørende rosen) er idag mottat. De mønjemales først, hvorefter de overstrykes med en mørkebrun – næsten sort oljefarve.

Idag foretages en belastningsprøve paa grunden i skibets kjælder ved sydvestre taarnpille. I den anledn. var fra E. A. Smith laant ca 900 kg bly og fra Thjems mek. værksted 636,0 kg. Den hele prøve gav ikke noget fyldestgjørende resultat, hvorfor besluttedes at en ny blir at foreta ved den nordøstre taarnpille. (Beskrivelse av arrangementet: se stabilitetskomiteens indberetning).

NOVEMBER 1910

Novbr. 1.

Forberedelsen paagaar nu med opsætningen av hængestillads for indsætning av staaltraadgitterne for nordre gavls vinduer.

Gjennem telegrambureauet er tilstillet de forskjellige aviser i Kristiania, Thjem og Bergen meddelelse om at der nu ved henvendelse i domkirkens kontor er anledn. til at faa fotografier av Nordhagens plan tilkjøbs efter følgende priser:

1. Vestfronten i oprids: kr 1,50
2. J. Tvedts model av skibet: kr 2,00
3. Snit gj. skibet: kr 1,50
4. planer og snit vedk. fronten: kr 0,75

2.

Disse fotografier skal ifølge departementets ordre ikke offentliggjøres før en bestemt dag, hvilken er sat til søndag den 6te novbr. Idag mottat meddelelse fra deptet at Nordhagens plan i positivkopi samt fotografier kan tilstilles sparebankens direktion til uttalelse.

Modellen av skibet samt tegningerne som idag er kommet tilbage fra deptet anbringes idag i Kunstindustrimuseet.

Til klerestoriets kapitæler opmodelleres en del modeller. Av enkelte av disse blir tat gibsavstøpninger. Gibsstøper Santi har faat akord paa dette arb. + en pris af kr 9 pr stk.

4.

Maatte idag gaa hjem syk (halsbyld). Til kl ½ 2 idag er Stiftsdirektionen, Magistrat og bystyre samt Sparebankens forstanderskap inviteret til at besigtige arkt. Nordhagens planer til rekonstruktionen av vestfronten. Planerne tillikemed plastilinmodellen er utstillet Kunstindustrimusæets foredragssal.

Her er samtidig utstillet en samling av billedhugger Rasmussens arbeider til domkirken. Fra Lørdag den 5te er utstillingen aapen for enhver.

7.

Samtlige staastraadrammer til nordre gavls vinduer er nu mottat. De passer godt til vinduesaapningerne og sættes nu ind paa stedet.

8.

Fra Bjørnaa ankommet stenlast paa 101 tons.

10.

Idag atter begyndt mit arbeide i kirken. Mottog idag igjennem Dr. Borthen kr 4000,00 som Gave fra Consul Axel Heiberg, Christiania. Dette beløp blev i gavebrev av 18/8 1901 stillet domkirken i utsigt. Hrr Heiberg er i denne anledn. tilstillet en takkeskr. hvori samtidig forespørres om han har tænkt sig nogen speciel anvendelse av denne gave.

11.

Fra Nordtømme mottat meddelelse om at han i bruddet har istandbragt et nyt Christusemne som er utmerket i alle dele. Føret deroppe er nu aldeles umulig for stenkjørsel. M.h.t. bækken mener Nortømme at arbeidet her neppe kan forlanges bedre utført, idet der kommer ikke en draape vand mere i det gamle bækkefar.

12.

Der averteres idag at Domkirketegningerne utstilles sidste dag; Mandag d. 14de decm.

Igaarftes kunde nær en ulykke været skeet, idet heisetouget for stenheisen til klerestoriet brast. Lasten var savidt kommet over gulvet (gallerigulvet) da touget brast og var stenen saa stor at den tippet ind over kanten av heisehullet og blev derfor liggende her.

En ny og betydelig sterkere vire blir nu indsat i heisen. Den gamle var utslidt.

14.

Idag skal nu belastningsprøve paa grunden foretas. Denne gang ved hovedtaarnets nordvestre taarnpilles fundament.

Paa grund av kulden maa man nu slutte muringen i klerestoriet. Murerne blir derfor nu sat til at hugge sten.

19.

Forhenværende formand ved restaureringsarbeidet Ole Lundamo er den 10de dennes avgaaet ved døden. Han har siden han sluttete i arbeidet i kirken i 1908 været syk og for det meste sengeliggende. Han begrades idag i Horg.

Til Klerestoriets indramningsprofil av vinduerne har arkt. Nordhagen utarbeidet detaljtegninger – ialt 9 forskj. profiler. Av gamle fund har man kun 1 type av disse profiler – eller 2 – idet det ene har en større dybde end det andet medens karakteren er den samme. Av disse indramningsprofiler er nu hugget til 3 vinduer: no ... paa nordre side. Arkt. Nordhagen har nu besluttet kun at benytte disse 3 profiler for hele klerestoriet – altsaa foruten det ene gamle – kun 2 nye. De øvrige optegnede bli derfor refuseret.

23.

I brev av 19de dennes meddeler Fr. Nordtømme at Jakob Bjørnaa vil kjøre stenen til Mosjøen selv. Nogen forsering av stenkjøringen er det f.t. ikke godt at tilveibringe, da den allerede ligger et meget stort parti i Mosjøen. Skipper Schjølstad som fragtet sidste last ventes i den anledn. tilbake. Hvis der ikke kommer sne med det første skal han søke at faa de 2 figuremner

ned fra bruddet paa anden maate end ved kjøring. Arbeidet i tippet er endel vanskeliggjort ved den sterke kulde, som den sidste tid har hersket der. (Se brevjournalen).

24.

R. Santi har nu avstøpt 3 forslag modeller til kapitæler for skibets klerestorium. Der tages 3 avstøpninger av hvert kapitæl. I nordre klerestorium er til nu opført væggen med solbænker for vinduer i 2 partier, det 3die under opførelse. I søndre klerestorium er dækket over triforiets tak lagt i de 3 østligste partier.

25.

Til nischen i muren i forbindelsesgangen mellem høikor og kapitelhus (nordre kapel) forarbeides en eketræsdør. Rummet her vil bli benyttet til opbevaring av kirkebøssene samt kirkens kar o.s.v.

30.

Til Consul Klingenberg er sendt meddelelse om at glasmalerierne i nordre tverskibs gavl er mottat og indsat paa sin plads, og at omkostningerne ved disse og de bestilte kartoner til vinduerne for det øvrige tverskib utgjorde kr 16.914,39. Efter overslaget var disse beregnet til kr: 17.850,00. Ifølge Consulens skr. av 19/2.10 var de private givers betingelse for ydelsen av bidrag til disse vinduers anskaffelse, at de pr 1/1.10 paa Særfondets indestaaende midler bindes helt til anskaffelse av glasmalerier for tverskibet. De pr 1/1 paa Særfondene indestaaende disponible midler utgjorde tils. 13.688,10. Det for omhandlede arbeide manglende beløp blir altsaa kr 3.226,29. Disse utbedes indbet. til rest. arbeidet saa snart det maatte passe hrr. Consulen.

Til Klerestoriet er hidtil opmoddeleret og avstøpt 4 modeller til kapitæler. Disse er samtlige paabegyndt i hugning.

Murearbeidet fortsættes nu fremdeles paa klerestoriets langvægge.

Hugning paagaar av vindussolbænker, omrammingsprofiler samt anfængere for midtskibets hvælv.

Et stenlaas er besluttet indlagt i anfængerens fuger. Dette bestaar i at man nedfælder en rektangulær kleberstenskvader i anfængerskifternes bygflade (ca 2") og lar denne likesaa stikke ca 2" op i overliggende skiftes ligflade, i en for klæberkvaderen tilpasset fordypning. Desuten dybles hvert skifte med messingdybler.

DECEMBER 1910

Decbr. 1.

Arbeidet med opmuringen av klerestorievæggen paa nordre og søndre side paagaar fremdeles, idet kulden ikke lægger nogen hindring i veien herfor.

Stenhugningen fortsætter som tidligere med hugning av anfængere, dækled til klerestoriet utv, solbænke til klerestoriet samt indfatningsprofiler til klerestoriets vinduer, kvaderhugning, Kapitæler til klerestoriet, m.m.

6.

Reiser idag til Kristiania i privat ærinde.

Albertsen er beskæftiget med optegning av perspektiv av kirken seet ifra nordvest i mlstk. 1/96 efter Nordhagens pl. Heri blir indtegnet endel ændringer likesom et forslag til hovedtaarnets ændring blir antydet.

12.

Hjemkommen fra Kristiania.

Fra Nordtømme er kommet meddelelse om at de 3 figuremner er avsendt fra Mosjøen tillikemed en del anden omskreven sten, - ialt ca 100 tons. Arbeidet i Stenbruddet slutter antagelig 15de dennes.

13.

Idag mottat fra stabilitetskomiteens medlem hrr. J. G. Lund til gjennemsyn og cirkulation mellem herrene Ryjord, Nordhagen og arkt. Thune, Xiania, uttalelse om de foretagne

belastningsforsøk ved Centraltaarnets fundamenter. Forsøkene blev utført 29 oktober og 14 novbr. 1910. Undersøkelseernes resultater er diskutert mellem Professor Grunstensen og Overlærer Lund, som begge finder at kunne erklære sig tilfredse med forsøkenes resultat.

14.

Skapet for kirkens sølv samt kirkebøssene i korets nordre kapelvæg er nu færdigt. Nøklerne hertil er oversendt Stiftsprosten. Antagelig blir 1 at opbevare hos Klokkeren, den anden hos kirketjeneren.

Fra G. Kielland er idag mottat meddelelse om at følgende tegninger til tverskibsvinduerne er færdige:

Utkast til søndre Tv. sk. No. 3, 4, 46, 47, 48, 49, 50.

Utkast til nordre Tv. sk. No. 44, 45.

Arbeidstegning til søndre Tv.sk. no. 4, 46, 47, 48, 49, 50.

Arbeidstegning til nordre Tv. sk. No. 44, 45.

Paa forlangende er ham herfor gjennom fru Margit Kielland utbet. kr 500,00.

19.

Formand Nordtømme er idag kommet tilbake fra Bjørnaa kleberbrudd og arbeidet deroppe er avsluttet for indeværende aar. Ca 300 tons kleber ligger nu i Mosjøen. Arbeidet i «tippen» maatte avbrytes paa grund av kulde. Man er her endnu ikke kommet ind paa klæbergangen.

21.

Idag ankommet stenlast fra Mosjøen 107 tons. Heriblandt er de 3 stenemner for vestfrontens skulpturgruppe.

22.

Kielland er idag hjemkommet fra Paris. Han var oppe i kirken og fremviste endel skisser til tverskibets glasmalerier. Fik utbetalt i forskud kr 5000,00.

31.

Tømt bøssen ved nordre portal i skibet. Den indeholdt kr 170.35. Disse penge tillikemed al fremmedmynt som i aarets løp er indkommet i bøssene toges til indtægt for fotografikassen av dennes forretningsfører. Fremmedmynten utgjorde ved veksling kr.....

Kielland oversendte idag 9 stk farveskisser med detaljtegninger i fuld størrelse til tverskibets glasmalerier.

Murearbeidet i skibets klerestorium fortsættes. Kulden har hidtil ikke været særlig generende for dette arbejde. Dette har kun været avbrudt nogle faa dage.

Av hugningsarbeide paagaar udelukkende værkstykker for klerestoriet som kapitæler, anfængere, solbænke med gesimsled, indramningsprofiler til klerestoriets vinduer, kvader m.m.

Av kapitæler er hidtil hugget stk., herav av de fritstaaende
Modellering av disse kapitæler paagaar fremdeles.

1911

JANUAR 1911

Januar 1.

Kulden er fremdeles vedvarende og murearbeidet er derfor foreløbig indstillet. Murerne er beskjeftiget med stenhuggerarbeide. Dette fortsættes som i det gamle aar. Helbredstilstanden har i indeværende vinter været utmerket. Intet længere fravær paagrund av sygdom har forekommet.

9.

Rasmussen har nu nedtat Christusfiguren tilhørende gruppen for Vestfronten for at den kan avstøbes i gips.

16.

Efter nogle dagers mildveir er atter murearbeidet igangsatt i klerestoriet. Binderen fra første anfænger paa nordsiden (fra øst) er nu oplagt. Større messingsdybler er indsat i Bindernes ender (indv. og utv.).

Enkelte haardstene (tugtede) er beordret indlagt i klerestorievæggen for at bryte lidt paa den ellers glatte kvadervæg. Paa sydsiden er allerede indlagt et par.

17.

Overlærer Lund har anmodet om at der maatte bli tatt et utdrag av dagbøkerne eller paa anden maate at der maa gives en fremstilling av hvorledes taarnets fundamenter, piller og øvrige murværk blev restaureret – om hvorledes man gikk frem under restaureringen og hvorledes tilstanden i murværket var – om muligt ledsaget av skitser.

Jeg har i den anledning paabegyndt gjennomgaaelsen av dagbøkerne fra den tid, men det viser sig desværre at lidet er nedtegnet netop om disse arbeider.

Arkt. Meyer er ankommet til byen. Han ringte idag op i telefonen og bebudet et tilsynsmøte i slutningen av maaneden.

19.

Idag er utført opslag av den første stræbebue paa nordsiden (fra øst) i fuld størrelse. Maler blir utført og man vil derefter paabegynde hugningen av buestenen der slutter sig til klerestorievæggen utv.

20.

Idag mottat av Konsul H. F. Klingenberg kr 3226,29 som frivillige bidrag (indsamlet ved H. F. K.) til utførelse av glasmalerier i nordre Tverskibs gavl samt til Kartonen til glasmalerier til tverskibets øvrige vinduer.

23.

Motat idag fra Sorenskriver i søndre Helgeland de i sin tid til tinglysning indsendte erklæringer fra

1. Jakob A Bjørnaa

2. Hjalmar Bjørnaa

3. Torger Bolstad

dateret 29 oktbr 1910.

24.

Paagrund av indtrådt kulde er murearbeidet i klerestoriet idag avbrudt igjen.

For opslag av detaljtegninger i fuld størrelse har man besluttet at lægge et gulv over det gamle tak i ruinen i høide med triforiet – saaledes at gulvet hviler paa det gamle takmøne og ved underbygning til siderne ved støtter anbragt paa remme paa selve takfladen. Fra Kielland er yderligere mottat 4 stk. skisser med detaljtegninger til tverskibets vinduer. (Skisserne bragt til Aspaas for at bli paasat glas.)

27.

Murearbeidet i klerestoriet er gjenoptat. Av kapitæler til klerestoriet er hidtil opmoddeleret 11 forskjellige modeller i ler som avstøpes i gibs.

Rasmussens Kristusfigur til vestfrontreliefet er nu avstøbt, og man er ifærd med at ta former av Johannes og Maria.

FEBRUAR 1911

Februar 1.

Der er berammet tilsynsmøte til fredag den 9de.

3.

Møte i tilsynskomiteen 3/2 1911

Tilstede komiteens 4 medlemmer samt arkitekterne Nordhagen & Ryjord. Der forelaa til Bbehandling:

1: Andragende fra domkirkens arbeidere hvorefter mindstelønnen skulde gaa op fra kr 3,00 til 3,50 pr dag, og de øvrige satser forhøies med 4 øre pr time. Rest. arb. tekniske leder havde med tilslutning av den kunstneriske leder og med arkt. Solberg som tilsynskomiteens representant anbefalet at den nuværende tarif opretholdes, men en lønsforhøielse leilighedsvis gjennomføres av byggeledelsen overensstemmende med de enkelte arbeiders kvalifikasjoner. Dette særlig av hensyn til at endel ældre arbeidere neppe kan siges at gjøre fyldest for sig for den løn de nu oppebærer.

Thjems stiftsdirektion anbefaler arbeidernes andragende. Fra alle hold, særlig fra den tekniske leders side fremhæves det, at andragendet er rigtig motiveret og rumsligt. Man enedes om at la arkitekt Ryjord utrede sakens pekuniære side nærmere under den forutsætning at enkelte ældre arbeidere gives avsked med pension og at for de øvrige lønnen forhøies efter nærmere forslag av den tekniske leder.

2: Arkt. Gabriel Kiellands plan for glasmalerier til langvæggens og de nedre kapeller i tverskibet.

Planen var i sidste møte under behandling og blev fra tilsynskomiteens side reist tvil angaaende enkelte punkter navnlig det nordre kapel og vinduerne under nordre baldakin. For kapellet havde nu hrr. Kielland bragt en tredie plan i forslag, nemlig St Michaels-fremstillinger i 9 medaljoner – 3 i hvert vindu. Derimot fastholdt han sin plan (Sta. Anna og Sta. Maria) i baldakinens vinduer. Videre uttaler han sig for ved given leilighet at flytte de 4 norske helgener i søndre gavl og de nedenfor dem placerede 2 biskoper til langskibets klerestorium,

hvor de efter arkt. Ryjords oplysning uten vanskelighet kan anbringes. I stedet foreslaar han som pendent til hovedgavlens profeter de 4 evangelister anbragt i klerestoriet og i de 2 nedre vinduer jessetrete og vinstokken.

Tilsynskomiteen finder at kunne gaa med paa hrr. Kiellands ændrede plan for tverskibet i dens helhet, navnlig taler hensynet til den ikonografiske korrespondance med nordvæggen for den paatænkte utskiftning. De 6 nytilkomne vinduer bestilles saasnart midler kan skaffes; dog bør for disse som for alle fremtidige arbeider farvelagte skitser godkjendes av komiteen før de utarbeides til kartoner.

3: Hrr. Kielland havde fremlagt skisser og kartoner til de her omhandlede langvægges og kapellers samtlige vinduer. En del av disse var allerede behandlet i sidste komitemøte 12.10-10. Der blev dengang gjort bemerkninger til no. 9, 21 og 34, som hrr. Kielland dog endnu ikke har tat tilfølge. Man henstiller fremdeles til ham at sløife den haarde tverdeling i no. 25. Den tverdeling i vindusflaterne som de nødvendige stormjern bevirker bør efter komiteens mening ved de ornamentale vinduer ikke yderligere markeres. Fremstillingen av Sta. Anna og Sta. Maria fandt man ikke helt vellykket. Der henstilles til kunstneren at ta disse figurer op til fornyet behandling. Muligens burde de dermed bringes i mere samklang med de korresponderende vinduer under søndre baldakin. (Johannes evangelisten og Jakobus). I medaljonvinduet: «Den forlorne søn» bør de ornamentale utstyr omarbeides, likesaa i «Den barmhjertige samaritan» – de 2 nedre medaljonfelter. Da et mikaelrelief er anbragt over nordre indgang maa hans alter antaes at være anbragt i nordre tværskib. Under hensyntagen til St. Michaels utbredte dyrkelse i Norge, finder man at gi de i og for sig meget vakre medaljonbilleder en fremtredende plads og beslutter derfor at la dem anbringe i nordre kapel, uagtet dette ikke kan dokumenteres viet St Michael.

4: Det havde for hrr. Kielland stillet sig som nødvendigt at gjennomtænke den hele plan for langskibets glasmalerier ved valget af vinduer for tværskibet. Denne samlede plan ønsket han gjennom tilsynskomiteen indsendt til kirkedepetet til aprobaton. Komiteen finder dog med al anerkjendelse for det store arbeidet hrr. Kielland har ofret paa utarbeidelsen ikke nu at kunde opta denne til nærmere drøftelse. Den bør bli gjenstand for gjennomgaaelse av den spesialkomité for tilveibringelse av plan til kirkens glasmalerier, som er bragt i forslag av den kunstneriske leder og som er blit anbefalet av tilsynskomiteen. Da direktør Thiis som medlem

av denne engere komité sansynligvis vil foreta en studiereise til utlandet antaes behandlingen at burde utestaa til hans hjemkomst.

At la hrr. Kiellands plan fremstille i tversnittstegninger, som av arkt. Nordhagen foreslaet i skr. av 25 januar finder man for tiden hverken paakrævet eller hensigtsmæssig.

5: Idet komiteen fuldt ut er opmerksom paa ønskeligheden av at hrr. Kiellands kvalifikationer mest mulig nyttiggjøres for domkirkens utsmykning og da man ikke kan tænke sig muligheten av at noget skulde være foregrebet til skade for den samlede utsmykningsplan anmoder komiteen gjennom den kunstneriske leder hrr. Kielland at fremlegge omkostningsoverslag – tegninger og utførelse – for glasmalerier i samtlige korets klerestorievinduer – de 12 apostle som helfigurer og forøvrigt ornamentale kompositioner.

Man antar at omkostningerne ved disse arbeider maatte kunne bestrides av keiser Wilhelms gave – f. t. ca kr 26.000,00, som forventlig blir disponible, idet keiseren ikke gjerne ser dem anvendt til korbuens skulpturarbeider. Omkostningerne ved skulpturarbeiderne maa da bestrides ved et laan av det saakaldte takfond.

6: Det meddelses arkt. Kielland at der til disposition for tverskibets glasmalerier f.t. intet kan avses av domkirkens midler ut over det allerede til dette øiemed bestemte beløp og at gjennomførelsen saaledes helt vil avhænge av de private bidrag.

7: Direktør Thiis refererte en skr. fra deptet, hvori dette gir arkt. Nordhagens forslag til nedsættelse av engere utsmykningskomite sin tilslutning.

Der refereredes ogsaa ved denne leilighet arkt. Nordhagens skr. av 21de-10.10 hvori deptet anmodes om foreløbig ikke at fatte ovennævnte beslutning.

Formanden beklager at denne skrivelse efter av ham at være ekspederet fra utlandet av var blit beroende hos direktør Thiis og ikke fremsendt til de øvrige 2 komitemedlemmer. Nogen reelle følger havde dog denne omstændighed efter hans mening ikke hat. Arkt. Nordhagen ønsket sin sidste skrivelse vedlagt som bilag naar Kiellands plan besørgetes indsendt til deptet.

Johan Meyer, A. Fischer, Lars Solberg, Jens Thiis

(sign.)

6.

Formand i klæberbruddet Nordtømme er efter ophold i hjemmet nu atter begyndt i kirken sit arbejde som tømmermand. Han gaar igang med at lave et par trillebøre for stenbruddet. Model til saadanne er utlaant hos statsingeniøren.

10.

Fra Konsul Klingenberg er mottat en skr. hvori uttrykkes misnøie med at der paa grund av en ændring i planen for utsmykning av glasmalerierne i tværskibet tiltrænges yderligere et beløb av kr 1125,00 (kfr. Skr. herifra av 7de febr. 1911). Konsulen uttaler i den anledn. at skjønt kravet efter tilsynskomiteens og den kunstneriske leders samtykke til planens ændring respekteres, passer det ikke straks at utrede et saa sterkt upaaregnet beløb, uten forsaavidt, at der med en gang gjøres et avdrag i opgjøret av 24.11.1910 – uriktig opførte utgifter med glasmaleriernes indsættelse – tils. kr 797,84 o.s.v.

11.

Besvaret hrr. Konsul Klingenberg's skr. av 10de dennes.

I svarskr. heter det bl. andet: Naar hr. consulen synes at staa i den formening at de i opgjøret herifra av 21 novbr. 1910 over glasmaleriernes kostende uriktig er opført omkostningerne for glasmaleriernes indsættelse med kr 797,84 saa skal hertil bemerkes at dette ikke ganske forholder sig saa.

Da der i sin tid søktes om aprobation paa vinduernes og kartonernes utførelse, vedlaa herifra et spesifiseret overslag over disse arbeiders kostende – heri ogsaa medtat omkostningerne ved vinduernes indsætning m. v. Deptets aprobation erholdtes ogsaa under forutsætning av at det manglende beløb for nævnte arbeiders utførelse ut over d.f.t. beroende disponible midler av særfondene – ialt kr 13.688,10, blev dækket ved private bidrag. Skal beløpet belastes rest. arb. ordinære budget, maa deptets samtykke paa forhaand indhentes.

Der henstilles derfor høfligst til hrr. consulen at bevirke det omsøkte beløb kr. 1125,00 blir utbetalt rest. arbeidet.

13.

Svarskr. fra Konsul Klingenberg angaaende Glasmalerierne i tverskibet mottat: Konsulen erkjender heri at efter de oplysninger som han har mottat herifra at der ikke kan protesteres mot betalingen av de omskrevne kr 797,84, men gjør opmerksom paa at det oprop til publikum som konsulen har sat sig i spidsen for, for at foreskaffe tverskibets dets videre utsmykning med glasmalerier, kun gjælder glasmalerierne alene – leveret i domkirken. Restbeløpet kr 1125,00 vil bli indbetalt, saasnart det konvenerer innsamlingskomiteen. Der er tegnet mer end nok dertil. Saasnart man faar indkasseret vil indbetalingen ske.

14.

Hrr. Gabriel Kielland er utbetalt restbeløpet for sine kartoner til tverskibets glasmalerier idet beløpet kr 1125,00 foreløbig er utlagt av rest. arbeidet.

15.

Idag er 5 av vore arbeidere meddelt at de sansynligvis maa opsiges, hvorfor det foreslaaes for dem straks at søke pension. Grunden hertil er at arbeidernes andragende om lønspaalæg for samtliges vegne, saaledes at mindstelønnen for fremtiden vil utgjøre kr 3,50 er anbefalet av stiftsdirektionen. For at holde budgettet nogenlunde inden summen, blir man derfor nødt til at redusere arbeidsstokken. De fem er følgende:

Hans Thoresen

Erik Eriksen

E. Melvold

Ove Berg og

J. Rindal.

16.

Ifølge anmodning fra Stiftsprovsten er besørget indlagt elektrisk ringeledning fra sakristiet til orgelgalleriet.

17.

Papmähler laves av felterne over skibets arkader for englerelieferne. Rasmussen gaar nemlig nu igang med disses modellering. Som bekjendt er 4 utført av Vigeland allerede utført i sten.

21.

Avsendte idag saken angaaende arbeidernes lønsandragende ledsaget av pensionsandragende for nævnte 5 arbeidere til tilsynskomiteens formand til videre ekspedition til deptet gjennem stiftsdirektionen.

22.

Idag foretat opslag av klerestoriebue no. 1 fra øst nordsiden.

23.

Jernankere at indlægges i langvæggene over triforiets buer er idag bestilt. Det blir 2 fladtjernsanker i hver langvæg (2" x 3/8") gaaende over 3 av triforiets buer – altsaa til 2den hvælvanfænger fra vestfronten. Ankerne forsynes med naale av rundtjern – anbragt ved hver zwikel.

27.

Ankommet en stenlast fra Mosjøen ialt 98 tons.

Fra Ulrik Quale, Saura, Helgeland, er mottat en klæberprøve (gj. agent. Ludv. Smith – Thjem). Hrr. Smith er mundtl. meddelt at stenen efter den forelagte prøve er utjenelig for vort øiemed. Ønskeligt var det dog om der kunde forskaffes en større prøvesten hentet fra en større dybde i fjeldet. Omenskjønt farven paa den forelagte prøve er smuk er stenen alt for skifrig til at kunne benyttes her.

28.

Arbeidet fortsættes med muring i klerestoriets langvægge. Paa nordsiden har man kommet op i høide med kapitælerne i 2 av buefelterne. Vindussolbænken er lagt her for 5 vinduer. Paa sydsiden fortsættes paa samme maate, men man er ikke her kommet fuldt saa langt. Der fortsættes med modellering av kapitæler til klerestoriet. Indtil nu er modelleret 15 forskj. En stor del av disse er allerede hugget. Til de utvendige kapitæler i vinduerne – de som bærer vindusbuens dækled – laves ikke modeller. Man benytter her de gamle bladværksmotiver. Huggearbeidet omfatter dele til klerestoriet – Anfængere, Kapitæler, Buer – o.s.v.

MARTS 1911

Marts 5.

Rasmussen har lagt op i lermode et par prøver paa vandspyere for stræbebuernes rendeprofil. Likesaa har han paabegyndt et englerelief for skibets arkadefelt.

7.

Vandspyermodel er nu avstøbt i gips. Avstøpning av englereliefet av Rasmussen vil nu bli tat. Det er meningen at disse modeller skal forelægges tilsynskomiteen i førstkommende møte – antagelig i slutten av maaneden.

9.

Nordtømme har faaet ordre til at holde sig parat til at avreise til Bjørnaa klæberbrud i næste uke. Man har endnu liggende ca. 200 tons sten i Mosjøen, men er intet utbrudt i bruddet. Da det indeværende aar har været et meget stort forbrug av sten – især av store sten – er man iaar nødt til at paabegynde arbeidet i bruddet saavidt tidligt.

15.

Av kapitæler til klerestoriet (indv.) er nu opmodelleret 17 forskjellige. I følge anmodn. fra arkt. Solberg vil disse først bli forelagt tilsynskomiteen forinden de hugges. Man har derfor gaaet over til at hugge mere av de utvendige kapitæler til klerestoriet (det v. s. de smaa kapitæler, som bærer vinduernes dækled). Til disse anvender man de gamle bladværkmotiver.

16.

Idag avreiser Nordtømme til Mosjøen for at igangsætte arbeidet i kleberbruddet. En del av arbeiderne der vil ifølge Nordtømmes andragende erholde et tillæg i sin dagløn - nemlig:

Einar Langvand fra 2,90 til kr 3,00 pr d.

Agnar Bjørnaa fra 2,80 til kr 3,00 pr d.

Hagbart Bjørnaa fra kr 2,70 til kr 2,90 pr d.

Martin Bjørnaa fra kr 2,70 til kr 2,90 pr d.

Egil Mikaelsen fra kr 2,60 til kr 2,80 pr d.

20.

Angaaende den av foreningen f. Fortids. m.m. bev. foreslaaede utgravning og senkning av terrainet omkring Ærkebispegaarden er der til tilsynskomiteens formand gjort forespørsel om ikke det hertil nødvendige beløp burde anbefales utredet av domkirkens midler. Hrr Meyer har i den anledning konfereret med den adm. arkt., som bestemt maa fraraade dette, paagrund av at budgettet sansynligvis vil overskrides foruten denne utgift. Der er ligeledes gjort forespørsel om man ikke samtidig med en eventuell sänkning av terrainet i gatepartiet nord for Ærkebispegaarden ogsaa burde utgrave «Bakeribygningen» indv. samt terrainet utenfor denne, og i tilfælde hvor meget dette vil andrage til. Jeg har hertil pr telefon til formanden oplyst at i tilfælde Bageribygningen indv. skal utgraves bør samtidig bakerovnene fjernes. Disse indtar nemlig saa stor del av selve rummet. Skal terrainet utenfor bakeribygningen sänkes (inde i gaarden) maa dette ske i noksaa stor utstrækning likesom rendestenen som fører fra bakeribygningen bør sänkes en del. Omkostningerne ved disse arbeider vil vistnok komme op i en 2500 kr.

22.

Nordhagen kommet tilbake fra Kristiania, hvortil han reiste den 13de d. mnd. for at overvære indvielsen av Krokerøy kirke.

Konsul Bendeke fra Amerika har været i Byen. Jeg har herunder benyttet anledningen til at forespørge hvordan det gaar med den paatænkte gave fra nordmænd i Amerika – til Thjems domkirke i 1914, - om der skulde være mulighed for allerede tidligere at faa utbetalt en del – som da i tilfælde maatte bli at benytte til kunstnerisk utsmykning enten i glasmaleri eller skulptur eller hvad giverne i tilfælde maatte bestemme gaven for.

Hrr. Bendeke uttalte at det gaar temmelig smaat endnu med indsamlingen, men man maatte som sikkert gaa ut fra at Thjems domkirke i 1914 vilde motta en gave paa 250.000. At faa noget forskud paa dette beløp er det liten eller ingen utsigt for. Der er nedsat en komite som skal ordne med saken. Til sækretær i denne komite er utnævnt hrr H. Askeland, Franklin Librari, Miniapolis, Minnesota.

For i tilfælde yderligere opplysninger maatte ønskes kunde man henvende sig til ham.

30.

Arbeidet fortsætter som hidtil med hugning til klerestoriets forskjellige dele – anfængere, kapitæler, buer o.s.v. Av kapitæler er nu ialt modelleret og avstøbt 19 forskj.

Billedh Rasmussen har opmodelleret nok et Englerelief som nu avstøpes i gibs.

Det paatænkte tilsynsmøte som var berammet til den 6 april blir av hensyn til arkt.

Nordhagens anmodning om utsættelse til over paaske indtil videre utskydt: Hrr. Nordhagen vil nemlig først ha færdig ogsaa sine alternative forslag til vestfrontløsningen.

APRIL 1911

April 5.

Reiser til Xiania i et privat ærende.

8.

Hjemk. fra Xiania.

Rasmussens Christusfigur tilhørende vestfrontreliefet og som tidligere er avstøbt opsættes nu igjen i gruppen i atelieret for at kunne sammenarbeide de øvrige figurer i reliefet med denne.

Fra Thjems stiftsdirektion er mottat meddelelse om at der for budgetterminen 1/7-11 til 30/6-12 er bevilget av sparebanken et bidrag til Thjems domkirkes restaureringsarb. de vanlige 20.000,00 kr og paa de sedvanlige betingelser. Der uttales endvidere:

«Man vil paa nærværende tidspunkt ikke uttale sig om de foreliggende planer for vestfrontens gjenreisning, da man i saa henseende vil avvente resultatet av stabilitetskomiteens arbeide. Forstanderskabet henstiller, at der, forinden resultatet av stabilitetskomiteens arbeide foreligger, ikke approberes nogen plan for vestfronten, som kan foregribe spørsmålet om bevaring eller forandring av centraltaaret.»

11.

Fra Thjems stiftsdirektion er mottat skr. hvori refereres kirkedeprets. skr. av 30. f. m. om at stortinget under 4de februar d.a. har fattet følgende beslutn. og som ved kongl. resolution av 17. marts næstefter er befalt tat tilfølge:

«Paa betingelse av, at der av Thjems kommune og eventuelt paa anden maate tilveibringes et beløp: tilsammen kr 30.000 bevilges til fortsættelse av Trondhjems domkirkes restauration under hovedpost V, kap 1. til 3. for terminen juli 1911 til juni 1912 kr 80.000,00.»

Deptet tilføier, at arbeidslederens forslag angaaende statsbevilgning til Domkirken for næstkommende budgетtermin bedes innsendt hertil inden 1 oktober d.a. ledsaget av en kort oversigt over de arbeider som paatænkes utført i næste termin og av et summarisk overslag over disses sandsynlige kostende. Herom forutsættes arbeidslederne at ville conferere med tilsynskomiteen.

12.

Reiser paa paaskeferie.

18.

Arbeidet igangsættes paany efter paaske. Til kungl. tekniske høgskolans materialprofninganstalt blev i f. mnd innsendt 8 stk kleberstensterninger (Bjørnaaklæber) til undersøkelse paa trykfasthed.

Idag er mottat prøvningsresultat. Trykfastheden viser en middelvei av 522 kg pr cm². Skrivelsen er oversendt stabilitetskomiteen.

Fra Formand Nordtømme er mottat meddelelse om at der er avsendt en last klæber, og at der er ca 100 tons tilbake i Mosjøen.

Da vedkommende fartøi hvormed lasten er avsendt – tilhørende A. Vik, Mosjøen – ikke er assureret, forespørger om man ikke heller for fremtiden bør ta et andet fartøi. Et saadant har N. tilbud paa nordenfra. I skr. herfra idag besvares dette bekreftende.

Man slutter idag med opildningen av arbeidslokalet. Endel arbeidere er flyttet ut.

20.

Kielland har anmodet om at faa utleveret mahler til enkelte av korets klerestorievinduer.

21.

Av de forhaandenværende marmoremner til klerestoriets søiler (ialt 11 emner) er man begyndt at tilhugge søiler. Da man ikke har mere end til 11 søiler blir man i sommer nødt til at sende folk til Almenningssøen for at bryte marmor.

25.

Fra Overlærer Lund er sendt i cirkulation mellem stabilitetskomiteens medlemmer forskj. dokumenter angaaende centraltaarnets undersøkelse.

27.

Expederet ovennævnte dokumenter til arkt. Thune, Kristiania.

30.

Samtlige arbeidere er nu flyttet ut og arbeidet fortsættes med stenhugn. for klerestorietagen, samt muring i klerestoriet med 2 murerlag.

Av kapitælmodeller til klerestoriet er hidtil utført til binderkapitælerne og de store fritstaaende tils. 23 stk. Av disse er 12 stk. binderkapitæler hugget færdig, likesom 5 stk. er hugget uten model.

3 stk fritstaaende (store) er hugget efter model – 2 uten.

2 stk av de sma fritstaaende kapitæler er hugget færdig.

Av de utvendige dækkelskapitæler er i alt hugget 10 stk. Til disse er anvendt motiver av gamle bladværkskapitæler fra stensamlingen.

9 stk av utvendige vinduskapitæler (snellekapitæler for klerestorievinduernes sidevanger) er færdighugget. Da jeg har fremsat spørsmål om man muligens burde variere profilet for disse kapitæler, muligens ogsaa anvende enkelte med bladværksmotiver, er man foreløbig sluttet med hugningen av de store sidekapitæler og man har gaaet igang med at hugge en del av de fritstaaende.

Hvorvidt der til nævnte kapitæler skal anvendes bladværksmotiver vil bli indbragt til avgjørelse under det paatenkte tilsynsmøte den 10de mai.

Billedhugger Rasmussen har hidtil utført 3 englerelief for skibets arkader.

MAI 1911

Mai 3.

Tilskrevet Anton Lindbak – Almenningsøen at restaureringsarbeidet over pintse agter at igangsette brytningen av marmor derute. I den anledning forespørres om der er anledning til at erholde arbeidshjelp derute. Hvis ikke blir man nødt til at sende av kirkens folk – antagelig 7 stk.

4.

Mottat telegram fra form. Nordtømme om afsendelsen av en last paa 100 ton klæbersten fra Mosjøen med Galeas «Hildur».

En stenlast paa (105) tons med jægt «Maria Magdalene» ankommet hit idag. Stenkjøringen begyndte straks.

5.

Fra fotograf Olsen er mottat fotografier av samtlige færdighugne kapitæler til klerestorietagen. Desuten ogsaa av et interiør fra klerestoriet.

11.

Mottat skr. fra stiftsdirektionen om at 5 av rest. arbeidets arbeidere er tilstaaet en pension paa 400,00 til hver, hvorom ansøkning er indsendt herfra. Pensionerne gjælder fra den tid de fratrær arbeidet. Likesaa er det foreslaaede lønningsregulativ aproberet. Dette trær ikraft fra den tid ovennævnte 5 arbeidere fratræder. I den anledning er de 5 arbeidere opsagt fra 2den juni d.a.

12.

Idag sammentræder tilsynskomiteens medlemmer (Thiis undtagen) for at drøfte enkelte indre forhold inden komiteen.

13.

Opsat 2 vandspyermodeller (av Rasmussen) paa to av nordsidens stræbepiller.

Fra formand Nordtømme er mottat forespørsel om han kan bortsætte endel gruskjøring paa akord. Dette er indvilget paa betingelse av at akorden ikke overstiger kr 150,00.

Han er anmodet (i skr. av 15de) om at iagttage at grusen avlagres saaledes at den ikke vil forvolde nogen ulemper i fremtiden – ved flom eller lign.

Fra stiftsdirektionen er mottat meddelelse om at følgende 3 konti i Privatbanken:

1) Gaveboken No. 85:	kr 1.183,77
2) Tverrskibets og taarnets takv. No. 83:	kr 77.291,82
3) Keiser Wilh Gave No. 84:	kr 1074,29
	<u>tilsammen</u> kr 88.549,88

er indsat i Thjems sparebank paa henholdsvis følgende kontrabøker:

- 1) No 66294
- 2) No 66296
- 3) No 66297

15.

De 3 ovennævnte medlemmer av tilsynskomiteen har ogsaa møte i kirken i formiddag.

Nordhagen er tilstede. Fra Anton Lindbak er mottat meddelelse om at han muligens kan skaffe 2 á 3 mand til marmorbrytningen paa Almeningsøen. Det beror paa dagslønnen, som tidligere herfra er stipuleret til ca kr 3,00 og om hertil kommer kosttillæg.

Han er tilskrevet at Dagslønnen neppe kan overstige kr 3,20 og vil bero på vedkommende arbeideres kvalifikationer. Ekstra kosttillæg vil da ikke bli tale om, da arbeiderne forutsættes at bo paa stedet.

18.

Stenlast paa 100 tons ankommet idag fra Mosjøen. Opkjøringen begynner med det samme.

20.

Den mottagne sten er restpartiet av den i fjoraaret utbrudte sten.

Stenen synes ikke at være saa god som den tidligere mottagne. En del av de større sten som er tænkt anvendt til skibets anfængere har fine sprækker, hvorfor man efter at ha paabegyndt emnene et par maatte kasseres.

24.

Tømt bøssen ved skibets port. Den indeholdt kr 324,28.

26.

Da fugerne (stusfugerne) i skibets sokkel paa mange steder har åpnet sig har man her paabegyndt utbedringsarbeide. Fugerne oprensnes og fyldes igen med cementmaterial.

JUNI 1911

Juni 2.

Igaar avtraadte 5 av kirkens folk som arb. ved restarb. – nemlig Hans Thoresen, Melvold, Rindal, Eriksen og Ove Berg. Av statskassen vil de erholde pension paa 400,00 kr hver.

3-6.

Pintseferier fra pintseften – middag til og med 3die dag.

7.

Stenhugningen og murearbeidet fortsætter som i forrige mnd. Murearbeidet foregaar i klerestorietagen nu kun med 1 Murerlag.

8.

Idag avreiser til Almenningssøen 7 mand av kirkens arbeidere for at bryte marmor til klerestoriets søiler.

Fra 2den juni traadte det nye lønningsregulativ i kraft – hvorved mindstelønnen ved restaureringsarbeidet nu blir kr 3,50 pr dag.

9.

Fra formand Nordtømme er (7/6) mottat meddelelse om at akkorden med grusfjernelsen i stenbruddet nu er fuldført. Det viser sig at klebergangen stikker aldeles op i dagen, men den skraaner vist meget fremover og til 2 sider. Meget jord er utkjørt, men endnu ikke kommet ind paa selve klebergangen. Det blir et stort og besværligt arbeide at faa kleber i det nye brud.

Vandet i bækken har ingen skade voldt i vaar. Stenkjøring begynder over pintse. Nordtømme er under samme d. tilskrevet at de større sten, som medfulgte sidste last var delvis opfyldt av sprækker og gange og derfor mindre tjenlig til anfængersten. Emner til saadanne mangler man derfor f. t. hvorfor stenlast imøtesees snarest (Cop. IV, 240)

13.

Meddelelse fra Nordtømme om at den brukbare sten i bruddet nu er det næsten slut med. Jordarbeidet paagaar men blir det mere arbeide end oprindelig tænkt. Men sten findes der vist nok av til kirken. Mit nærvær i bruddet ønskelig. Ca 175 ton sten er nedkjørt fra bruddet – herav er der nogle store anfængerstene. Veien til Mosjøen har ikke været istand, hvorfor der endnu ikke er nedkjørt nogen sten dertil.

12.

Tilsynskomiteemøte.

Tilstede: Meyer, Solberg, Thiis og arkt. Nordhagen.

Formanden refererte Gabriel Kiellands henvendelse til kirkedepetet, til Thjem kommune, formandskap og Thjems sparebanks direktion for at faa fremmet en hurtig behandling av hans plan for domkirkens glasmalerier. Formanden paaviste urigtigheten i hrr Kiellands fremstilling hævdet at de trønderske institusjoner paa et enkelt meget viktig punkt av hrr K. var ladet ubekjendt med sakens rette sammenheng, og derved var beveget til at gi erklæringer, som baade syntes unødvendige og i sine forutsætninger og slutninger urigtige. Han beklaget at pressen antagelig av hrr Kielland var tildelt citater fra private breve, som formanden for at hidføre en bilæggelse av konflikten havde bemyndiget hrr Nordhagen til at forelægge hrr Kielland.

Formanden ansaa efter hvad der havde passeret, en lempelig løsning av striden yderligere vanskeliggjort. Han vilde derfor stille sig til deptets disposition og anmodet hrr direktør Thiis om sammen med ham frivillig at træ ut av komiteen hvortil ogsaa hrr Thiis erklæret sig villig. Solberg anmodet atter hrr Thiis om at træ tilbake, da han ellers saa sig nødsaget – av hensyn til samarbeidet mellem komiteen og kunstnerne – til at anmode deptet om at opnævne nyt medlem i hrr Thiis's sted.

Arkt. Nordhagen fandt under de nuværende forhold i nogen grad at kunde lempe paa de betingelser, som han oprindelig havde opstillet forat kunne frafalde kravet paa hrr Thiis's

uttræden og ved fortsatte forhandlinger, som nu bar præg av gjensidig forstaaelse, enedes man om et forlik mellem Nordhagen paa den ene side, Thiis og tilsynskomiteen paa den anden side – av ordlyd som avisprotokollen under Adr.avisens 13.6.11 utviser.

Uttalelserne i pressen om at byggearbeidet skulde være sinket, dementerades av formanden og Nordhagen i forening. Arkt. Nordhagen fremla sin nye planforslag: Alt. I og Alt. II av 1911, ialt 8 blade tegninger med beskrivelse dateret 12. juni 1911. Denne blev oplæst og planerne diskuteret. Man endes om hver for sig at utarbeide sin betænkning om disse, støttet til de hvert medlem tilstillede fotografier. Nyt møte berammedes til d. 13de kl 4 eftm.

13.

Møte kl. 4 efterm.

Paagrund av at direktør Thiis, som før sin avreise fra Xiania havde opgit alt haap om forlik havde ladet sin skr. til komitéformanden av 30.5-1911 offentliggjøre i «Tidens Tegn», hvilken offentliggjørelse nu var kommet hrr Nordhagen for øie, erklærte denne at han ikke længer vedstod forliket. Hrr Nordhagen fremla derfor sit til kirkedepetet rettede andragende om at bli entlediget fra sin stilling ved domkirken. Formanden satte sin stilling ind paa at hrr Nordhagen maatte bli staaende; men da nu hrr direktør Thiis, som meget beklaget, at det ikke havde staaet i hans magt under de forandrede forholde at forhindre artikkelens offentliggjørelse, nu erklæret at ville trække sig tilbage, frafaldt hrr Nordhagens sin beslutning og formanden erklærte at han under forudsætning av at kirkedepetet saa maatte finde heldigst indtil videre at ville vedbli i sin funktion, fortrinsvis av hensyn til vestfrontspørsmålet. Formanden, arkt. Solberg og direktør Thiis redegjorde derefter for deres stilling til arkt. Nordhagens nye frontplaner, og direktør Thiis lovet paa formandens instændige anmodning at ville presisere sit standpunkt skriftlig og med det første indsende sin udredning til tilsynskomiteen.

Ilde berørt av dagens begivenheter bad hrr Thiis sig fritat for at delta i kontinuationsmøterne.

14.

Der var opsat 2 prøver paa vandspyere for de punkter hvor stræbebuernes dæklister støder til stræbepillerne. Man enedes om at indhente prisopgave paa modeller til disse hos hrr Rasmussen, idet man gaar ut fra at der fortrindsvis vælges grotesker med en for vandavløpet karakteristisk form og stilling, og blot som avbrytelse i den lange række her og der muligens en

helfigur. Man fandt de opsatte prøver rigtige, hvad maalestokken angaar og overlates det til den kunstneriske leder sammen med det tilsynshavende komited medlem at godkjenne denne modelrekke om saa maatte vise sig nødvendigt for arbeidets skyld. Prisen for disse grotesker blev senere opgit til kr 75,00 pr stk. og bestillingen overensstemmende hermed tilstilles hrr Rasmussen under forutsætning av deptets approbation. Utgifterne herved foreslaaes utredet av fotografikassens midler. Da billedhugger Vigeland ikke havde ønsket at levere de resterende 12 englerelieffer som under 29.3-1907 var bestilt for tilsammen kr 5.000,00, og da de derfor senere var besluttet at hrr Rasmussen skulde overta denne bestilling, havde denne nærmest som en prøve indsendt model til et av disse relieffer. Nu var fremlagt yderligere modeller til 3 av disse. De var opstillet under uheldigt lys og meget vanskelig tilgjengelige. Formanden vilde uttale ønsket om at de arbeider, som herefter forelægges til bedømmelse maa kunne gjennomgaaes under bedre vilkaar. Da disse 3 relieffer saavidt sees i sine store træk harmonere med omgivelserne, vover man at anta dem. En rekke modeller til klerestoriets kapitæler, blandt hvilke mange interessante ornamentkompositioner, besigtigedes. Ogsaa for disses vedkommende var lysforholderne mindre tilfredsstillende for en kritisk gjennomgaaelse. De figurlige tilsætninger syntes ikke altid helt paa høide med det rent ornamentale. Arkt. Ryjord opplyser senere at kapitælm modeller ogsaa var opstillet i tverskibet, hvor der er adgang til at ta dem i øiesyn under heldigere lysforhold.

Overensstemmende med tilsynskomiteens beslutning i møte 3.2. d.a. hadde efter anmodning hrr Gabriel Kielland under 13.6 indsendt beregning over omkostningerne ved korklerestoriets glasmalerier (Apostler i helfigur vekslende med ornamentale kompositioner). Samtidig hadde han ogsaa angivet omkostningerne ved de nye glasmalerier i 6 vinduer i tverskibets sydgavl, som kunstneren ifølge den av tilsynskomiteen nu bifaldte plan for hele tverskibet har bragt i forslag til utløsning av de 4 helgener og de 2 biskoper, hvilke figurer senere skal faa sin plads i skibets klerestorium.

Detaljert overslag, hvor reiseutgifter til inspektion av arbeidet dog ikke helt kan fastsettes, viser, som arkt. Nordhagen i sin anbefaling bemerker, at det hele arbeide i fuld færdig stand ikke vil overstige kr 26.000,00. Under forutsætning av kirkedepiets approbation, som blir at indhente av restaurationsledelsen, anbefaler tilsynskomiteen at Kielland mottar bestilling paa kartoner til alle de nævnte vinduer. Kartonerne blir at forelægge tilsynskomite sammen med farveskisser. Omkostningerne forutsættes utredet som i møte den 3die februar angit.

Formanden refererte kortelig indholdet av de til d.d. inkomne skrivelser fra deptet; men berørte herunder ikke nærmere, hvad der angaa direktør Thiis's sak, idet han gik ut fra, at dette var tilstrækkelig bekjendt. Arkitekt Solbergs forslag om et tillæg til den kunstneriske leders instruks, – konf. skrivelse til tilsynskomiteen av 15.3-11, behandledes. Man var enig om, at den bestemmelse, som ønskedes tilføiet, nærmest maa sies indesluttet i følgende paragraf i tilsynskomiteens instruks: «det i Trondhjem bosatte komitemedlem, som altid skal være en arkitekt, overtar det ukentlige tilsyn med restaurationsarbeidet og har ret til overfor hver av de ledende arkitekter at fremsette sine bemerkninger om arbeidet». Idet der var enighet mellem den kunstneriske leder og komiteen om, at forelæggelse av modeller og detaljtegninger ifølge denne paragraf kunde forlanges, og at i tilfælde dissens endnu et medlem av tilsynskomiteen kunde tilkaldes, forsaavidt ikke saken ønskes utskudt til behandling i samlet møte, frafaldt forslagsstilleren ønsket om, at en ny paragraf skulde formuleres.

Fra Gabriel Kielland var indsendt en henstilling om at komiteen vilde la vedkommende kunstnere faa adgang til komiteens møter, naar saker, som har interesse for deres arbeider behandles. Dette forslag staar i strid med billedhugger Rasmussens tidligere anmodning om, at han kun måtte ha med en mand at gjøre ved den kritiske gjennomgaaelse av hans arbeider. Man fandt ikke at kunne imødekomme hrr Kiellands andragende, men vedtog følgende indrømmelse til kunstnerne:

«For saa vidt en beslutning angaaende en kunstners forelagte arbeider avviger fra dennes forslag, gjøres han bekjendt med dette, før møtets deltagere forlater byen, forat han kan faa anledning til en forestilling i sakens anledning uten derved at forsinkelse voldes.

Den kunstneriske leder gikk ut fra at hrr Kiellands plan for glasmalerier, som saken nu laa an, ikke kunde optas til behandling før til høsten. Komiteen anser det derfor tilstrækkelig nu at underrette kirkedepetet om direktør Thiis's uttræden og anmode om, at der i hans sted for denne ene anledning maa bli komiteen tilforordnet en konsulent, som er villig til at paata sig hovedansvaret for den theologisk-ikonografiske gjennomgaaelse av planen. Tilsynskomiteen forbeholder sig at delta i gjennomgaaelsen.

Efter forslag fra den tekniske leder bevilges der fra 1ste juli 1911 de 2 arbeidsformænd et gagepaalæg fra kr 1800,00 til kr 2000,00 og fra kr 1500,00 til kr 1800,00, idet de bedst

lønnede arbeidere efter den nye tarif nu har samme løn som den yngste formand. Efter den tekniske leders uttalelse vil det være paakrævet for en rationel utnyttten av arbeidsstokken at frontplanerne blev approberet i løpet av løpet av høsten.

Efter anmodning fra centralforeningen til norske fortidsmindesmerkens bevaring – rettet til overlærer Rygh som den trønderske filials formand har denne anmodet om, at omkostningen til utgravning av terrænet mellem domkirken og erkebispegaarden og en del av dennes gaardsrum maatte bli ydet som et laan av et av restr. arbeidets fonds. Under forutsætning av deptets bifald vil tilsynskomiteen ikke motsætte sig, at saa sker, idet refusion forutsættes ydet ved en bevilgning i en senere budgетtermin.

Da av tilsynskomiteens medlemmer blot Meyer og Solberg kan avgi møte og en hurtig expedition av arkitekt Nordhagens frontplaner er paakrævet, er disse med den kunstneriske leder blit enige om at saasnart betænkning fra de andre medlemmer foreligger – forhaapentlig om et par dage – disse da søkes lagt tilgrund for en fællesuttalelse for alle de punkters vedkommende, hvorom da hersker enighet; at der i denne fælles uttalelse henvies til dissenserne, som blir staaende for hvert medlems regning og at de enkelte erklæringer i original vedlægges komiteens fællesuttalelse som bilag.

Denne fællesuttalelse utfærdiges snarest og expederes til Fischer og Thiis. Skulde disse herrer ikke ville undertegne denne, gaar den med deres bemerkninger tilbake til avsenderne til videre behandling. Tegninger av Nordhagens Alternativ II av 1911 og fotografier av alt. I – 1911, saavel som av hans ældre frontforslag tilsendes sammen med hans følgeskrivelse av 12. juni 1911 kirkedepetet. Intet maa offentliggjøres angaaende planerne førend kirkedepetet har git sin tilladelse dertil.

Sign: Johan Meyer – Lars Solberg.

14.

Arkt. Nordhagen avreiser idag paa ferie.

21.

Ryjord avreiser i dag for at inspisere kleberbruddet i Bjørnaa samt marmorbruddet paa Almenningsøen.

I kleberbruddet var al brugbar sten utbrudt i det gamle brud. Arbeidet med at forsøke i større dybde var i fuld gang. Ca 10 meter ned i grustippen var man gaaet ind, men endnu ikke naaet ind paa klæberen. Denne viste sig dog i dagen længre oppe, og stikker der sansynligvis temmelig brat ned. En masse grus maa derfor endnu fjernes forinden man kan gjøre sig haap om at paatræffe gangen.

Samtlige arbeidere er beskæftiget med dette arbeide. Naar klæberen er paatruffet blir man nødt til at lægge en ny vei tvers over grustippen for at bringe stenen ned fra det nye brud. Paagrund av disse ekstraarbeider vil stenen iaar vistnok falde betydelig dyrere end tidligere. Under grustransporten har man været uheldig med en tipvogn, idet denne styrtet ut over grusfyldingen. 2 lagere blev istykkerslaet, likesom selve vognen ogsaa fik betydelig molest. Formanden mente at det for en stor del maatte tilskrives skjødesløshet fra vedkommende arbeideres side at uheldet indtraf. De blev derfor tildelt en koreks.

24.

Marmorbruddet paa Almenningsøen besigtigedes. Man havde hidtil her utbrudt 21 søiler til vestvæggen og 16 til klerestoriet. Da man i bruddet havde utbrudt en svær blok paa ca 6 alens længde, fandt man av hensigtsmæssighedshensyn av denne fortrindsvis at bryte de lange søiler til vestvæggen og forøvrigt at frembringe emner til klerestoriets søiler m.v. eftersom blokkene kunde utvindes. Da der tidligere i bruddet mere var benyttet den løse sten paa overflaten, blir man nu nødt til at gaa dypere i fjeldet. Stenen syntes at være god og homogen. Formanden vilde gjerne ha opgave over hvormange søileemner til vestvæggen tilhængtes av 5" og av 3 ¼". Dette kunde i øieblikket ikke besvares; men er senere meddelt ham i skr. av Av 5" tiltrenges 32 stk. og av 3 ¼": 44 stk.

27.

Hjemkommen fra min inspektionstur i stenbruddene.

28.

Fra stiftsdirektionen er mottat meddelelse om at deptet i skr. av 20de juni har anmodet finansdeptet om av det til restaurationsarbeidet for budgetterminen 1911-1912 bevilgede beløp av statskassen at anvise stiftsdirektionen kr 40.000,00 til utbetaling ved skattefogden i Thjem.

Fra formand Nordtømme er mottat andragende om ferie fra 8. juli førstkommende. Som sin stedsfortreder i bruddet foreslaar han A. Kvalfors som en paalidelig Mand.

Ferien er ham indvilget og er ham samtidig paalagt at tilholde A. Kvalfors al mulig forsigtighet under det fortsatte arbeide med gravningsarbeidet.

Fra stiftsdirektionen er mottat meddelelse om at arkt. Nordhagen i henhold til skr. av 19. d. mnd. av deptet er tilslaaet 4 ukers permission fra den 15de dennes.

JULI 1911

Juli 1.

Paagrund av en del misnøie fra naboerne av Bjørnå kleberbruds side ved at de ikke faar kjøre sten fra bruddet, og at dette utelukkende utføres av eieren J. A Bjørnaa, har man søgt bilægge dette ved henvendelse hos eieren. Dette har vist sig frugtesløst, da eieren ifølge kontrakten skal være eneberettiget til at kjøre stenen.

11.

Mahler for stræbebuernes rendeprofiler er utført. Rendeprofilet er gjort noget fyldigere end de gamle stene utviser.

12.

Paabegyndt optegningen av klerestoriets masværk i fuld størrelse. Det er parti no. 7 paa nordsiden man først er gaaet i gang med. Det østligste (parti 8) maa nemlig benyttes som gjennomgang for stentransport.

14.

Tømt bøsserne, som indeholdt kr 1269,90.
Arkt. Nordhagen hjemkommet fra ferie.

17.

Paabegyndt hugningen av vandspyerne til stræbebuernes rendeprofiler.

18.

En stenlast paa 102 tons kleber ankommet. Opovertkjøringen paabegyndt.

19.

Maler til det 7de parti av nordsidens klerestorium er under utførelse.

21.

Furunæs reiser i dag paa ferie.

27.

Telegrafisk meddelelse om at keiseren har foræret domkirken 1000,00 kr.

Tømt bøsserne som indeholdt kr 1429,69.

28.

Reiser til Harstad for besigtigelse av Trondenæs kirke.

AUGUST 1911

Aug. 5.

Hjemkommet fra min nordlandsreise.

9.

Tømt bøsserne, som indeholdt kr 767,77.

18.

Løkaas og B. Hansen har faaet permission for at reise til Kinn kirke for at bistaa med dennes restaurering under arkt. Berners leddelse.

19.

En stenlast paa 99 tons er opkjørt.

21.

Den engelske arkitekt Mr. Carøe er ankommet hit. Sammen med de herboende medlemmer av stabilitetskomiteen og begge arkitekter har han i dag besigtiget kirken. Man har herunder befaret hele hovedtaarnet og undersøkt de her i sin tid indmeislede prøvehuller i murværket. Likesaa er forelagt for Mr Carøe alt materiale i tegninger, fotografier og beregninger vedkommende hovedtaarnet.

Mr Carøe uttalte sig uforbeholdent om taarnets stabilitet og mente at der ingen sammenligning i saa henseende var her med størstedelen av de engelske kathedraller. Disse sidste var saa meget slettere hvad murværkets godhed betræffer.

22.

Mr Carøe har ogsaa i dag været i kirken og studeret denne. Om eftermiddagen foretoges en tur til Fjeldsæter. Mr Carøe uttalte, at – for at den ikke skulde opstaa misforstaaelser med hvad han havde uttalt som sin formening om taarnets stabilitet, vilde han gjerne avgive en skriftlig utredning av sine meninger.

23.

Mr. Carøe avreiser i dag. Han blev forinden overrakt en mappe fotografier fra domkirken (væsentlig fra de restaurerede dele av koret). En lignende mappe med fotografier fra skibet og de ældre dele skulde senere bli ham tilsendt.

25.

Møde i Stabilitetskomiteen. Hrr Thune ikke tilstede.

Professor Gunstensen foreslog at man yderligere tok 2 prøvehuller i taarnets triforium, et i søndre og et i nordre væg. Disse huller blev straks indmeislet og derefter optegnet i snit og oprids. Noget nyt av interesse frembød ikke disse prøver. Murværket var omtrent som ved de øvrige prøvehuller i triforiet.

31.

Man fortsætter fremdeles med muringen i klerestoriet. Huggearbeidet paagaar med de samme slags værkstykker som i forrige mnd.

SEPTEMBER 1911

Sept 4.

Indberetning over de i aaret 1/9.1910 til 31/8.1911 utførte arbeider ved T.D.R. er i dag gennem stiftsdirektionen avsendt til Kirkedepetet. Cop.b.

Fra Nordtømme er mottat meddelelse om at det gaar smaat med at faa god sten frem i det nye brud. Der er stadig nye utglidninger i det nye brud og en masse daarlig klebersten. Han tror dog sikkert at forholdet vil bedre sig.

6.

Avsendt andragende om utførelse av glasmalerier til Tverskibets langvægge og kapeller hos Gaudin & Cie, Paris.

Omakkorderet marmorlast fra Almenningsøen med Skipper Lorenz Sivertsen.

8.

Rasmussen har hidtil utført modeller til 10 vandspyere for stræbebuernes render. Paabegyndt hugningen av emne til 2den spyer.

12.

Oversendt budgetforslag for aaret 1912 – 1913 til Tilsynskomiteen til godkjendelse. Nedtar stilladserne langs skibets ydervægge – stilladser som i sin tid blev opsat for muringen av sideskibenes gesims. Træværket lagres i skur utenfor vestfronten.

13.

Tømt bøsserne, som indeholdt kr 1171,91.

22.

Arbeiderne – i alt 7 stk, som i sommerens løp har været beskæftiget med brytning av marmor paa Almeningsøen er i dag kommet tilbake.

Har i dag uttat 5 stykker (plater) av glasmalerierne i tverskibsgavlerne – 3 i søndre og 2 i nordre. Disse sendes sammen med tegningerne til tverskibets øvrige glasmalerier til Gaudin & Cie Paris for at tjene som prøvestykker ved utførelsen av de resterende vinduer til tverskibets langvægge og kapeller (assureret f. 7000,00).

23.

Kontrakten med Gaudin & Cie undertegnet og avsendt. (1 exempl. beror her i kirken).

24.

Mottat utskrift av kirkedeprets skr. hvori approbation meddeles paa utførelsen av glasmalerier til Tv.sk. langvægge og kapeller, hvortil tidligere Kielland har utarbeidet tegninger – hos Gaudin & Cie Paris, mot en godtgjørelse av kr 7500 kr og at dette beløp utredes av de midler, som indsamles blant borgere i Thjem. Der imøtesees i sin tid indberetning, naar samtlige nye glasmalerier i tverskibet og koret er færdige og indsat paa sin plads.

Arkt. Ryjord anmodes endvidere om i sin tid at indsende nærmere forslag om hvorledes de av keiser Wilhelm II skjænkede midler til kirkens utsmykning – med Keiserens samtykke – bør anvendes. (kfr. arkt. skr. av 13 juni d. og stiftsdir. Skr. av 24 s. mnd).

25.

Budgetforslaget for 1912 – 1913, tillikemed oversigt over de arbeider som tænkes utført i nævnte termin er mottat tilbake fra Tilsynskomiteen med dennes anbefaling, og avsendes i dag gjennom stiftsdirektionen til kirkedepret.

30.

Meddelelse fra Fr. Nordtømme om at der er raset ut en del jord og sten fra bruddet ned i dalen og ødelagt et stykke av veien fra læssepladsen og opover. At oparbeide veien paa dette stykke anser han som umuligt, og man blir vistnok nødt til at omlægge veien og lidt til siden. J. A. Bjørnaa mener at nogen ny vei uten godtgjørelse for land kan han ikke gaa med paa. N. ønsker i den anledning mit nærvær deroppe.

OKTOBER 1911

Oktbr. 5.

Marmorlasten fra Almeningsøen ankommet (60 ton).

Opkjøringen av marmorblokkerne foregaar. Blokkerne opmaales naar de avlæsses paa tomten for at beregne hvor mange tons lasten indeholder. Skipperens godtgjørelse er nemlig fastsat pr ton.

7.

Telegraferer i dag til Nordtømme og forespørger om hvormeget klæberst. er nedkjørt fra bruddet, om der er mulighed for paa vinterføre at faa sten ned fra bruddet eller om veiens omlægning indeværende høst er aldeles nødvendig.

9.

Paabegyndt hugningen av marmorsøiler til klerestoriet med 2 mand.

11.

Reiser i dag til Mosjøen og Bjørnaadalen paa inspektion av stenbruddet.

15.

Hjemkommen fra Mosjøen.

I kleberbruddet i Bjørnaa var man nu gaaet ned ca 10 m. dypere i fjeldet. For at naa ind paa klæberen her, maatte man først fjerne store masser av den utenforliggende grustip. Ca. 10 m. ind i denne er man gaaet ind med en stol. Over denne er bygget en bro for adkomsten til de høiere oppe liggende gaarde.

Man er nu naaet ind paa klæberen men viser denne sig – iallefald i de ydre flader – meget uren og opfylt med gange. Man har dog de bedste forhaabninger om at stenen vil bli bedre naar man kommer længre ind i fjeldet.

Foraarsaget ved et vedvarende regnskyl i høst er en del av grustippen raset ned i dalen og ødelagt veien fra lossepladsen og opover paa et stykke av ca 30 meter. Ny vei kan meget let

legges til siden for den gamle, idet terrainet her er fladt. For avavslåelse av jord til ny vei blev jeg enig med J. A. Bjørnaa om en godtgjørelse for denne av kr. 60,00.

Fra Consul Gade, Kirstiania, har jeg faaet forespørsel om at sende en sten fra Thjems domkirke til «vor frelsers (norske) menighed» i New York for at den der kan insættes i muren paa den opførendes kirke for nævnte menighed.

18.

En gammel sten fra tverskibets gavllarkade (anfænger med hundetænder) blev uttat fra stenhaugen ved likkapellet og avsendt til Consul Gade, Xiania.

19.

Hos Fotograf Olsen er bestilt en del fotografier, væsentlig fra skibet for at sendes i en mappe til Mr. Carøe.

20.

Opført vinduesposterne i klerestorie-parti no. 7, nordsiden til kapitælhøiden.

21.

2 skap arbeides for fotografilageret i Mariakapellet i nordre tverskib.

23.

Efter at ha indhentet anbud paa leverance av koks for vinteren 1911 – 1912 er «Foreningernes» anbud antat, efter en pris av 1,15 pr hl.

25.

Paabegyndt hugningen av dækleddet utvendig klerestorievinduerne. Som model for profil og bladværk er benyttet en funden sten, som visselig har tilhørt nævnte arkitekturløst.

26.

Efter anmodning fra G. Kielland er denne tilstillet mahler i fuld størrelse av Korklerestoriets vinduer.

27.

Opsat midtkapitælet i klerestoriemasværket indv. i parti 7, nordsiden. Likesaa de indv. marmorsøiler med sine kapitæler. Søilerne er opstøttet ved krydsvis lagte planker, og det hele gjort uafhængig av det egentlige byggestilads.

28.

Avsendt til Mr. Carøe en mappe med fotografier – ialt 28 pl.

31.

Tømt bøssene ved sakristiet og ved skibets nordportal. De indeholdt kr 158,77.

NOVEMBER 1911

Novbr. 1.

Man fortsætter muringen med 1 murerlag og der er nu opsat (løst) 2 av de smaa anfængerbindere i klerestoriets masverk i parti 7 paa nordsiden.

2.

Fra Kielland er mottat 6 arbeidstegninger til klerestoriets vinduer.

3.

Kielland reiser idag til Paris for at overvaage utførelsen av glasmalerierne til tverskibets langvægge og kapeller.

4.

Rasmussen er færdig med de 24 modeller til vandspyere til skibets stræbebuer.

6.

Fra Nordtømme er mottat meddelelse om at stenkjøring nu paagaar fra Bjørnaa til Mosjøen med 6 heste. De bestilte store stene til klerestoriets masværk er ikke let at skaffe tilveie og det er heller ikke sikkert at alle de som ligger færdig blir med i første last.

8.

Opsat tørt den 3die og 4die av smaaanfængerne i parti 7. De store anfængere – midtanfængerne og de 2 paa siderne har man endnu ikke kunnet hugge p.g.a. mangel paa saa store sten.

9.

Thjems sparebanks direktion har under 19 f. mnd tilskrevet stiftsdirektionen saaledes: «I besiddelse av den ærede stiftsdirektions andragende av 6te ds. meddeles at sparebanken direktion idag har oversendt nævnte andragende til bankens forstanderskap med saadan indstilling:

«For budgetterminen 1/7 12 til 31/8 13 bevilges av sparebanken et bidrag til Thjems domkirkes restauration svarende til halvparten av statsbidraget i samme øiemed og for samme tidsrum, dog saaledes at sparebankens bidrag ikke kommer til at overstige kr 20.000,00. Man tager derhos samme forbehold som i indstilling av 24/11 ifjor med hensyn til den forventede indberetning fra stabilitetskomiteen og foreslaar at bevilgningen som ifjor tilføies: «Man henstiller at der forinden resultatet av stabilitetskomiteens arbeide forligger ikke approberes nogen plan for vestfronten, som kan foregribe spørsmålet om bevaring eller forandring av centraltaarnet.»

36 Kapitælmodeller i gips er nu utført til klerestorieetagen. Arbeidet slutter nu hermed. De løst opsatte anfængerbindere er fotograferet paa sin plads i klerestoriet.

17.

Utstilling av arkt. Nordhagens utkast til vestfrontens rekonstruktion, i forbindelse med samtlige konkurrenceutkast samt arkt. Christies arrangeres nu i kunstindustrimuseets overlyssal.

Paa g. a. kulden har man igjen maattet avbryte murearbeidet i klerestoriet.

21.

Saken: Indredningsarbeiderne i Kongsgaardens bakeribygning til magasin for militæretaten oversendt fra kirkedepetet til fornyet uttalelse som følge av skr. fra forsvarsdepetet, hvori dette negter at avstaa nævnte bygning til domkirken uten vederlag. Saken bedes forelagt arkt.

Ryjord og formanden i tilsynskomiteen til uttalelse, og vedliggende dokumenter vedlagt ved sakens tilbakesendelse til stiftsdirektionen.

22.

Reiser jeg til Grøtø i privat anliggende.

26.

Hjemkommen fra min Nordlandstur.

28.

Idag er det sidste utstillingsdag for domkirketegningerne. Disse sendes nu til Kristiania for der at utstilles.

29.

Arkt. Nordhagen avreiser til Xiania for at arrangere utstillingen av domkirketegningerne i Kunstindustrimuseet der.

Expederet saken: Indredningsarbeiderne i Kongsgaardens bakeribygning til prof. Meyer, idet forsvarsdeptets skr. av 7. f. mnd. er imødegaat. (Cop. 956).

Fra Kielland har jeg faaet anmodn. om at utbetale kr 500,00 for tilsyn i novbr. mnd.

Endvidere ønsker han malene av korets klerestorievindu. Han er i nær fremtid færdig med skisser til nordre sides apostler, hvorfor det er magtpaaliggende at faa gjøre arbeidstegningerne lidt snart. Han minder tillike om tegningerne til vinduerne i skibets sideskibe og taarnfoten, og ønsker ogsaa disse med det første.

DECEMBER 1911

Decbr. 1.

Stenhuggerarbeidet omfatter fremdeles kun saker for klerestoriet.

4.

Murearbeidet er fremdeles indstillet p.g.a. kulden.

5.

Meddelelse fra Gabriel Kielland om at han har mottat en rul med mahler. Rullen inneholder imidlertid ikke alle de mahler, han har utbedt sig, hvorfor han utber sig resten tilsendt. De nr. som ønskes sendt er følgende: 1, 2, 3, 4, 5, 7, 10, 13, 15, 16, (nordre langvæg), 18, 21, 24, 27, 30, 32, (Søndre langvæg).

7.

Avsendt rekvisition paa kr 40.000,00 til bruk i andet halvaar.

11.

Telegraferet til A. Vik, Mosjøen og forespurgt om grunden til at Stenlasten endnu ikke er ankommet.

Det er nemlig ca 5 uker siden den skal være avseilet fra Mosjøen.

12.

Mottat telegram fra A. Vik lydende: «Henligger Rørvik, søndenvind hindret passere Folla.»
A. Vik.

14.

Utbetalt gjen. Dr. Kielland G. Kielland kr 725,00 som rest paa farveskisser til korets klerestorievinduer.

16.

Fra Kielland er mottat 3 stk fotografier av de sidst utarbeidede skisser til glasmalerier i korets klerestorievinduer. Nordhagen har faaet billederne.

18.

Nordtømme er ankommet fra Mosjøen. Arbeidet i bruddet avsluttedes den 14de d. mnd.

19.

Mottat meddelelse fra Stiftsdirektionen om at kirkedepet har anmodet finansdeptet om at anvise stiftsdirektionen kr 40.000,00 til utbetaling ved skattefogden i Thjem (til bruk i andet halvaar av budgetterminen 1911 – 1912).

Likesaa er gjennom stiftsdirektionen mottat meddelelse om at enke efter domkirkearbeider Hans Auran er bevilget en aarlig pension av statskassen – stor kr 100,00 saa længe hun forblir ugift.

23.

Stenjægten ankommet. Paagrund av Julehøitiden kan stenkjøringen ikke begynde før 4de juledag.

28.

Stenkjøring foregaar. Stenen viser sig at indeholde adskillige gange og er ikke saa ren som den tidligere har været. Kun 3 emner av de bestilte store stene til anfængere eller bindere i klerestoriets masværk er ankommet.

Til Kielland er utbet kr 500,00 for tilsyn ved utførelsen av glasmalerierne hos Gaudin & Cie.

30.

Tømt samtlige bøsser. De indeholdt kr: 122,82.

Den i Aaret mottagne fremmedmynt er indvekslet og udgjorde kr 114,56. Tilsammen er i aarets løp i bøsserne indkommet kr 6113,00.

1912

JANUAR 1912

Jan 2.

Huggearbeidet fortsætter med dele til Klerestorietagen, og er til aarets utgang af de forskellige saker hugget følgende:

(utv)

Solbænke med Baser er færdig til 12 partier
Hovedpillarer er opmuret 12 stk.

- 1) 5 pillarer, 2 kapitæler (profilkapitæler)
- 2) 7 pillarer, 4 profilkapitæler

Av kapitæler utv. (under dækket) er
hugget 30 stykker.

- 3) 25 stk. profil-kapitæler.

(indv)

11 stk. anfængere er hugget og opsat.

- 4) 30 stk. Baser, 7 pillarer og 6 kapitæler
(bladværk)
- 5) 6 Baser, 31 søiler, 4 kapitæler (bladværk)

19 store binderkapitæler (bladværk)

4 stk vandspyere til skibets stræbebuer er
færdighugget.

8.

Idag er den første av de store bindere i klerestoriemasverket oplagt. E. Aune paabegynder at hugge denne.

10.

Tilsynsmøte er berammet til d. 19de dennes. Da Kiellands plan for glasmalerier i skibet skal behandles, vil en ny sakkyndig istedet for hrr Thiis bli indkaldt til møtet. Som saadant møter antagelig universitetsstipendiat Kolsrud.

Idag oplægges (til hugning) den 2den av de store masverksbindere for klerestoriet. Det er Laur. Eriksen som hugger denne. For øieblikket har man kun sten for 3 slike bindere – altsaa til et parti. Disse stene er desværre ikke av den allerbedste sort. De er delvis opfyldt med gange – dog uten at nogen av disse kan opdages at være aapne.

11.

Notheng paabegynder idag hugningen av den 9de hovedbinder i klerestoriemasværket (Parti 7, nordsiden).

Efter Telefonsamtale med Meyer blir Tilsynsmøtet utsat antagelig til d. 26de d. mnd. Stabilitetskomiteen er nu saagodt som færdig med sit arbeide. Samtlige dokumenter er avsendt til hrr Thune, Kristiania.

18.

Det er berammet møte i stabilitetskomiteen til den 25de d. m.

25.

Stabilitetskomiteen havde idag møte i domkirken. Samtlige medlemmer og arkt. Ryjord og Nordhagen var tilstede. Prof Gunstensen havde avfattet en indstilling, som blev vedtat og undertegnet av komiteens medlemmer. Indstillingen med bilage – tegninger, beregninger m.m. – det hele meget praktisk samlet i mapper og æsker er utført i 2 exempl., hvorav det ene forblir her i domkirken, det andet blir at oversende tilsynskomiteen – til deptet.

26.

Avsluttende møte i stabilitetskomiteen, hvor protokollen blev undertegnet og sammen med komiteens kopibok og skrivelser overlat til domkirkens arkiv.

Møte i Tilsynskomiteen er nu endelig berammet til den 2 febr. d. a.

30.

Rasmussen har hidtil modelleret færdig 11 av englereliefferne til skibet. 1 staar saaledes tilbage.

For at slippe for at magasinere op for mange av vandspyerhoderne vil der en av de første dage – efter man har fundet passende stenemner – bli gaaet igang med hugning av et av de modellerede englerelieffer (første figur fra øst paa nordsiden, Parti 7).

Den store masværksbinder (midtbinderen) for klerestorieparti 7 og som hugges av Aune er opfyldt med gange. Efter konference med Nordhagen sløifes paa denne binder gennemhullingen for at styrke stenen.

31.

Idag mottat fra Kielland en kasse indeholdende: Pasteller og detaljtegninger til glasmalerier for Corets klerestorievinduer: Samtlige pasteller og detaljtegninger for nordre side forelaa, og i følgende nr:

Figurer: 18, 21, 24, 27, 30, 32 og

ornamenterte: 17 og 19, 20 og 22, 23 og 25, 26 og 28 samt 29 og 31.

Sydsidens pasteller mangler. Av detaljtegninger til denne side forelaa:

Av figurer: No 1, 2, 4, 7, 10 og 13

Av ornamentale: No 3 og 5, 6 og 8, 9 og 11, 12 og 14, 15, 16.

FEBRUAR 1912

Februar 1.

Tilsynsmøte som var tillyst til Fredag den 2den dennes er paany utsat til den 16de d. mnd.

Tilsynskomiteens medlemmer: Meyer og Solberg sammen med Arkitekterne havde idag møte i domkirken. Stabilitetskomiteens uttalelse samt de forskjellige bilage og dokumenter blev fremlagt for ovennevnte medlemmer og blev underkastet en orienterende gjennomgaaelse. Det besluttedes at dokumenterne oversendes arkt. Fischer, Bergen og at en av de herværende medlemmer forfattet skrivelse derpaa oversendes arkt. Fischer til undertegning og videre ekspedition til deptet.

2.

Det ene exemplar av stabilitetskomiteens uttalelse med bilage avsendtes idag til arkt. Fischer, Bergen. Det andet exemplar opbevares i domkirken.

3.

Et rør i varmeledningerne i koret er sprunget (nordre side i triforiet).

21.

Tilsynsmøte.

Møte i tilsynskomiteen 21/2 1912.

Tilstede komiteens 3 medlemmer, universitetstipendiat O. Kolsrud – tilkaldt som sakkyndig paa det kirkehistorisk-lithurgiske omraade – samt rest. arbeidets arkitekter.

1ste sak: Gabriel Kiellands plan for domkirkens glasmalerier. Av denne er tidligere antat glasmalerierne for tverskibet med kapeller; samt for apostelrækken og ornamentkompositionen i de mindre vinduer. Tegninger til disse sidste vinduer foreligger.

Da hrr Kolsrud ønsket at kunne foreta nærmere undersøkelser, nævnlig angaaende den norske rangordning av helgenerne, enedes man om foreløbig kun at diskutere planens store træk og avvente et motiveret forslag fra hrr Kolsrud angaaende personvalget for det vestre klerestorium. Efter besigtigelse av de ældre i menighedskirken anbragte billeder, kom man til det resultat at den av hrr Kielland foreslaaede maalestok for apostelskikkelserne (høide ca 2

alen) vilde være den heldigste ogsaa for skibsklerestoriets figurer, men det blir da utilraadeligt at anbringe de 4 nationalhelgener som tænkes flyttet hit fra søndre tverskibs gavl, paa denne plads. Disse foreslaaes istedet anbragt i centraltaarnets triforievinduer, mens Øistein og Svithun antages at faa plads i det nordvestre taarnkapels vinduer.

Under forutsætning av en figurhøide av ca 2 alen, finder man det heldigst at der anbringes figurfremstillinger i alle langskibets klerestorievinduer – formentlig de 3 kjendte missionsbiskoper og ærkebiskoprekken incl Reidar til og med Olav Engelbrektsen paa søndre side kronologisk ordnet fra øst mot vest. Forsaavidt deres skjolde er kjendt, anbringes disse i en nedre ornamental borde. Under utarbeidelsen bør hensyn tages til den personlighetens karakteristik og ornatets form som angives i deres sigiller.

I de tilsvarende nordre vinduer tænkes anbragt fra øst mot vest de 4 kirkefædre, et udvalg av helgener og et udvalg av de konger, som har gjort sig særlig fortjent av kirken og landet. Efter at man havde forvisset sig om at alle korets nuværende glasmalerier i en ikke fjern fremtid maa utskiftes fordi de paagrund av mindre god brænding skaller av eller blekner, finder tilsynskomiteen det utilraadeligt at anbefale den for langskibets nedre vinduer opstillede billedrekke uten at rekkefølgen blir fortsat helt østover til høikorets bue. Fra Kielland var ogsaa fremkommet forslag til supplerende fremstillinger hvorved denne forlængelse skulde kunne tilveiebringes.

Da en omordning hermed blir nødvendiggjort, besluttede man at la hrr Kiellands forslag indskrive i sin udvidede form i langsnittene hvorefter hrr Kolsrud vilde gjennomgaa billedrækkerne og avgive betænkning angaaende disse. Man anbefaler at disse snarest blir fastslaat, saaledes at intet billede senere her maatte flyttes fra skib til kor, dels fordi vinduernes «maler» ikke falder sammen og særlig fordi lysforholderne for de enkelte vinduer kan arte sig forskjellig i skib og kor. Ogsaa oktagonens vinduer maa senere fornyes. Man tænker sig muligheden av at Olavslegenden fremstilles i de nedre 4 oktagonvinduer, Marias forherligelse i de 4 smaa vinduer i østkapellet, St Halvards legende i sydkapellet og Sta Sunnivas legende i nordkapellet.

Angaaende glasmalerierne i oktagonens klerestorium og i kapitlets vinduer imøtesees et forslag fra hrr Kiellands side. Av estetiske grunde anser man det heldigst at ihvertfald de 5 midtvinduer i oktagonen forsynes med figurer. I det centrale vestvindu tænkes anbragt den

ytterste dom. Hvad de forelagte farveskisser og kartoner til Corets klerestorium angaar blev deres orden i tilslutning til det oldkristelige credo behandlet. Man er i principet enig med hrr Kielland, dog bør til grund lægges den norske kirkes fordeling av kredo, kjendt fra 12te aarhundrede.

Hrr Kolsrud paatok sig den nærmere utredning av dette spørsmåal. Sansynligvis vil herav følge, at Kiellands 2 store ornamentvinduer vil faa figurlig utstyr, idet Jakob og Barnabas kommer til. Istedet for den av Kielland foreslaaede placering anbefales at Credo begynder med Petrus i øst ved krusifixet og fortsætter østover igjen paa den motsatte væg, avsluttet nærmest korbuen med Paulus, saaledes at Petrus og Paulus overenstemmende middelaldersk tradition stilles nærmest Kristus. I søndre taarnkapel tænkes anbragt Bjarne Erlingsøn og en anden donator.

Sign.

Johan Meyer, A. Fischer. Olaf Kolsrud, Lars Solberg.

Formiddagsmøte 22/2 1912.

Tilstede komiteens 3 medlemmer samt rest. arbeidets arkitekter.

Til behandling forelaa arkt. Kiellands tegninger til de ifølge Kirkedeprets skr. av 2/8 1911 bestilte glasmalerier for korets klerestorium og tverskibets søndre gavl. Disse blev gjennomgaaet. Man fandt, bortset fra en noget utreret fotdannelse ved enkelte figurene og enkelte av stormstængernes stilling til apostelfigurene – intet væsentlig at bemerke; men endelig beslutning om godkjendelse blev utsat indtil tilsynskomiteen faar bemyndigelse til at tilkalde en konsulent for det kunstneriske utstyr. Man finder det heldigst at der intet fast medlem av komiteen opnævnes i direktør Thiis's sted, men at den derimot faar bemyndigelse til at tilholde en kunsthistoriker med indgaaende kjendskap til middelaldersk maleri og skulpturer, eventuelt en utøvende kunstner i vedkommende fag, når foreliggende spørsmåal gjør dette ønskeligt. Det vilde av praktiske grunde være ønskeligt om konsulenten var bosat i Thjem og man mener i direktør Hans Dedekam at have en for hvervet kvalificeret mand, som antas at være villig til at motta hvervet. Naar en privat uttalelse foreligger desangaaende, anmodes derfor deptet om at rette en anmodning til hrr Dedekam. Da f. øieblikket en sak av større betydning – Kiellands skisser og kartoner foreligger til behandling – ønskes en

avgjørelse truffet snarest. Ønsker deptet en længre tid til sakens utredning, haaper man at hrr Dedekam foreløbig kan tilfaardres blot for det nu foreliggende tilfælde og at komiteens uttalelse om glasmalerierne maa kunne foreligge om et par ukers tid.

Foranlediget ved hrr Kiellands skr. av 23/12.11 – 23/1.12 angaaende ønskeligheten av et glasverksted med rikt lager av antikt glas tilknyttet restr-arbeidet, erklerer komiteen sig principielt enig med ham. Den savner imidlertid plan for driften og overslag for de ved anlæg og drift forbundne omkostninger hvorfor hrr Kielland anmodes om at fremkomme med en nærmere utredning.

Arbeidernes andragende om at 8-timers arbeidsdag maa bli indført ved restaureringsarbeidet, finder komiteen i tilslutning til de ledende arkitekters uttalelse ikke at kunne anbefale. Departementet bør vistnok avvente utfaldet av lignende andragender til Thjems magistrat og formandskap fra kommunens arbeidere. Komiteen anbefaler dog at fra næste vinter av arbeidet i de mørkeste maaneder tar sin begyndelse kl 7 istedet for nu kl 6 morgen og at arbeidstiden i disse maaneder blir 1 time kortere end ellers. Man har grund til at tro at en saadan indrømmelse ikke vil være til økonomisk skade for arbeidsdriften.

Komiteen godkjender formandens ekspedition av stabilitetskomiteens arbeide til kirkedepetet. Man besluttete at gi komiteens anbefaling til en fra lederne imødesat henvendelse til stiftsdirektionen for ved dens hjelp at utvirke en offentlig erkjendtlighet til Mr Carøe for hans mot stabilitetskomiteen og restr.arbeidets ledelse viste velvilje. Eftermiddagsmøte til referat hvorved gaardsdagens protokol blev vedtat.

Johan Meyer, A. Fischer, Lars Solberg

23.

Formiddagsmøte 23de februar.

Deltagere de samme som 22de dennes.

Fra G. Kielland forelaa en skrivelse av 18/2 12 med fotografier av de 2 for tverskibet bestemte medaljonvinduer: «den forlorne søn» og «den barmhjertige samaritan». Disse var endret av hensyn til komiteens tidligere bemerkninger. Vinduerne godkjendes i den her foreliggende form.

Fra billedhugger Rasmussen faarelå tilbud av 21de d. over modeller til de 32 store hoder, som skal opta arkadebuernes dækled til begge sider for hvælvsøilerne i langskibet. For denne modelserie i ler forlanges 3200,00 kr. Samtidig tilbyr han modeller for triforiebaandets halvfigurer og triforiebuernes mindre hoder for tilsammen ca kr 4400,00. Den kunstneriske leder foreslaar i skr. av d.d. de 32 hoder bestilt til den forlangte pris og beløpet utredet av fotografikassen hvis beholdning nu beløper sig til ca 4700,00.

Komiteen slutter sig til denne lederens forslag under forutsætning av deptets approbation. Rasmussens modeller til zwikkelfigurer «sol og maane», «utjagelsen av paradiset» og «madonna med engle» var ophengt til bedømmelse i lektoriet. Bortset fra en liten detaljbemerkning til «sol og maane» som ønskes refereret for kunstneren fandt komiteen at burde godkjende fremstillingen, som besidder stor skjønhed; men der stilles gjennom den kunstneriske leder billedhuggeren bemerkninger om at han ikke bør legge sine kompostioner for nær op til allerede eksisterende middelalderlige billedværker.

Arbeidet med reisningen av første klerestoriefeldt med dobbelte grindværk og disse forbindende tværliggere besigtigedes, hvorved komiteen havde anledning til at overbevise sig om berettigelsen av de detaljændringer i den oprindelige plan, hvortil den tidligere havde git sit bifald. Ogsaa arbeidet i stenhuggerverkstedet besigtigedes uten at gi anledning til bemerkninger.

Tanken om at reise et monument for arkt. Christie blev optat til diskusion. Man var enig i berettigelsen herav og fandt det rigtigst at rest.arbeidets 2 ledere tok initiativet med tilsynskomiteens tilslutning.

En anmodning om som indbydere at tiltræ opraabet til indsamling av de nødvendige midler sendes til fremstaaende mænd og kvinder over hele landet. Indsamlingsarbeidet bør sættes igang snarest muligst efter at vestfrontplanen er approberet. Arkt. Christies slegt bør ogsaa paa forhaand underrettes om dette.

Komitéformandens korrespondance med kirkedepetet fra 1/7 11 til 9/1 12 blev refereret.

Endelig stillet formanden en forespørsel til komiteen og arbeidslederne om hvorvidt man fandt det rigtigst av hensyn til rest.arbeidet og tilsynskomiteen om der naar approbationen

forelaa blev offentliggjort et kort svar paa de angrep, som særlig av hrr Macody Lund og arkt. Sinding Larsen var rettet mot komiteen og særlig mot dens formand. Formanden var – dog nærmest av personlige grunde – stemt for at saa skulde ske. Men da dette enstemmig blev fraraadet, fandt han at burde opgi tanken.

Eftermiddagsmøde til referat. I dette fremla arkt. Ryjord en sammenstilling av omkostningerne med stabilitetskomiteens arbeide – incl. medlemmernes honorarer – samlet beløp kr 7881,92. Han foreslog beløpet refunderet av det offentlige. Tilsynskomiteen besluttete at anbefale et andragende herom.

Johan Meyer, A. Fischer, Lars Solberg.

24.

H. M. Kongen besøgte idag rest.arbeidet. Han vistes omkring av arkt. Nordhagen og Ryjord.

27.

Midtbinderen for masverket i klerestoriefeldt no 7 (nordsiden) færdighugget av Elias Aune. Han har anvendt til dette arbeide 42 dagsverk og hugningen koster kr 172,20.

28.

Avsendt med tilsynskomiteens anbefaling gjennom stiftsdirektionen til kirkedepetet om at der hos billedh. Rasmussen bestilles 32 modeller i ler til hoder for skibets arkader efter en pris av kr 100,00 pr. stk.

29.

Avsendt til Kielland avskrift av tilsynskomiteens protokol for møte den 21de og 22de dennes tillikemed en anmodning om at fremkomme med en utredning av den tidligere fremsatte tanke: Oprettelsen av et glasmalerverksted ved Trondhjems domkirkes rest.arbeide.

Den 3die binder (side) i masverkperti 7 i klerestoriet er idag færdig. Notheng som har hugget den har anvendt 40 dagsverk og hugningen koster kr. 180,00.

Samtlige bindere til dette feldt opsættes idag paa sin plads i murverket.

Den 3die binder (sidebinder) har krævet 35 dagsværk, er hugget av Laur. Eriksen og koster 157,50 kr.

MARTS 1912

Marts 4.

Det viser sig at binderne og anfængere som er opsat i det første klerestoriefeldt passer ganske godt sammen.

Forberedelser til opslag av nye felder treffes idet platten for optegningen gjøres større saaledes at man samtidig kan ha flere partier liggende i opslag paa pap.

Stenlast fra Mosjøen er ankommet idag. Nøiagtig tonantal vet man ikke, hvorfor stenen opmaales ved losningen.

Arbeidernes andragende om 8 timers arbeidsdag er idag mottat tilbake fra tilsynskomiteens formand, med dennes paategningsskrivelse overensstemmende med beslutning fattet i sidste tilsynsmøte. Saken oversendes stiftsdirektionen.

5.

Idag begynner man at kjøre sten av sidst ankomne last.

6.

Av store bindestene er med denne last kun kommet 6 stkr. Disse viser sig desværre ogsaa at være opfyldt av gange, saa det er vel usikkert om de alle kan benyttes efter sin bestemmelse. I det hele taget er den sidst ankomne sten av dårlig kvalitet. Ca 61 ton ligger endnu tilbake i bruddet og av disse er ca 10 emner til masverksbindere.

9.

Baade paagrund av at det fartøi som har fragtet de sidste stenlaster og at man saasnart som muligt behøver en del av de store stene, som endnu ligger i Mosjøen for klerestorieetagens masværk har man idag tilskrevet hrr skipper Theodor Tørrisen, Mosjøen om denne var villig til at overta befragtningen av klebersten for kirken – paa de samme vilkår som hidtil har været alm.

10.

Fra kirkedeptet er idag mottat skr. hvori anmodes om at sparebankens snarest mulig tilstilles det i kirken bevarede exemplar av stabilitetskomiteens uttalelse. (utredning).

11.

Sparebanken oversendt oven nævnte utredning med bilag samt følgeskr. (Cop. f.f. 363).

12.

Muringen av masverkperti No. 7 skrider raskt frem. De enkelte stene passer godt sammen.

13.

Med tilsynskomiteens anbefaling er idag gjennom stiftsdirektionen søkt utvirket en offentlig erkjendtlighet til Mr W. D. Carøe for den værdifulde bistand han paa en saa uegennyttig maate har ydet T.D. R. under undersøkelserne av stabilitetsforholdene ved domkirkens centraltaarn. Cop.b. 13-14.

16.

Paa anmodning fra tilsynskomiteens formand er idag oversendt kirkedeptet en gjenpart av en for offentliggjørelse avfattet utredning fra stabilitetskomiteen. Utredningen er forfattet av stabilitetskomiteens formand og tiltraadt av tilsynskomiteens formand.

Det har været d. herrers forutsætning at utredningen samtidig skulde offentliggjøres i Kristiania og Trondhjems dagblade den 19de dennes.

19.

Maleren Thv. Torgersen, Brinken 57, Kristiania, paa anmodn. og med kirketilsynets tilladelse faaet utlaant maleriet av biskop Bugge, tilhørende Thjems domkirke, for at kopieres for Eidsvoldskomiten. Billedet er idag avsendt pr ilgods til hrr Torgersen. Se følgeskr. (Coph s.17)

Fra Kirkedeptet er mottat meddelelse om at direktør Dedekam er opnævnt som sakkyndig konsulent i kunsthistorie og dekorativ kunst ved T. D. R. og at han herfor faar en godtgjørelse av kr 500,00 pr aar – utredet av rest. arbeidets midler. Hrr Dedekams ansættelse blir fra 11te marts at regne.

Idag har man begyndt opslaget paa parti 8 av klerestoriets masverk (nordsiden).

20.

Oversendt Dagsposten et exemplar av stabilitetskomiteens uttalelse angaaende stabilitetsforholdene ved domkirkens centraltaarn med anmodning om at den samtidig og iaften blir intat i byens dagblade.

19.

Møte i tilsynskomiteen avholdes i kunstindustrimuseet 19-3 1912.

Tilstede var foruten komiteens i Thjem besatte medlemmer direktør Hans Dedekam – ansat som komiteens konsulent for kunsthistorie og dekorativ kunst (ifølge kirkedeptets skr av 11-3-1912) og rest.arbeidets arkitekter.

Arkitekt Fischer var ikke tilstede til møtet, da han under møterne 21-23 februar d.a. hadde deltatt i en foreløbig gjennomgaaelse av det foreliggende behandlingsemne, og for at undgaa indkaldelse hadde uttalt sig om dette. Om hans bemerkninger blev mindet under den videre behandling, og disse er medtatt i den endelige konklusjon. Protokollen av 21/2 angaaende forhandlinger med universitetsstipendiat O. Kolsrud blev forelæst hrr Dedekam og han gjordes bekjendt med komiteens beslutning om, at sakkyndige konsulenter skal ha stemme overfor de spørsmål, som falder indenfor deres omraade.

Derefter blev Gabriel Kiellands kartoner til korklerestoriets glasmalerier og evangelistfigurerne til tverskibets søndre gavl gjennomgaaet. Kartonerne gav anledning til følgende bemerkninger, som besluttet forelagt kunstneren:

- 1) De to like klerestorievinduer i sydøstre vægfeldt søkes saa vidt mulig bragt i korrespondance med hinanden horisontalt som paa farveskissen angit.
- 2) De to store ornamentale vinduer i det sydvestre vægfeldt utgaar og erstattes med to nye apostelfigurer, idet Jakob (No. 2) og Barnabas kan komme til.
- 3) Ved vindusgruppe 12-14 og 29-31 synes den kvadratiske inndeling av vindusflaten for skarpt fremtredende.
- 4) Grunden i gruppe 20-22 virker mindre tiltalende, idet de røde firbladsblomster synes for skarpt fremtrædende i forhold til den sentrale figurlige fremstilling.

- 5) Grunden i gruppe 17-19 skiller sig temmelig skarpt ut fra ensemblet og virker ikke i og for sig tiltalende.
- 6) St Bartholomeus (No. 1): Den høire arm synes noget fortegnet og dens haand virker for liten.
- 7) St. Mathias (No. 10): Forbindelsen mellem overkrop og underkrop virker uklar tilskade for figurens holdning.
- 8) St Thomas (No. 27) Kappens fald over Armen virker for vek i sin linieføring.
- 9) St. Andreas (No. 21) Konturen langs venstre ben uklar. Credobaandet virker nævnlig i sit forhold til denne linie noget stivt.
- 10) Evangelisterne: (Som en alm. bemerkning fremføres at) Deres fysiognomier er parvis for ensartede; der maa heri søkes større variation, man gennemgaande finder fotbladerne selv sammenholdt med andre middelalderske gjengivelser for store og vel sterkt præget av maneer.
- 11) Draperifarven i skisse 18 gir anledning til den bemerkning, at denne lysegrønne farvetone, som i temmelig stor utstrækning er anvendt ved de fire store profeter i tverskibets nordgavl, saa vidt mulig bør undgaaes, da dens mangel paa stofflighet synes at skade den polykrome jevnhet i fremstillingen.

Samtidig rettes det spørsmåal til kunstneren, om ikke et varmtgult med fordel skulle kunne utføres i glasmalerier i noget større utstrækning end hidtil. Opmerksom paa at nævnlig flere av Mariamedaljonerne i nordre tverskibs rose slutter sig meget nær til glasmalerierne i Chartres, vil komiteen ha uttalt ønsket om, at nye kompositioner ikke i sin helhet maa virke som efterligninger av gamle arbeider.

Man besluttete at la de forelagte kartoner utstille offentlig til og med Søndag 24de d. hvorefter samtlige tilbakesendes hrr Kielland.

29.

Avsendt idag til Gaudin & Cie Paris Kiellands skisser og kartoner til korets klerestorievinduer samt til glasmalerier i søndre tverskibs gavl: de fire evangelister, «vinstokken» og «jessetræet». Ialt 7 stk rammer pasteller til korets vinduer og 6 pasteller til søndre tv. skibs gavl.

25 kartoner til korvinduerne

7 maler til korvinduerne

6 kartoner til søndre tverskibs gavlvinduer.

Følgeskrivelse er samtidig sendt Gaudin & Cie med ovenstaaende fortegnelse samt med oplysning om at tegningerne har været underkastet bedømmelse og kritik, hvilken hrr Kielland vil bli gjort bekjendt med og anmodet om at foreta enkelte mindre væsentlige ændringer, forinden vinduerne gaar til utførelse.

30.

Masværket i klerestorieparti no. 7 nordsiden er nu fuldt færdig idet slutstenen idag er sat. De forskjellige stensnit har passet utmerket sammen, og har man faaet passe fuger overalt uten tænder eller ujevnheter i sammenføringerne.

Under d. 27 dennes er gjennom Thjems stiftsdirektion meddelt kirkedeptets approbation paa at der overdrages billedhugger Rasmussen utførelsen av modeller til 32 hoder til skibets dækbuer over arkadene.

APRIL 1912

April 1.

Paagrund av at man er kommet saa høit med muringen av skibets langvægge maa heisen omlægges. I den anledning paabegyndes opsætningen av et heisestillads over vestfrontens hovedportal. Øverst oppe under taket lægges her en større platte hvorfra sten kan føres paa stenbjørne til begge langvægge og langs disse paa skinnegange.

10.

Avsendt til Kielland avskrift av tilsynskomiteens protokol fra møte d. 19-3.12 hvor hans tegninger til glasmalerier for korets klerestorium og de 6 vinduer i søndre tverskibs gavl var fremlagt til bedømmelse.

Mottat fra Thjems sparebank forstanderskapets i møte den 30. f. mnd. ensstemmig fattede beslutning angaaende restaureringsplanerne saalydende:

«Efterat Resultatet av stabilitetskomiteens Arbeide nu foreligger, uttaler forstanderskapet, at det ikke vil gjøre nogen indvendinger mot at den av tilsynskomiteens flertal anbefalte plan til vestfrontens gjenreisning approberes.

Man forventer at der gis sparebankens direktion og forstanderskap anledning til at uttale sig, før nogen plan for restaurering av vesttaarnene eller forandring av centraltaaret approberes.»

De oversendte bilages returneres.

Thjems sparebanks forstanderskap, d. 6. April 1912

Sign. M. Bøckman f.t. ordfører/ J. Christiansen

Skrivelsen er d.d. oversendt tilsynskomiteens formand til gjennemsyn.

Den pludselige strenge kulde som har indtraadt har foranlediget standsning av murarbeidet i klerestoriet.

Hugning av de 2 sidebindere i masværkparti 8, nordsiden, er nu igangsatt efterat opslaget av det hele parti i fuld størrelse tillikemed maler av de enkelte stene og stensnit er utført.

14.

Fra Kielland (Paris) mottatt anmodn. om at han maa bli tilstillet tegninger av klerestorievinduerne i skibet – helst begge langvægge. Likesaa ønsker han tegninger av sideskibernes vinduer i skibet og taarnkapellerne.

19.

I skr. av 6te ds til Thjems stiftsdirekt. meddeler Trondhjems sparebanks forstanderskap at dette i møte d. 30 f. mnd. har fattet følgende beslutning: «For budgetterminen 1ste Juli 1912 til 30 Juni 1913 bevilges av sparebanken et bidrag til Trondhjems domkirkes restaurationsarbeider, svarende til halvparten av statsbidraget i samme øiemed og for samme tidsrum, dog saaledes at sparebankens bidrag ikke kommer til at overstige kr 20.000,00 – tyve tusen kroner.»

Arbeiderne flytter nu ut for største partens vedkommende – og fyringen i arbeidslokalet ophører.

23.

Tilskrevet skipper Tørrissen, Mosjøen om stenlasten snart kan forventes da den store sten som henligger i Mosjøen nu snart er nødvendig her ved arbeidet.

24.

Avsendt gjennom Thjems stiftsdirektion og med Tilsynskomiteens anbefaling ansøking om refusion av det av restaureringsarbeidet i anledn. Centraltaarnets undersøkelse utlagte beløp kr...

Formanden i stenbruddet: Nordtømme reiser efter bestemmelsen herfra onsd. d. 1ste mai til bruddet i Bjørnaadalen. Han har i den anledn. faaet permission indtil da for at reise hjem til sin familie i Horg.

25.

En av de store etterreformatoriske gravstene som er opstillet i kroken mellem sakristiet og koret er faldt sammen idet enkelte av stenene hvorav den tidligere er sammensat og bindemidlet cementen er gaaet i stykker. Stenen er nu paany sammenlappet med cement.

27.

Fra Gaudin & Cie er mottat underretning om at kassen med tegninger til glasmalerierne for tverskibets sydgavl og korets klerestorium – alt i orden. Samtidig anmodning om utbetaling av 1ste termin ifølge kontrakt: 1/5 av totalsummen eller fr. 5608,00.

29.

Uttat kr 3000,00 av Takfondet for utbetaling til Gaudin & Cie ovennævnte Beløp.

30.

Avsendt til Gaudin & Cie fra 5608,00 eller kr

Muringen i klerestoriet fortsætter, fremdeles dog kun med et murerlag. Man fortsætter opmuringen av vinduespillerne i parti 8 (nordsiden) likesom hugningen av masværket til dette parti er i fuld gang. Forøvrigt omfatter huggearbeidet f.t. udelukkende dele til klerestoriet – de endnu manglende skikter til anfængere (hvælv), vinduespiller, indiv. pille i klerestoriet, foruten kvader o.s.v. Av ornamentalt arbeide hugges Klerestorievinduernes dækled, kapitæler.

Med Englereliefferne til Arkaderne er Qvam beskjeftiget.

MAI 1912

Mai 5.

Mottat telegram fra skipper Tørrissen om at indlastning antagelig blir paabegyndt Onsd. d. 8de ds. Dette paa foranledning av at der herfra er gjort forespørsel om stenen kommer snart, da man mangler god og stor sten til de store bindere. Rasmussen har hidtil av de bestilte hoder til skibets arkader modelleret 6 stk eller 3 dobbelthoder.

9.

Utbetalt til G. Kielland kr 550,00 for de 2 senere bestilte – (utenfor hovedbestillingen) vindusmalerier til korklerestoriet: apostlene Jakobus og Barnabas hvilke er meningen skal indsættes i stedet for de allerede i tegning utarbeidede ornamentale vinduer nærmest korbuen paa sydsiden.

14.

Som svar paa skr. herfra av 7de f. mnd til frk. Christie, hvori forespørres om arkt. Christies familie samtykker i at der søkes reist et monument over arkitektens grav er indløpet en skr. hvori familiens samtykke med glæde indvilges.

Tømt bøssen ved skibets nordre portal. Den indeholdt kr 270,93.

21.

Stenlasten paa 61 ton som har henligget i Mosjøen fra ifjor er ankommet.

22.

Stenen opkjøres. Det viser sig at stenen er temmelig daarlig. Av de 10 stk emner til store bindere i klerestoriemasværket, som medfulgte denne last vil neppe nogen kunne benyttes efter sin bestemmelse. Stenen er tildels opfyldt med gange eller endogsaa åpne sprækker. Dette vil yderligere vanskeliggjøre eller forsinke opmuringen i klerestoriet.

23.

Mottat fra Kielland skisse og arbeidstegninger til de 2 nye apostelvinduer i korets klerestorium.

28.

Fra formand Nordtømme er kommet meddelelse om at stenen i kleberbruddet fremdeles er daarlig. Der er endnu ikke uttat nogen saa stor god sten at der kan faaes nogen binder for klerestoriemasværket. Hvis nogen bedring indtreffer skal meddelelse herom sendes.

29.

Ansøkt stiftsdirektionen om kr 43.000,00 kr til bruk i første halvaar av terminen 31/6.12 – 1/7.13. Kr 3000,00 er herav ekstraordinært bidrag for utjevningen av terrainet paa nordsiden av Erkebispegaarden.

31.

Stenhuger P. A. Petersen er færdig med en av de store bindere til klerestorieparti 8, nordsiden. Han har til hugningen anvendt dgr. og hugningen koster kr

JUNI 1912

Juni 1.

Ornamenthugger Qvam har paabegyndt hugningen av den store Kristusfigur til Skulpturgruppen over hovedindgangen. Skjørestad fortsætter med det englerelief som Qvam havde paabegyndt.

2.

Mottat forespørsel gjennom stortingsm. Anton Eriksen fra Enkefrue Bergstrøm om der her ved kirken kunde skaffes hjelp til indsætning i bygmester Bergstrøms gravstøtte et i Xiania hugget relief.

3.

Fjernet en del av bordtaket i skibet saaledes at man nedenfra faar utsigt til det færdig opsatte klerestorieparti 7, nordsiden.

4.

Efter først at ha konfereret med stadsingeniøren, generalen og elektrisitetsværkets driftsbestyrer vil utgravningen av terrainet ved Erkebispegaarden paabegynde Mandag den 10de ds.

5.

Gravningsarbeidet er bortsat paa akkord til 5 av domkirkens arbeidere i forbindelse med Vognmand Svorkmo. Betalingen blir kr 3,00 pr m³ (i terrain) herav skal vognmanden ha kr 1,30 pr m³ for kjørsel. Grusen kjøres til Klosterdalen – øen.

10.

Gravningsarbeidene begynner. Man begynner fra vest – i flugt med Kongsgaardsgatens østre side og gaar ned ved en skraaning av ca 1:20. Se forøvrigt den specielle indberetning. Til at føre kontrol under disse arbeider er sat formand M. Hagen. Denne har i den tid gravningen paagaar utelukkende at være nærværende ved disse og passe at intet der kunde ha interesse ved eventuelle fund føres væk.

Tat fotografi av klerestorieetagens færdige Masværksparti.

12.

Mottat meddelelse om at arkt. Nordhagens tegninger til gjenreisning av domkirkens vestfront under d. 10de er avsendt til Thjem fra Kristiania, hvor de har været utstillet i Kunstindustrimuseet. Det meddeles samtidig at tegningerne er assureret under tilbakesendelsen for kr 10.000,00.

Da tegningerne allerede tidligere er assureret herfra – ogsaa for retur er deptet d.d. anmodet om at søke den sidste forsikring annulleret.

Man gjenlægger med beton de i anledn. grundundersøkelserne omkring hovedtaarnet tidligere optagne huller ved tverskibets kapeller – paa nordre og søndre side av koret.

14.

Fra Nordtømme mottat meddelelse om at emner til 2 av klerestoriets binderstene nu er uttat i bruddet, og han tror at disse stener er tilfredsstillende i enhver henseende. Hvis man ikke kan bruke sten med enkelte kvartsgange ber han herom at underrettes. Han tror likeledes at der vil bli bedring i bruddet naar man kommer i tilstrækkelig dybde i fjeldet. (Cop. 33).

18.

Arkt. Nordhagen hjemkommet fra et kortere opphold i Kristiania (i forbindelse med arkitektmødet).

22.

Tømt samtlige bøsser. De indeholdt tilsammen kr. 433,79.

JULI 1912

Juli 1.

Arbeidet i klerestoriet fortsætter med 1 murelag. Forøvrigt fortsætter ogsaa stenhugningen som i frg. mnd. Fra Nordtømme er kommet ansøkning om ferie. I hans fravær ledes arbeidet i stenbruddet av K. Schille. N. meddeler at nogen særlig forandring i bruddet er det ikke. En last bra sten er liggende færdig til indskibning.

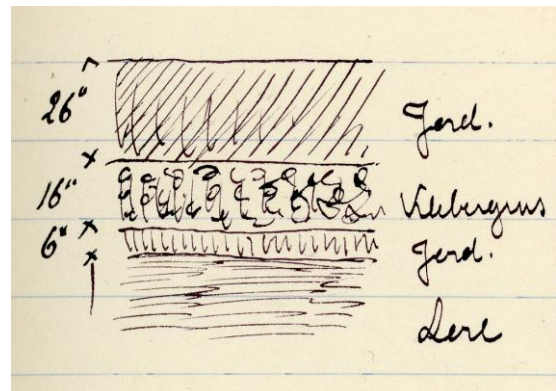
6.

Mottat telegram om at 100 tons kleber er indlastet i Mosjøen.

8:

Ved gravning i Grosserer Pienes grav syd for skibets søndre taarn laa de forskjellige jordlag som hosstaaende skisse utviser.

Tømt bøssen ved sakristiet. Den indeholdt kr. 912,80.

Man er i disse dage beskjæftiget med opslag av klerestorieparti No. 6 paa nordre side. Parti nr 8. (altsaa partiet nærmest centraltaarnet) er allerede under opførelse men da man her mangler sten for en av binderne, kan man snart ikke komme længere med muringen her.

15.

Tømt bøssen for slipepengene, den indeholdt kr. 8,09, som er tat til indtægt for rest.arbeidet.

16.

Stenjægten ankommet, og kjøringen er paabegyndt. Med Vognmand Moxness er oprettet ny overenskomst om kjørepriserne. For stenkjøring: 0,10 kr pr kubikfot og for gruskjøring: 0,50 pr læs.

17.

Tømt bøssen ved sakristiet: Den indeholdt: kr 874,32.

Kleberstenen fra Bjørnaa som sidst er mottat viser sig at være bedre end ved forrige last. 4 store stene for klerestoriets masværksbindere medfølger, og er vistnok alle disse brukbare for disse.

18.

Reiser idag paa ferie.

AUGUST 1912

August 1.

Hjemkommen fra ferieophold paa Nærø. Har herunder foretat en inspektionstur til Bjørnaa kleberbrud. Utsigterne her med utbrytningen av god klebersten var ikke lyse. Det synes dertil at ogsaa forekomsten minker. Muligens vil dog dette rette paa sig naar man kommer dypere i fjeldet, iallefald vil vistnok stenen da bli renere.

7.

Mottat kr. 1000,00 gjennom det tyske konsulat i Bergen, som gave fra den tyske keiser. Gaven er innsatt paa bankboken.

15.

Hos rørlegger K. Lund er indhentet anbud paa omlægning av vand- og kloakledningen i gatepartiet mellem kongsgaarden og domkirkegaardens vestlige del. Anbudet lyder på kr. 712.

29.

Fra formanden i fortidsmindemerkeforeningen er oversendt en skrivelse fra Thjems kommandantskap, hvori anmodes om at gatepartiet utenfor kongsgaardens nordre facade snarest bør istandsættes og senest inden frosten indtræder.

I den anledning har man henvendt sig til statsingeniørkontoret, som har lovet med det første at paabegynde arbeidet, saavel med ledningerne som med veilegemets oparbeidelse.

I anledning av at et stykke vei i kleberbruddet i Bjørnaa maa anlægges er indhentet prisopgave paa dette arbeide. Formanden Nordtømme i bruddet skriver i den anledning, at et par av arbeiderne der, som er vant med veiarbeide, er villig til at paata sig dette arbeide for kr 50,00.

30.

Fra Nordtømme er kommet meddelelse om at en stenlast snart ligger færdig og at kjøring saa snart som muligt vil bli igangsatt.

Anbudet paa veiarbeidet i kleberbruddet er antatt paa betingelse av at omkostningerne ikke overstiger kr 50,00.

Murearbeidet drives fremdeles med kun 1 lag. Hvælvanfængerne er nu opført indtil vinduernes kapitælhøide og der gjenstaar nu kun 2 partier paa hver langvæg nærmest vestfronten. Disse partier, som er avtrappet ned til triforiet, maa fremdeles bli staaende saaledes, indtil man kan komme efter med opmuringen av selve fronten. Opførelsen av klerestorievinduer No. 8 paa nordsiden nærmer sig snart sin fuldendelse, og er til parti no. 6 paa samme side paabegyndt hugningen. Av parti 7 med detaljer fra dette parti er tatt fotografier.

Huggearbeidet omfatter fremdeles kun klerestorieetagen. Samtlige 64 marmorsøiler til klerestoriet er hugget færdig og delvis slebet. Av kapitæler er siden 1ste september forrige aar ialt hugget 66 stk. hovedsagelig ornamentale. Av de bestilte 32 hoder til skibets arkader (under dækleddet) har billedhugger Rasmussen hidtil leveret 24 stk, likesaa er leveret de 24 vandspyermodeller, hvorav 9 stk er hugget færdig i klebersten, samt de 6 resterende englerelieffer i gibs.

SEPTEMBER 1912

September 2.

Som gave til restaureringsarbeidet er fra vexeller Reimann og frue, født Meisterlin - (Kjøbenhavn) mottat et værdipapir lydende paa kr 1000,00. Papiret oppevares foreløbig i domkirken, men vil naar tiden findes beleilig bli omsat i kontanter, som vil bli indsat paa gaveboken.

Ved statsingeniørens folk er idag sænkningen av vandledningen utenfor kongsgaarden begyndt.

3.

Indsendt gennem stiftsdirektionen beretning om de ved restaureringen utførte arbeider fra 1ste sept. 1911 til 31te august 1912.

9.

I anledning av et fra Gabriel Kielland indkommet forslag med overslag til oprettelsen av et glasmaleriverksted her ved domkirken, er for sammenlignings skyld sendt en forespørsel til «norsk kunstglasmesteri», Kristiania, om firmaet er villig til at fremkomme med en opgave over hvad et saadant verksted her vil andra til - i anlæg og driftsomkostninger - under forutsætning at der blir kontinuerlig drift gennem ca 10 aar og med en aarlig produktion av ca 30 m² glasmaleri.

10.

Mottat meddelelse fra C. F. Berg, Paris at endel kasser, indeholdende glasmalerier fra Gaudin & Cie under den 6te dennes er avsendt fra Paris via Rotterdam, og at de antagelig vil ankomme i Thjem 3 uker fra dato.

Fra Skipper Tørrissen er en skr. mottat hvori spørsmål om forhøielse av stenfragten, som f. t. er kr 5,00 pr ton.

11.

Telegram om at 106 tons kleber er avsendt fra Mosjøen mottat. Lasten er besørget assureret herfra.

Tilsynsmøte. Møte 11/09 1912.

Tilstede: d'herrer Fischer, Meyer, Solberg og rest. arbeidets ledere.

Skr. fra deptet av 8/3 i anledn. motagelsen av stabilitetskomiteens arbeide.

- av 11/3 angaaende direktør Dedekams ansættelse som konsulent for kunsthistorie og dekorativ kunst.
- av 22/3 angaaende bestilling av modeller til hoder ved langskibsarkadernes dækbuer.
- av 23/4 angaaende domkirkearbeidernes andragende om en forkortet arbeidstid, hvilke skrivelser har cirkuleret blandt komiteens medlemmer referertes.

Foranlediget ved deptets skr. av 12/7 sammenstillet med skr. av 8/3 besluttedes ianledn. av omkostningerne ved stabilitetskomiteens arbeide følgende uttalelse tilstillet deptet:

«Støttet til de fra rest. arbeidets ledere fremkomne opplysninger angaaende omfanget av stabilitetskomiteens gjennom 2 1/2 aar fortsatte arbeide, saavelsom til sammenligning med lignende komiteers arbeidsvilkaar finder tilsynskomiteen, idet den herved ogsaa tar i betragtning det med hvervet følgende betydelige ansvar og det av komiteen fremlagte omfangsrige instruktivt ordnede materiale, at maatte betegne de til komitedlemmerne utbetalte honorar som meget rimelig. Angaaende de øvrige utgifter ved undersøkelserne finder komiteen at burde bemerke følgende: En forutsætning for medlemmernes indtræden i stabilitetskomiteen har efter de mellem begge komiteer førte forhandlinger været at domkirkens arbeidestok, redskaper og materialier i fornøden utstrækning skulde staa til stabilitetskomiteens raadighet, og at denne skulde være berettiget til efter eget initiativ at

foreta alle de prøver og anvende de undersøkelsesmetoder som syntes den nødvendig til opnaelsen av de sikreste resultater.»

Restaureringsarbeidets ledere fremla budgetforslag for terminen 1913-1914 med plan for arbeidsdriften i kommende budgetaar. Der andrages om kr 88.000,00 som statsbidrag under forutsætning av vanligt bidrag for Thjems kommune og Thjems sparebank. Herav føres de kr 8000,00 som ekstraordinært, som refussion for utgifterne til stabilitetsundersøkelserne. Den sidste rest av præmieobligationsfondet forutsættes anvendt i denne arbeidsperiode.

Arkitekt August Albertsen anbefaltes overensstemmende med den kunstneriske leders forslag til en lønsforhøielse av kr 600,00 pr aar, idet han samtidig tilpligtes en arbeidstid av 7 timer til de tider arbeidsforholdene maatte nødvendiggjøre dette. Lønsforhøielsen forutsættes træ i kraft ved aarsskiftet.

Arkt. Gabriel Kiellands forslag til oprettelsen av et verksted for glasmaling knyttet til rest.- arbeidet blev fremlagt. Det overdrages arbeidslederne at gjennomgaa dette og igjen fremlægge det med de nødvendige modifikationer ved en senere leilighet.

(Spørsmålet om et mindesmerke paa arkt. Christies grav blev gjenoptat. Man fandt at initiativet nu heldigst tages av rest. arbeidets 2 ledere. Tilsynskomiteens medlemmer gir først sin tilslutning til dette, hvorefter en henvendelse utgaar til de eventuelle indbydere. Da man ikke igjen kan undlate at henvende sig til dem, som engang har staaet som indbydere, maa deres tal bli forholdsvis stort. Saken anbefaltes fremmet hurtigst muligt.)

sign:

Johan Meyer, A. Fischer, Lars Solberg.

12.

Møte 12/9 1912 kl 11 form.

Tilstede direktør Dedekam, Fischer, Meyer, Solberg og restr.arbeidets ledere.

Man enedes om at der til indredning av verksted for glasmaleri for domkirken opsættes et passende beløp ekstraordinært paa førstkommende budgetforslag. Ifald tidspunktet ikke skulde vise sig heldigst for anlægget indgaar man senere til deptet med andragende om at bevilgninger maatte bli overført til det kommende aar.

Et passende beløp for skulpturer i vestfrontens nye deler søkes av deptet stillet til ledernes disposition for at bestilling av modeller som efterhaanden tiltrænges kan utgaa til billedhuggeren efter at være forelagt tilsynskomiteen. Beløpet utredes av et av de disponible fond. Dette angaar skulptur i direkte forbindelse med arkitekturen.

Der forelaa endel modeller fra billedhugger Rasmussen. De 3 englerelieffer blev godkjendt, dog med den bemerkning at det noget svagt behandlede parti fra knærne og nedover ved «Sol og Maane» videre gjennomarbeides.

24 modeller til vandspyere anbragt der stræbebuernes dækked møter stræbepillerne godkjendtes.

24 av de 32 modeller til hoder ved langskibsarkadernes dækbuer forelaa færdig. Man fandt enstemmig at burde betegne denne serie som kunstnerisk ringere end de fra billedhugger Rasmussens tidligere fremkomne arbeider. Flere av hoderne syntes temmelig karakterløse. Hrr Rasmussen anmodes om at ta hele serien op til gjennomarbeidelse, dog med enkelte undtagelser, som den kunstneriske leder vil paavise. 4 av hoderne, som betegnedes med kryds bør helt utgaa.

5 Modeller som var indleveret som prøve fra billedhugger Samuelsen til langskibets trifieriebaand antages ikke. Man var enig om at efterhugningsarbeidet bør indgaa i den angivne modelpris ved nye bestillinger, og at billedhuggerne selv paatar sig dette.

Komiteen er enig med lederne i nødvendigheten av snarest at søke yderligere en ornamentthugger knyttet til arbeidet.

Eftermiddagsmøte til referat.

sign:

Johan Meyer, A. Fischer, Lars Solberg, Hans Dedekam.

14.

Nedsenkningen av vandledningen i gaten utenfor kongsgaarden er nu saa godt som færdig og man er ved ingeniørvæsenets folk ifærd med istandsættelsen av selve gatelegemet.

Av stenlageret paa arbejdspladsen er man ifærd med at utsortere al sten, man har liggende fra Øisandbruddet, tillikemed den sten som man i sin tid mottok fra Heyerdahl & Co. Denne sten er det meningen at benytte ved opmuringen av vestfronten - til indblanding i kvaderflaterne for ved den fra Mosjøstenen avvigende farve at bringe mere liv i flaterne.

18.

Tømt bøsserne ved sakristiet. Den indeholdt kr 952,87.

30.

Gaten utenfor Kongsgaarden er nu færdig.

Murearbeidet i klerestorietagen fortsætter med 1 murelag. Likesaa hugningsarbeidet med værkstykker til denne etage.

For om muligt at skaffe noget av den grønne sten som tidligere er benyttet i tverskibet foretok jeg en tur til Øisanden for at undersøke de gamle brud her. Domkirkearb. Even Øie, som bor umiddelbart i nærheten av disse brud, og som nu havde ferie var nærværende ved denne anledning og paaviste de forskjellige steder som der kunde bli tale om. Utsigterne for at kunne bryte nogen sten her var ikke store men besluttete man alikevel at forespørge hos eieren om man kunde faa tilladelse til at gjøre en prøve.

Dette er senere indvilget, og vil en prøvedrift i det smaa antagelig bli igangsatt ut paa vaarparten.

OKTOBER 1912

Oktober 1.

Fra Gaudin & Cie, Paris er ankommet glasmalerier til tverskibets langvægge og kapeller – ialt 36 Vinduer. Følgende numre: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 9, 10, 11, 12, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 32, 33, 34, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50 (51 er ikke modtat).

3.

For at slippe at flytte den store Kristusfigur, som Stenhugger Qvam er beskæftiget med at hugge, ind i stenhuggerlokalet, blir figuren liggende ute vinteren over, og Qvam paabegynder hugningen av et av englereliefferne for skibets arkader.

Gjennem Trondhjems Toldkammer er ansøkt om toldfrihet for glasmalerierne tils. 536 kg glas og 140 kg jern - utgjørende kr 277,75 i told.

Fra Kielland er mottat pasteller under glas til skibets sideskibsvinduer (søndre side samt søndre taarnkapel), tilsammen 8 rammer.

7.

Av de mottatte glasmalerier til søndre gavl er man paabegyndt med indsætningen av disse, idet de nuværende i klerestoriet: 4 norske helgener blir ombyttet med de 4 evangelister. De 2 nedre vinduer: biskoperne St. Svithun og St. Eystein ombyttes med Jessetræet og vinstokken.

Maler til de øvrige tverskibsvinduer blir utført for at der efter disse kan arbeides rammer. Stenlast paa 106 ton er ankommet fra Mosjøen. Opkjøringen fra kaien paabegyndes.

9.

Er færdig med stenkjøringen. Stenen synes av den mottatte last at være bedre, idet den er renere og ikke opfyldt av sprækker som den tidligere mottatte.

10.

De 6 vinduer i søndre gavl er nu indsatte.

12.

Tilsynskomiteen.

Møte i domkirken av tilsynskomiteens herboende medlemmer. Direktør Dedekam ogsaa tilstede.

Forslag til indbydelse til mindesmerke over arkt. Christi forelaa og blev besluttet trykt tillikemed forslag til de enkelte personer til hvem indbydelsen vil utgaa som undertegnere.

Vinduerne i søndre gavl blev besigtiget. Man var enige om at de sidste vinduer var et fremskridt for de tidligere, uagtet de ikke i koloritten ganske faldt sammen med de gjenstaaende - specielt rosen.

Masverk no. 8 i klerestoriet paa nordsiden er nu færdig opsat - naar undtaes nogle stene (næser) i den indvendige rose. Hugningen av dette parti har medtat 932 dagsværk, og er omkostningerne ved selve hugningen (Masværket alene) kr 3889,90. No. 7 kostet kr 3913,90. Der anvendtes 959 dagsværk.

16.

Indsendt gennem stiftsdirektionen ansøgning om pension til enke efter domkirkearbeider Erik Eriksen: Maria Johanne Eriksen. Fra pastor Weider vedlægges en anbefalingsskrivelse, til hvilken man fuldt ut slutter sig.

18.

Endel av de runde stræbebuer paa høikoret har delvis forskjøvet sig, idet flere fuger er aapnet. Disse er foreløbig utbedret idet man ved hjælp av jernklaver og plankeender har skruet stenene i stilling igjen. De aapne fuger er cementeret (spaklet med cement).

21.

Metalarbeider Johan Holm er overdraget leverancen av staaletraadgitre til tverskibets vinduer - ialt 26 stkr. for en sum av kr 400,00.

Blikkenslager Berentzen har paabegyndt utbedringen av takrenderne paa kapittelhusets sydside, likesaa nedløprørene fra korets nordre sideskibsparapet samt endel skade paa blytækningen over høikorets nordre kapel og paa taket over høikoromgangen - paa sydsiden.

30.

Utsendt forslag til indbydelse til et monument paa arkt. Christies grav. Forslaget er ledsaget av endel navne - ca 150 - som tænkes opført som indbydere naar lister til tegning av bidrag senere blir utlagt i de større byer.

Fra hrr Fin Hansen - Norsk kunsglasmesteri - er mottat opgave over de omtrentlige utgifter ved oprettelsen av et glasmaleriverksted ved domkirken. Dette er foranlediget ved en

forespørsel herfra i skr. av 9de septb. d.a. Han uttaler at glasmaleriatelier med inventar bestaaende av Brændovn, blymaskiner, Støpeovn, støpesteder, borde m.m., kan ansættes til en samlet sum av kr 4500,00. Til en regulær drift med utførelse av ca 30 m² glasmalerier pr aar en sum av kr 10.000,00.

Sluttelig anbefaler han sig til nærmere konferrance i tilfælde man skulde reflektere paa en mester til at overtage utførelsen av arbeidet med det nødvendige passende, samt til indkjøb og igangsættelse av driften, da han efter flere aars praksis ved utlandets bedste atelierer er godt inde i glasmaleriets teknik.

NOVEMBER 1912

November 1.

Da en pludselig kulde er indtraadt har man maattet paabegynde opildningen av arbeidslokalet. Forsøk med torvfyring er gjort men faldt ikke heldig ut. hele 10 hl torv blev opbrændt i løpet av en dag. Paagrund av de høie kokspriser har man iaar ikke indhentet anbud paa koksleverancen, men har man ved henvendelse hos et enkelt firma opnaaet 10% rabat efter dagens priser.

4.

2 arbeidere ved Bjørnaa kleberbrud er paa anbefaling av formanden Fr. Nordtømme tilstaaet 10 øres tillæg i daglønnen.

5.

Diverse tegninger - detaljtegninger - er nu færdig til vestfrontens triforieetage. Konsoler, baand, baser, lisener, vindusbænk og sidevanger. Maler efter disse tegninger er laget og vil huggearbeidet paabegynde en av de første dage. Av konsoler med figurlig utsmykning har hidtil billedhugger Rasmussen leveret 3 stk.

6.

Fra dr. Harry Fett er mottat det første bidrag til Christiemonumentet, kr 200,00 som idag er indsat paa bankbok i Thjems privatbank.

Tilsynsmøte av de i Thjem bosatte medlemmer av tilsynskomiteen. Til behandling forelaa forslaget fra rest.arbeidets ledere om opprettelsen av et glasmaleriverksted ved domkirken. Forslaget blev med tilsynskomiteens anbefaling oversendt arkt Fischer, Bergen. Formanden fandt dog enkelte betænkeligheder ved allerede nu straks at gaa til opprettelsen av et saadant værksted, væsentlig av den grund, at det vilde bli vanskelig at prøve de enkelte malerier paa stedet under forehaandenværende forhold. Han vilde dog ikke nu opsætte noget særvotum, men forbeholdt sig hvis han fik støtte hos arkt. Fischer for sine meninger, at fremsætte et saadant.

11.

Paagrund av kulden har man maattet slutte muringen i klerestoriet.

13.

I skr. fra Trondhjems Toldkammer av 12 ds underrettes om at finans & tolddepartementet under d. 9de ds ifølge ansøken herfra har bestemt, at der ikke opkræves told av det ved Trondhjems toldsted d. 1 oktober fortoldede parti glasmalerier med tilbehør, bestemt for Trondhjems Domkirke.

16.

Tilsynsmøte i anled. forslaget om glasmaleriverksted.

Forslaget var tilbakesendt fra arkt. Fischer, Bergen med dennes betænkning, i hvilken han slutter sig til Formanden. De 2 øvrige medlemmer av tilsynskomiteen. Arkt. Solberg og direktør Dedekam finder at maatte støtte ledernes forslag helt ut. Man endes derfor om at hver av fraktionerne fremkommer med sin betænkning hvorefter saken efter at være forelagt arkt. Fischer pany - oversendes deptet.

22.

Fra Joh. Holm er mottat samtlige 26 staastrådgitre som var bestilt til vinduerne i tverskibets langvægge og kapeller til beskyttelse for glasmalerierne. Ifølge kontrakt skulde for disse gitre betales kr 400,00. I materiale er medgaaet kr 38,69.

23.

Stiftsdirektionen har i skr. av 20 oversendt kirkedeptets skrivelse av 14 d. m. hvori meddeles at der ikke vil kunne bli foreslaaet opført kr 18.000,00 til glasmaleriverksted for domkirken paa statsbudgettet for næste termin, saaledes som andraget om i skr. herfra av 7de d.m.

28.

For tiden er ialt 10 stenhuggere beskjeftiget med huggearbeide for vestfrontens triforieetage. Kapitæler sættes idag paa 8de parti i søndre langvægs klerestorieetage. Maler til masverket er færdig og vil hugningen med det første bli igangsat.

30.

Stiftsdirektionen oversendt kirkedeptets skr. av 27de d.m. hvori meddeles at pension til enke efter domkirkearbeider Erik Eriksen - Marie Johanne Eriksen ikke vil bli anbefalet til invilgelse.

DECEMBER 1912

December 2.

I parti 6 i nordsidens klerestorium er nu sidste masværksbinder sat. Muringen fortsætter og vil, hvis veiret fremdeles holder sig gunstig, maaske hele partiet være færdig opsat til Jul.

Trærammerne til tverskibsvinduerne er færdig og man holder paa med at indpasse stormjernene. Jernene maa forandres og forsynes med tverlobber for at kunne fæstes til rammernes sidestykker.

3.

Tømt samtlige bøsser. De indeholdt kr 356,44.

4.

Efter ansøgning hos Brændevinssamlaget om bidrag til ophold for en av domkirkens arbejdere paa kuranstalt for alkoholister, reiser en av vore folk - John Furunæs - til Ørje i Smålenene. Opholdet vil antagelig ha en varighet av 6 mnd. Reise og ophold bestrides av samlaget.

5.

Paabegyndt hugningen av masverket til parti 8 i søndre langvægs klerestorium.

11.

Nordhagen reiser til X-iania i anledn. saken angaaende glasmaleriverkstedet. Mottat decision over regnskaperne samt bilage for 1911-12.

22.

Arkitekt Kielland er hjemkommet fra Paris, hvor han har overvaaget utførelsen av glasmalerierne til tverrskibets langvægge og kapeller samt til korets kleretorieetage.

23.

Stiftsdirektionen har oversendt deptets skr. av 10 d.m. hvori meddeles at finansdeptet har anvist til utbetaling ved skattefogden i Thjem kr 40.000,00 til Thjems domkirkes rest.arb. for budgetterminen 1912-13.

30.

Oversendt tilsynskomiteen ansøking til Thjems sparebank og kommune om forhøide bidrag - henholdsvis kr 4000,00 og kr 2000,00 til anskaffelse av tegninger til glasmalerier foraarsaget ved at deptet ikke har kunnet foreslaa opført paa statsbudgettet for næste termin de ansøgte kr 18.000,00 til oprettelse av et glasmaleriverksted for domkirken.

1913

JANUAR 1913

Januar 3.

Følgende arbeidere er tilstaaet en forhøielse i dagslønnen med 0,20 pr dag:

A. Santi	til 4,70
G. Sivertsen	til 4,50
E. Øie	til 4,50
E. Aune	til 4,30
J. Løkaas	til 4,30
T. Skjørestad	til 4,30
P. A. Pettersen	til 4,10
J. Stavlo	til 4,10
Kr. Berg	til 3,90
J. Lund	til 3,90
O. Næss	til 3,90
St. Hansen	til 3,70
J. Jakobsen	til 3,70
Edv. Johansen	til 3,70
M. Johansen	til 3,70
J. Rode	til 3,70
P. Salthammer	til 3,70
G. Eriksen	til 3,90

4.

Ansøking til Thjems kommune og til Thjems sparebank om bidrag av henholdsvis kr 2000,00 og kr 4000,00 til opprettelsen av et glasmaleriverksted for restaureringsarbeidet er tilbakesendt fra prof. Meyer med tilsynskomiteens anbefaling.

11.

Paagrund av kulden har man maattet indstille muringen foreløbig i klerestoriet. Nordhagen reiser idag til Bergen.

16.

Paa foranledning av skr. herfra av ..? meddeler generalsekretæren for utstillingen i 1914, hrr Brinchmann at plantegning over det for domkirken utseede rum m. videre oplysninger med det første vil bli oversendt domkirken.

17.

Nordhagen er hjemkommet fra Bergen.

18.

Skisser til skibets glasmalerier (nordre sideskib) er mottat fra Kielland.

19.

Mottat forespørsel fra Konrad Schille (Arbeider i Bjørnaa kleberbrud) om han kan faa akord paa bortminering og vækkjøring av endel graaberg i bruddet. Efter konference med Nordtømme mener denne at kr 150,00 maa ansees passende for dette arbeide.

22.

I skr. av d. d. er i henhold til ovenstaaende Schielle overdraget akorden for den nævnte sum kr. 150,00.

29.

Fra J. A. Bjørnaa er mottat en skr. hvori forespørres om at faa leie hjelp for kirkens regning til maakning av veien ned fra kleberbruddet.

Kulden vedvarer fremdeles hvorfor muringen i klerestoriet fremdeles er indstillet.

FEBRUAR 1913

Februar 2.

Gjennem hrr A. Thome, Hønefoss er mottat kr 50,00 som gave til rest. arbeidet fra Lærerinde Antonette Kristine Holst (en søster av Elling Holst). Gaven er innsatt paa «Gavebokens konto».

8.

Møte i tilsynskomiteen 8.2.1913.

Tilstede: Dedekam, Meyer, Solberg og restaureringsarbeidets ledere. Fischer var ikke tilkaldt, da formanden antok at der hersket enstemmighet om den foreliggende saks avgjørelse.

Den kunstneriske leder fremsatte forslag om, at G. Kiellands utstilte farveskisser til glasmalerier for langhusets sideskibsvinduer (tils. 42 lysaapninger) skulde indkjøpes for den forlangte pris 3290,00 kr. Det oplyses, at consul Axel Heiberg hadde gitt tilladelse til, at den pengesum - kr 4000,00 - som han i sin tid skjænket til skulptur i domkirken kunde omvendes til glasmalerier.

Lederens forslag blev vedtatt uten at skisserne fik nogen endelig kritisk gjennomgaaelse. Man fæstet sig ved enkelte punkter, men der fremkom ingen bemerkninger, som synes at kunne tale mot, at den hele serie blev erhvervet.

Komiteen forbeholder sig senere, før kartonerne utarbeides, at fremkomme med sine bemerkninger om kompositonerne. Da universitetsstipendiat Kolsruds uttalelse om hr Kiellands plan for langhusvinduernes utsmykning endnu ikke foreligger, forbeholder komiteen sig ogsaa, at de ændringer, som hrr Kolsrud med ledernes og komiteens tilslutning maatte betone, blir foretatt og muligvis enkelte nye skisser i den anledning blir at utarbeide uten utgift for restr. arbeidet.

10.

Expedert saken angaaende indkjøp av Kiellands skisser - til stiftsdirektionen, idet tilsynskomiteens paategning ved formanden hrr prof. Meyer er inhentet.

11.

Fra Thjems kredssykekaske er mottat meddelelse om at domkirkearbeider Alex. Santi ikke l ngre blir at anse som forsikringspliktig. Dette som følge av at han har faaet forhøiet dagl nn.

12.

Reiser til Samdal haardstensbrud ianledn paat nkt igangsættelse av bruddet. Bruddet vil med det første bli igangs t idet man herom har konfereret med eieren, med hvem overenskomst m.h.t. nedkj ringen til Lundamo station blev fattet. Prisen pr nedkjørt lastet jernbanevogn er kr 18,00.

13.

Fra tilsynskomiteens formand er mottat deptets skr. av .. angaaende forespørsel om domkirken tænker at delta ved utstillingen i 1914. I den anledning bedes overslag samt en utredning av saken.

15.

Nord mme reiser idag til Samdal brud for at igangsætte brytning av haardsten.

19.

Expederet saken angaaende domkirkens eventuelle deltagelse i utstillingen 1914 til tilsynskomiteens formand i henhold til dennes skrivelse av 12te ds (se Cop.b. 85.).

20.

Avsendt endel avst pninger til H iskolen til prof Meyer for kr. 44,00. Til billedh. Rasmussen kr 120,00.

22.

Fra Nordtømme har jeg faaet meddelelse om at det er vanskelig at skaffe arbeidsfolk til Samdal brud under en dagløn av kr 3,80. Nedkj ring av sten kan begynde i næste uke.

26.

Indsendt fornyet andragelse til budgetkomiteen om kr 12.000,00 til opprettelsen av et glasmaleriverksted for domkirken (Cop. 90). Likesaa er indsendt andragende til Thjems

Brændevinssamlag om et bidrag av kr 2000,00 for samme øiemed (Cop.b. 99). Gjenpart er tilstillet deptet.

MARTS 1913

Marts 3.

Mottat fra Gaudin & Cie Paris glasmalerier til korklerestoriets vinduer.

4.

Til Inkassobanken, Kristiania er indsendt forespørsel om Banken er villig til at paata sig innsamlingen av bidrag til det paatænkte monument for arkitekt Christie (Cop. 96).

5.

Utbetalt Kielland kr 3290,00 for farveskisser til langhusets sideskibsvinduer, ialt 42 lysaapninger.

6.

Fra Conrad Schille er mottat meddelelse om at bortmineringen av graaberg i kleberbruddet er tilendebragt. Samtidig forespør han om det var mulig at faa et tillæg til den omakorderede pris 150,00 kr.

7.

Til Billedhugger Samuelson er utbetalt for efterhugning paa et englerelief for skibets arkader kr 100,00. Omkonfereret pris kr. 150,00.

Kirkedepet har nedsat en komite bestaaende av d'herrer: sekretær Piene, pastor J. Maroni og advokat Frits Kjær for at forberede spørsmålet om den norske kirkes deltagelse i utstillingen 1914. Komiteen agter at foreslaa for deptet at der bevilges midler til opførelsen av en liten kirke paa utstillingsterrainet.

I den anledning forespørres om domkirkens vedkommende finder det rimeligt og praktisk at domkirkens rest.arb. utstiller i nævnte bygning.

Tilskrevet Incassobanken i Kristiania og forespurgt om firmaet er villig til paata incassation i de forskjellige byer i anledning den paatænkte innsamling til et Christiemonument.

Som bilag medfølger et exempl. av indbydelsen.

14.

Efter at være villig til at paata sig overnævnte hverv meddeler banken den har utsendt 50 cirkulerer til bokhandlere i forskjel. byer og saasnart svar herpaa indløper vil cirkuleringen og aventeringen bli besørget til ca. 50 aviser landet rundt.

28.

Stenlast fra Mosjøen ankommet. Stenen viser sig desværre fremdeles mindre god. En del stor sten er mottat, og ser ganske bra ut, men det viser sig ofte efter at man her har hugget dem en del til, at de inneholder fine sprækker, saa fine at de umuligt kan opdages paa stenens raa flater.

Tilsynsmøte er berammet til 31te ds.

31.

Møte i Tilsynskomiteen:

Dedekam og Fischer ikke tilstede. Meyer fremla forslag til skr. til deptet og budgetkomiteen i anledning av deptets henvendelse for om muligt at søke redusert Kiellands honorarberegning for ledelsen av glasmaleriverkstedet.

APRIL 1913

April 1.

Den 30te marts reiste Domkirkearbeiderne E. Øie og Jens Lund til Øisanden for at gjenopta de gamle kleberbrud dersteds. Stenen er her meget skifrig men er kuløren vakker grøn; og det er især denne egenskap ved den som har gjort at vi vil gjøre en forsøksdrift her.

9.

Besigtiget kleberbruddet i Øisanden. Endel sten var fremdrevet. Den var saa skifrig at det ikke var muligt at benytte sprængstof ved utvindingen. Man maatte hugge sig ind fra to sider paa fremstaaende hjørner og kile stenen ut – paa samme maate som «de gamle» havde gjort. At anvende den til profiler vil vistnok være ugjærligt; derimot haaper man at kunne anvende stenen til kvader i flaterne for at den her med sin grønne farve vil kunne skaffe lit veksel og liv. Beordret derfor en del sten til kirken straks, for at man kunde prøve den likeover for verktøiet - for stensag og meisel.

10.

Oversendt Prof. Meyer hrr Kolsruds betænkning angaaende Kiellands plan for utsmykningen med glasmalerier i Thjems Domkirke - likesaa et utdrag av Kiellands motivvalg for glasmalerierne i skibet.

12.

2 Læs av klæber er mottat fra Øisanden. Med Sivert Øie, som har kjørt stenen til byen er omkonfereret om prisen for kjøringen. Denne blev sat til kr 0,80 pr kubikfot.

Sten- eller ornament hugger Qvam, som i længere tid har lidt av alkoholisme reiser idag til Ørje kuranstalt. Han har paa ansøkning herfra faaet et bidrag hertil av Trondhjems brændevinssamlag. Opholdets varighed blir antagelig 6 mndr.

17.

Utbrytningen av haardsten i Samdal brud i Horg avsluttes nu. En masse sten er her utbrudt. Arbeidet gik meget godt. Paagrund av føreforholdene er dog litet sten nedkjørt.

19.

Fra sparebankens forstanderskap er mottat meddelelse om at der til fortsættelse av arbeidet med glasmaleriene til domkirken d. 11te ds. er bevilget kr. 2000,00 under forutsætning av at komunen i samme øiemed bevilger kr 2000,00 og idet der gaaes ut fra at resterende 2000,00 skaffes tilveie paa andet hold - f.eks av samlaget.

21.

Nordtømme er nu kommet tilbake fra Samdal brud og han paabegynder nu arbeidet her med at rive en del av taket over skibets søndre taarn, for at kunne opsætte stilladser for murearbeidet paa vestfronten. Dette arbeide vil i nær fremtid bli paabegyndt, idet der nu er ophugget en del værksstykker for denne del.

22.

Tilsynsmøte, som var berammet til Fredag d. 25de er nu utsat til over pintse.

23.

Finans- og Tolddeptet har under 19de ds. indrømmet domkirken – paa ansøkning herfra – toldfrihet paa endel glasmalerier med jernbeslag fra Paris. (korets kl.vinduer).

26.

Mottat meddelelse fra stiftsdirektionen om at Thjems sparebank i forstanderskapsmøte d. 11de ds har bevilget Thjems domkirkes rest. arb. for budgetterterminen 1/7.13 til 30/6.1914 kr 20.000,00 paa vanlige betingelser.

28.

Arbeidet med stilladset paa vestfronten paabegyndes.

Da tegnekontoret i nordre taarns loft maa flyttes pga arbeidet med vestfronten, har man i høide med Nordhagens kontor i hjørnet mot øst utbygget et provisorisk kontor av tre til tegneren. Bygningen er nu så godt som færdig.

MAI 1913

Mai 1.

Hugningsarbeidet fortsætter som tidligere. Der paagaar saaledes fremdeles hugning til klerestoriets masverkspartier saavel som til vestfronten.

Av værkstykker til den nye vestfronten er til d.d. hugget:

Ca 14 l.m. baandgesims med bladværk (denne lengde representerer omtrent halvparten av frontens længde).

22 Baser, 13 konsoler til frontens triforieetage. Av disse er en flerhet skulpturerte (5 konsoler er under arbeide). Nordre triforievindues solbænk med sidevanger, søndre vindus solbænk, ca 5 stk pillastre fra triforieetagen (hver pilaster er ca 2 1/2 alen).

9.

Stenlast fra Mosjøen er ankommet. Omendskjønt stenen synes bedre denne gang end i forrige last, saa er den langt fra saa god som den burde være. Skal man finde feilfri - især store sten - saa er dette meget vanskelig.

10.

Muringen paa vestfrontens søndre del begynder. En del av bakmuringen står nu tilbake, hvorfor man først maa gaa igang med graastensmuringen paa indv. side.

14.

Møte i tilsynskomiteen 14/5 1913 kl 11 form.

Tilstede komiteens medlemmer og konsulenter: direktør Dedekam og universitetets stipendiat Kolsrud, restaureringsarbeidets ledende arkitekter og særlig indbudt for anledningen: arkitekt Gabriel Kielland.

Til behandling forelaa program for de nedre langskibsvinduers glasmalerier. Fra hrr Kiellands haand forelaa forslag hertil av mai 1911 - utvidet - og omordnet i hans skisser av 1912. Dette havde været overlatt hrr Kolsrud til gjennomgaaelse og denne fremførte sine bemerkninger hertil seet fra kirkehistorisk liturgisk synspunkt. Det væsentligste av bemerkningernes indhold var gennem en av hrr Kolsrud utarbeidet avhandling over emnet paa forhaand kjendt av lederne og komitemedlemmeer, likesaa havde hrr Kielland havt anledning til at gjøre sig bedre bekjendt hermed.

Direktør Dedekam fremla og gjennomgik som komiteens kunsthistoriske konsulent en del til hrr Kolsrud repliserende bemerkninger, hvori han hævde større frihet for det kunsthistoriske (av 12. 5. 1913). Prof. Nordhagen fremla sin skrivelse til komiteen av 9.5.13, hvori særlig hævdes at de to vestre taarnkapellers vinduer bør inddrages i billedserierne, at der ligooverfor

emnevalget tilstaar større kunstnerisk frihet, og at det typologiske hensyn derved ikke saa strengt bør gjennomføres fordi det begrænder emnevalget.

Komiteen enedes om at anbefale den nytestamentlige og den gammeltestamentlige billedrække begyndende i vest og fortsat helt østover til korbuen - med forbigaaelse av det allerede med glasmalerier forsynte tverskib i kronologisk følge lagt til grund for utsmykningen. Man er med hrr Kolsrud enig i, at saavidt mulig antitypisk sammenheng mellem det gamle og det nye testaments fremstillinger bør tilveibringes, men dog uten at dette hensyn gjennomføres paa den kronologiske ordens eller paa den æstetiske virknings bekostning.

Formanden antydet, at en saadan gjensidig forbindelse lettelig maatte kunne opnaaes ved at billederne fra det gamle testamentet anbringes i vinduesgruppens cirkelaapninger i syd og det nye testamente paa samme maate i nord. Formanden bragte i forslag, at en sammenarbeiden av de foreholdte synsmaater gjennom det detaljerte emnevalg skulde overlates en engere komite. Forslaget blev bifaldt og d. herrer Dedekam, Kielland og Kolsrud paatok sig dette arbeide. Forutsætningen er at resultatet forelægges tilsynskomiteen inden møtet hæves, saaledes at resultatet for de to nedre vindusrækker - i ethvert fald - hovedtrekkene ogsaa for disses østlige del - nu kan fortsættes og planen forelægges Kirkedepetet til approbation.

Møte i domkirken 15/5 1913.

Tilstede d. herrer Meyer, Fischer, Solberg, domk. arb. ledere.

Referat av skrivelser fra deptet dat. 6-12. 1912, 16. 12. 1912, 25.2. 1913 og 22-3. 1913.

Besigtelse av rest. arb. hvori indbefattet de til vestfrontens triforieetage færdighugne værksstykker, skulpturerede konsoler m.m. Et fra arbeiderne - gjennom den tekn. leder - indkommet andragende om at arbeidet lørdag slutter kl 1/2 1 behandledes. En delvis indrømmelse blev i den anledning vedtat, idet arbeidet for fremtiden slutter kl 1/2 2 istedet for 5.

Spørsmålet om rest.arbeidets deltagelse i utstillingen 1914 drøftedes, likesaa tanken om et eventuelt arrangement i domkirken i anledning av jubilæumsfesten samme aar. Ingen

beslutning blev fattet, da man avventer nærmere oplysninger angaaende placeringen samt planer fra utstillingskomiteen.

Møde i kunstindustrimusæet 15/5 1913 kl 5.

Tilstede tilsynskomiteens medlemmer, de to konsulenter og arbeidets ledere.

Den under 14de dennes nedsatte komité fremsatte sit forslag til program for de nedre langskibsvinduers glasmalerier. Hrr Kolsrud gennemgik dette under henvisning til hrr Kiellands utstillede farveskisser.

Flere punkter blev bragt under diskussion og man enedes om at gi programmet i den av komiteen anbefalede skikkelse sin tilslutning med følgende tilføjelser:

1) Syndflodvinduet: Arken bortfalder fra drukningsscenen, «Arken paa vandene» reduceres i maal.

Komiteen henstiller til kunstneren at ta under overveielse hvorvidt ikke Melchisedekfremstillingen og Kedalasmerfremstillingen bør skifte plads.

Konsulenterne slutter sig til dette tilsynskomiteens forslag. Komiteen forutsætter at kirkedeptets bemyndigelse indhentes til igangsættelse av værkstedets drift saa at de dertil fornødne arbeider kan paabegyndes saasnart bevilgningerne staar til disposition. Videre andrages om bemyndigelse til at bestille de for glasmalerierne nødvendige kartoner hos hrr Kielland. Hrr Kolsrud bemyndiges til for domkirkens regning at la opta fotografier av de eksisterende erkebiskopelige segl.

Arkitekt Fischer var ikke tilstede i det sidste møte.

Den engere komités indstilling av 15/5 angaaende program for glasmalerierne vedlægges protokollen.

Johan Meyer, Oluf Kolsrud, Lars Solberg.

Sign.

Sign.

Sign.

15.

Rivningen av taket over vestfrontens nordre parti samt over nordvestre taarn paabegyndt forat stilladserne for muringen paa denne del av vestfronten kan begynde.

23.

I anledning ansøkning om forhøielse av pension for enke efter en forlængst avdød domkirkearbeider Henrik Olsen Aunemo er man oversendt en erklæring om ansøkerskens trang mm. Besvaret i skr. – se Cop.b. 112.

Avsendt en skr. til A. O. Bratset i Rennebo med forespørsel om det derværende klæberbrud (Cop.b. 111).

26.

Stilladser for indsætning av beskyttelsesvinduerne i tverskibet opsættes.

Graastensmuringen paa den nordre del av vestfronten paabegynder efterat stilladserne nu er reist.

28.

Mottat svar paa min skr. til A. O. Bratset angaaende kleberbruddet sammesteds. Der meddeles at konsul Chr. Thams i sin tid fik en slags leiekontrakt paa bruddet, men at det vistnok ikke er sikkert om kontrakten er gyldig.

JUNI 1913

Juni 1.

Arbeidet omfatter som i forrige mnd. hugning av værkstykker for vestfrontens triforieetage likesom ogsaa hugningsarbeider til klerestorieetagens østre partier.

2.

Til glasmalerifirmaet Gaudin & Cie, Paris er oversendt en skr. med spørsmål om firmaet i tilfælde var villig til at sende en mand hidop ved igangsættelsen av et glasmaleriverksted for domkirken.

Fra Mosjøen er ankommet en stenlast (ca 90 tons).

3.

Paabegyndt indsætningen av glasmaleriene i tværskibets langvægge og kapeller. Malerierne sættes i eketræsrammer. Til beskyttelse utv. indsættes alm. glastruter samt staastraagitter. De 3 ruter til Johanneskapellet i søndre tverskib passer ikke ganske til lysaapningen idet de er for smaa. Disse vinduer blir derfor foreløbig ikke indsat.

Den sidste fra Mosjøen mottatte sten ser tilsyneladende ganske bra ut. Det er for det meste stor sten.

12.

Fra Stiftsdirektionen er mottat meddelelse om at der ved kgl resolution av 23 f. mnd. er befalet tat tilfølge:

Til fortsættelse av restr. arbeidet bevilges for termin 1/7 1912 – 30 /6 1914:

Ordinært:

a) kr 80.000,00

paa betingelse av at der av Thjems kommune og eventuelt paa anden maate tilveiebringes et beløp av 30.000,00

b) Til anlæg og drift av et glasmaleriverksted ved kirken kr 6.000,00

paa betingelse av at der paa anden maate tilveiebringes et beløp av kr 12.000,00.

Ekstraordinært: til dækkelse av utgifterne ved undersøkelse av hovedtaarnets stabilitetsforhold
kr 8000,00

- tilsammen 94.000,00 kr.

Der maa ikke træffes forføining til anlæg av glasmaleriveksted, førend planen for dette er godkjendt av deptet.

Naar der indsendes andragende om utbetaling av den nye bevilgning, maa der meddeles oplysning om den dertil knyttede betingelse er opfyldt. Anmodning om at arbeidsledernes

andragende om statsbevilgning til domkirken for terminen 1913-15 maa bli indsendt til deptet inden 1ste oktober d. a.

13.

Reiser idag sammen med formand Hagen til Bratseth i Rennebo for at undersøke et dersteds forekommende kleberbrud.

14.

Hjemkommen fra Bratseth. Den forefindende klebersten var 2 sorter - begge tjenlige til bruk ved domkirken. Den ene sort var grålig i farven men lit grov i strukturen, men kan i ethvert tilfælde bli tjenelig til kvader. Den anden sort var mere blaalig, finere i strukturen og maa godt kunne anvendes baade til profiler og til skulpturer, forutsat at den kunde utbrydes i tilstrækkelig store emner. Bruddet ligger like ved kjørevei og vil den naar den nye paabegyndte vei til Ulsberg jernbanestation blir færdig bli forholdsvis let at faa fragtet til byen naar Dovrebanen kommer istand.

Ifølge en mellem eierne og consul Chr. Thams oprettet kontrakt, har antagelig denne endnu driftsretten i bruddet.

23.

Mottat skr. fra stiftsdirektionen, hvori meddeles at domkirkearbeider John Rossings vartpenge (kr 500,00 aarlig) er anvist til utbetaling ved skattefogden i Thjem fra 1/7 d.a. at regne.

24.

Fra ornamenthuggerne er mottat et andragende om lønspaalæg. Da der fra 1ste juli er tanken at gjøre et lønstillæg i en flerhed av arbeidernes løn, blir andragendet foreløbig at henlægge.

26.

Nordhagen reiser paa eksersitsie.

JULI 1913

Juli 2.

Reiser til Harstad, Mosjøen og Bindalen.

10.

Albertsen og Gaustad har tømt bøsken ved sakristiet. Den indeholdt kr 1096,28. Desuten er mottatt av Albertsen kr 85,00 fra Cooks tourist office for et turistselskabs besøk i domkirken.

11.

Ved kontrol av det elektriske lysanlæg vedrørende rest.arbeidet, er fundet endel mangler som av elektrisitetsværket bedes rettet snarest.

12.

Hjemkommen fra Nordland, hvorunder kleberbruddet i Mosjøen blev inspiceret. Omendskjønt kleberforekomsten synes at minke her, vil man dog endnu finde ca 4-5 aars arbeide. Kleberen synes at skjære sig ind som en kile i fjældet, en omstændighet som man ogsaa tidligere, der man arbeidet høiere oppe i fjældet, har været opmerksom paa. Stenen synes at fortsætte i dybet, men vil det vistnok være meget vanskeligt at gaa dypere end man nu arbeider. Stenen synes ikke at være daarligere, heller bedre.

Fra Brændevinssamlaget er mottatt meddelelse om at der i henhold til andragende herfra er bevilget kr 2000,00 som bidrag til oprettelse av et glasmaleriverksted ved domkirken.

Bevilgningen lyder paa en gang for alle.

13.

Gaudin & Cie, Paris er utbetalt sidste 1/5 av kontantsummen for glasmalerierne til tverskibets vinduer (langvægge og kapeller) og korets klerestorievinduer.

15.

Efter anmodning av Prof. Meyer er kirkedepetet tilstillet utskrift av tilsynskomiteens protokol for møte 14/5 og 15/5 1913.

16.

Efter aarsopgjøret viser det sig at stenen fra Mosjøen for forrige aar kostet kr 3,03 pr kubikfot. Dette er lidt billigere end det foregaaende aar men alikevel dyrere end den tidligere har kostet, da den var ned i kr 2,60.

17.

Man har paabegyndt opslaget i fuld størrelse av det 6te masverksparti av søndre langvægs klerestorium.

18.

Gjennem stiftsdirektionen er mottat meddelelse om at kirkedepetet har approberet anlægget av et glasmaleriverksted ved domkirken.

21.

Fra Kirkedepetet er saken angaaende erkebispergaardens anvendelse til proviantmagasin (Bakeribygningen) for militæret oversendt arkt. Ryjord til uttalelse, idet det nu, som det fremgaar av dokumenterne, synes som om det kun blir tale om en midlertidig benyttelse av bygningen, idet magasinet naar Dovrebanen kommer istand antagelig vil bli flyttet til Selsbak jernbanestation.

22.

Fra stiftsdirektionen er mottat kirkedepetets skr. av 9de ds, hvori meddeles at finansdeptet d.d.d. er anmodet om at anvise stiftsdirektionen til utbetaling ved skattefogden i Thjem det for budgetterminen 1913-14 bevilgede beløp: halvdelen av de ordinære bevilgning kr 40.000,00 og ekstraordinært kr 8.000,00 - tilsammen kr 48.000,00.

Fra 1ste Juli d. a. er følgende arbeidere tilstaaet kr 0,20 tillæg i sin dagløn.

M. Opdahl	til kr 4,90
A Santi	til kr 4,90
Ludv. Olsen	til kr 4,70
Elias Aune	til kr 4,50
L. Borløb	til kr 4,50
John Løkaas	til kr 4,50
T Skjørestad	til kr 4,50

E Værness	til kr 4,50
Axel Hoem	til kr 4,30
Benj. Hansen	til kr 4,30
John Gorseth	til kr 4,30
P Jensen	til kr 4,30
Ole Kolberg	til kr 4,30
Jakob Petersen	til kr 4,30
T. A. Petersen	til kr 4,30
Johs Stavlo	til kr 4,30
Sten Strand	til kr 4,30
Kr. Berg	til kr 4,10
G. Erichsen	til kr 4,10
A Andersen	til kr 3,90
Andr. Hoem	til kr 3,90
Ole Sande	til kr 3,90
Alb. Vedø	til kr 3,90
P. Almaas	til kr 3,90

24.

Idag paabegyndt gravningen for glasmaleriverkstedet. Gravningen med støpning av grundmur er bortsat paa akord til 3 av domkirkearbeidets folk, som utfører dette paa sin fritid (delvis ogsaa ferie). Kontantsummen er kr 200,00. Heri er ikke indbefattet materialer.

25.

Avbindingen av reiseværket med gulvaaser, takspærrer, bordtak og paalægning av pap er bortsat paa akord til 2 domkirkearbeidere for kr 200,00.

28.

Avsendt saken angaaende erkebispegaarden til stiftsdirektionen. (Se cop.b.).

29.

Idag har Thjems kommune og Thjems sparebank indbetalt sine respektive kr 2000,00 - bevilget til anlæg av glasmaleriverkstedet.

Murearbeidet paa vestfronten skrider fram. Murearbeidet paa vesttaarnens trappetaarn ligger f.t. nede, da man mangler endel av det ornamentale gesimsled, som fra fronten fortsætter rundt disse taarn. Murearbeidet paa 7de klerestorieparti i søndre langvæg er saagodt som færdig.

AUGUST 1913

August 2.

Fundamenteringsarbeidet for glasmaleriverkstedet er nu færdigt, og man er beskjæftiget med at lægge kloak- og vandledning til værkstedet. Disse ledninger blir tilknyttet ledningsnettet i Kongsgaardgaten og faar saaledes sin særskilte avstængningskran.

4.

Nordhagen hjemkommet fra exersitsje.

6.

Reiser til Nærø for at igangsætte utbedringsarbeidene med kirkeruinerne dersteds. 2 av kirkens arbeidere medfølger. Fra kirken er utlaant endel verktøi.

8.

Paa foranledning av skr. herfra meddeler kirkedepetet, at det ikke f. t. kan stille noget beløp til raadighet for domkirkens deltagelse i utstillingen 1914, da der endnu ikke er truffet nogen bestemmelse om fordelingen av det beløp, som er bevilget av storthinget til offentlige institutioners deltagelse i jubilæumsutstillingen. Deptet samtykker dog i at arbeidet sættes igang mot senere refusion i det beløp som blir stillet til raadighet.

12.

Avbindingen av reisværket til glasmaleriværkstedet er færdigt. De 2 mand, Løkaas og Benj. Hansen, som har utført dette arbeide reiser idag til Bergen og videre til Hardanger for at foreta nogen utbedringer paa en kirke (Kvinherred) som Nordhagen har med at gjøre. Fra Konsul Mohn, Bergen er mottat en check paa kr 1000,00 som bidrag fra Keiser Wilhelm. Pengene er indsat paa Keiserens gavebok.

14.

R. Santi paabegynder idag avstøpningen av høikorets indgang med tilstøtende vægflater. Avstøpningen skal opsættes paa utstillingen i Xiania 1914. Arbeidet er bortakkordert for en sum av kr 2400,00 incl. alle materialer. Avstøpningen utføres i 2 exemplarer.

18.

Skogbetjent M. Raaum var idag herop og tilbød klebersten fra Velfjorden. Han havde ingen prøvesten med sig, men lovte at anmode eieren av bruddet om at sende en større sten til kirken. Hvis stenen viser sig at være brukbar vil en besigtigelse paa stedet finde sted. Raaums adr er Namsskogen pr Namsos.

19.

Reiser til Nærø for at avslutte arbeiderne paa kirkeruinerne.

21.

Hjemkommet fra Nærø.

22.

Avsluttet akkord med murer Sjursen m. fl. om utmuring av bindingsværket for glasmaleriverkstedet. Arbeidet skal utføres for kr 200,00 excl. materialer.

23.

Tømt bøssen ved sakristiet. Den indeholdt kr 1680,22. Desuten har jeg mottat fra Cooks bureau kr 40,00 for et turistselskaps besøk i kirken.

30.

Utmuringen av bindingsverket i glasmaleriverkstedet færdig.

SEPTEMBER 1913

September 3.

Mottat telegram om indlastet 76 tons klebersten i Mosjøen.

Avsendt indberetning om restaureringsarbeidet i det forløpne aar tillikemed om utgravningsarbeidet utenfor Kongsgaarden.

10.

Mottat ansøkning om lønsforbedring fra arbeiderne. Et lignende er særskilt tidligere inkommet fra skulpturhuggerne.

11.

Indsendt budgetforslag for 1914-15. Staten ansøkes om at forhøie sine ordinære bidrag med kr 16.000,00 - desuten til glasmaleriverkstedet kr 14.000,00 - tilsammen kr 110.000,00.

12.

Bestilt Brændovn for glasmaleriverkstedet hos Paul A. T. Schulze, Dresden.

13.

Stenlast fra Mosjøen - 76 ton ankommet. Stenen er for det meste smaa. Kvaliteten ganske bra.

15.

Glasmaleriverkstedet paneles indvendig. Gulvet er allerede lagt. Dette arbeide utføres av kirkens egne folk, medens mure- og pudsarbeidet blev bortsat paa akord ved fremmende arbeidere.

Hos Theodor Hoas, Blummenthal er bestilt en Blytrækningsmaskin for Glasmaleriverkstedet.

16.

Billedh. Samuelson er ifærd med at hugge et kongehode for vestfronten. Det skal plasseres under en av sidevangerne for det store vestvindu. Pris for huggearbeide kr 300,00.

18.

Kielland reiser iaften til Utlandet for indkjøp av glas til glasmaleriverkstedet. I den anledning utbetalt ham kr 600,00 i forskud.

20.

Ansatt 2 haandværkere i glasmaleriverkstedet. Glasmalerne Sigurd Nielsen og Th. Aas. Med disse er opprettet en kontrakt (se kop.b.).

Arbeidet har hidtil foregått med muring paa vestfrontens 3die arkaderække. Likesaa har muringen paa søndre langvægs klerestorieetage været fortsat. Huggearbeidet har omfattet nævnte dek.

OCTOBER 1913

Oktober 9.

Paagrund av indtruffen frost har muringen paa vestfronten maattet indstilles foreløbig.

10.

Reist til Samdal Stenbrud (haardsten) for at ordne med lastningsplads for stenen. Stenhugger Qvam som i 6 maaneder har været bortsatt paa Ørje kuranstalt er hjemkommet og begynder at hugge dæklist til klerestoriet.

11.

Brændovnen til glasmaleriverkstedet er ankommet.

13.

Blytrækningsmaskinen ankommet. Kielland tilbake fra sin reise for indkjøb av glas.

14.

Glasmaleriverkstedet var tænkt igangsatt fra Oktbr. mnd. Assistentene var ansatt fra d. 15 ds. Aas er idag ankommet.

15.

Aas begynder idag i gl.m. verkstedet. Indredningen er dog endnu ikke helt færdig men paagaar arbeidet.

22.

Gunnar Qvam er idag opsagt fra rest.arbeidet grundet alkoholisme (14 dagers opsigelse).

23.

Fra formand Nordtømme i Bjørnaa brud er mottat meddelelse om utsivning i bruddet. Endvidere er mottat en forespørsel fra en Karl Bugge Baustad, f.t. arb. ved Bjørnaa kleberbrud om at faa plads som stenhugger ved rest. arbeidet i vintermaanederne. Svar se kopb. 23/10 13.

28.

Tilskrevet Inkassobanken om at listerne for tegning av bidrag til Christimonumentet nu bør inddrages.

NOVEMBER 1913

November 3.

Gjennem stiftsdirektionen mottat skr. fra deptet, hvori forespørres om hvorfor der i budgetforslaget er opført en sum av 14.000,00 kr som skal ydes av staten til glasmaleriverkstedet istedet som oprindelig opsat kr 12.000,00.

6.

Det bestilte glas fra utlandet til Gl.m. verkstedet er nu ankommet.

Edv. Aas, som begyndte arbeidet d. 15. oktb. har utført schabloneringen for en av vindusgrupperne i skibets nordre sideskib. Han begynder nu tilskjæringen av de enkelte glasstykker.

8.

Meddelelse om at kr 8.000,00 er stillet til disposition for domkirkens deltagelse i Utstillingen i 1914.

9.

Billedhugger Rasmussen har tilbudt at hugge hele skulpturgruppen over vestfrontens hovedportal for kr 6000,00. Et kontraktutkast er i den anledning opstillet og vil bli forelagt tilsynskomiteen paa første møte.

10.

Besvaret deptets skr av 28 f. mnd. med stiftsdirektionens paategn. skr. av 31te s. mnd. (se Copb.).

11.

Gibsavstøpningen av «bispeindgangen» er nu færdig. Kun avpudsningen av de enkelte stykker staar tilbake.

Den er utført i 2 exemplarer, hvorav det ene foreløbig i allefald vil bli opbevaret i domkirken, medens det andre vil bli avsendt til utstillingen i Kristiania.

12.

Næsten uten avbrytelse har murearbeidet kunnet fortsætte paa vestfronten saavel som paa søndre langvægs klerestorium. Det har i det store og heletat været mildt veir hele høsten utover.

13.

Fra Horg mottat endel haardsten. Denne skal anvendes til det indre av murværket - spesielt i vestfronten.

14.

De store bindere til 3die klerestorieparti fra øst i søndre langvæg er idag færdig. Av masværket er allerede hugget færdig det meste. Hvis veiret tillater det vil derfor muringen her foregaa raskt fra haanden. Naar murearbeidet her er tilendebragt vil saavel huggerne som murerne som her har været beskjeftiget bli sat til at arbeide paa vestfronten. Hidtil har arbeidet her ligget en del nede fordi man vilde se til at faa færdig de 3 klerestoriefelter nærmest taarnet paa hver langvæg - i tilfælde det skulde bli tale om en festligholdelse i domkirken mai 1914 og man i den anledn. skulde aapne hele skibet.

17.

For opbevaring av den ene gibsavstøpning av bispeindgangen vil Michaelskapellet over tverskibets nordre portal bli anvendt. Man har i den anledn. begyndt at flytte avstøbningenes enkelte dele dit.

Tilsynsmøte berammet til Fredag d. 21de ds. kl. 11.

21.

Møte i tilsynskomiteen 21 novbr 1913.

Tilstede Fischer, Meyer, Solberg. Direktør Dedekam mødte efter tilsigelse og med den forutsætning, at komiteen vilde adspørge hvorvidt hans uttalelse blir et ... i den for dette møte foreliggende sak - Taarnspørsmålet - spesielt vesttaarnene.

Man fandt at da spørsmålet er helt ut av arkitektonisk art bør konsulenten for de kunstneriske og kunsthistoriske saker ikke offisielt uttale sig om dette.

Formanden refererte skrivelse fra den kunstneriske leder til kirkedepetet av 24 oktbr. 1913 i forbindelse med hans skrivelse til tilsynskomiteen av 13 novbr. og henviste til de i disse skrivelser omhandlede perspektivtegninger, hvori domkirken er fremstillet med 2 forskjellige taarnløsninger. I sin skrivelse til kirkedepetet anmoder lederen om, at vesttaarnene i det væsentlige utformet som de var i hans utkast altr. III av 1911 og som de nu er utført paa den større perspektivtegn. av, maa bli approberet. I nævnte skrivelse til komiteen uttaler han, at den i den mindre perspektivtegn angivne løsning av taarnene med hjelme ikke maa betragtes som noget forslag fra ham og anmoder om at denne skisse ikke maa bli fremlagt for offentligheten.

Som det av de trykte dokumenter vedkommende arkitekt Nordhagens utkast til gjenreisning av domkirkens vestfront (Altern. I, II og III av 1911) fremgaar, har dissens hersket inden komiteen angaaende hvorvidt vesttaarnene burde avsluttes med eller uten hjelme. Denne dissens viser sig fremdeles at være tilstede, uagtet man er enige om at anderkjende det forelagte forslag til taarnløsning uten hjelme som i estetisk henseende meget fortjensfuldt. Der gjør sig inden komiteen et sterkt ønske gjældende om, at muligheten for en av statiske hensyn forholdsvis ubundet behandling av centraltaarnet maatte foreligge, førend tilsynskomiteen tar endelig standpunkt til det vigtige og væsentlige spørsmål om vesttaarnenes form.

Efterat komiteen var kommet til enighet angaaende kravet om en nærmere utredning av centraltaarnets stabilitetsforhold tiltraadte rest. arbeidets 2 ledere møtet.

Komiteens standpunkt blev forelagt og de forskjellige av forhold mellem de 3 taarn-muligheter drøftet.

Den kunstneriske leder betonet herunder ønskeligheten av, at den utsættelse med fortsættelse av vesttaarnenes form, som de nye stabilitetsberegninger vilde bevirke, ikke maatte bli for langvarig. Væsentlig av den grund finder komiteen at burde bemyndige ledelsen til at anmode hrr Overlærer Joh. G. Lund om snarest at foreta de nødvendige beregninger for restaureringsarbeidets regn.

Naar disse foreligger vil den ta endelig standpunkt til vesttaarnene og uttalelse om arten av de ønskelige forandringer med centraltaarnet.

22.

Møte i tilsynskomiteen 22/11 1913 kl 10.

Tilstede: Fischer, Meyer, Solberg og rest. arb. ledere.

Andragende fra domkirkearbeiderne om lønstillegg og omlægning av tariffens gruppeinndeling samt en herved foranlediget betænkning, opsat av den adm. leder drøftedes. Komiteen slutter sig til lederens opfatning og de paa den grundede forslag om delvis imøtekommen av arbeidernes krav. Dog anbefaler komiteen at lønstillæg pr dag sættes i 3 satse, henholdsvis kr 0,80, 0,60 og 0,40 istedetfor lederens forslag 0,60 og 0,40. Komiteen

tiltrær ogsaa den i betænkningen fremsatte tanke i større utstrækning end hidtil at anvende akordarbeide.

Kl. 11 tiltraadte direktør Dedekam møtet, indkaldt væsentlig av en av formanden ønsket diskussion om Gabriel Kiellands glasmalerier. De senest i tverskibet indsatte vinduer blev besigtiget og farvevirkningen blev drøftet. Efter den kunstneriske leders uttalelse fandt dog formanden med de øvrige komiteemedlemmers tilslutning, at der paa indeværende tidspunkt bør ske nogen henvendelse til hrr Kielland.

Tilsynskomiteen anbefaler at billedhugger Rasmussen snarest gaar igang med hugningen av den store korsfæstelsesgruppe over den store vestportal og bifalder den kontrakt med billedhuggeren hvortil forslag fra den adm. leder foreligger. For hugningen som betinges egenhændig avsluttet av kunstneren, tilkommer denne et honorar av kr 6000,00 - et beløp, som kong Haakon spesielt har skjenket i dette øiemed. Arbeidet med vestfronten og klerestoriet besigtigedes uten at gi anledning til bemerkninger.

Thjems Stiftsdiunktions skr. av 20/11 1913 til tilsynskomiteen blev refereret. Den omhandlede de forføininger ved domkirken, som blir at foreta i anledning av den til den 20de mai 1914 fastsatte gudstjeneste, ved hvilken regjering og storting forutsættes at ville være tilstede. Der er ifølge skrivelsen ved regjeringens resolution av 5te novbr. d. a. til disse forføininger bevilget kr 20,000,00 av statskassen og kirkedepetet er bemyndiget til at godkjende planerne for disse og at lade arbeidet sætte igang.

Med skrivelsen følger som bilag et utdrag av kirkedepetets foredrag hvorpaa nævnte resolution er grundet. Planerne for arrangementet blev foreløbig drøftet.

Sign. Johan Meyer, A. Fischer, Lars Solberg

26.

Tømt samtlige bøsser. Disse indeholdt kr 918,13.

27.

Indsendt gjennom Stiftsdiunktionen andragende om igangsætning hugning av den store skulpturgruppe over vestfrontens hovedportal. Arbeidet foreslaaes utført ved billedhugger Rasmussen for en sum av kr 6000,00.

Stenblokker til de 3 store figurer er forlængst fra bruddet i Bjørnaadalen hidført til Kirken. Saken angaaende arbeidernes lønningsandragende er indsendt gjennom stiftsdirektionen til deptet.

30.

Et forferdeligt uveir raste idag (Søndag) så man frygtet for at stilladserne skulde blaase ned. Seil, som var ophængt over de enkelte murepladse paa vestfronten blåste i filler. En av formændene ringte dette op i telefonen. Ved hjælp av vedk. formand og et par andre arbeidere blev stilladserne besigtiget og endel av seilene berget mm.

DECEMBER 1913

December 1.

Den første sne falder og arbeidet indstilles foreløbig paa vestfronten. Paa langvæggene fortsættes med muringen.

2.

Gjennem stiftsdirektionen er mottat meddelelse om at de kr 8000,00 som av staten er bevilget til domkirkens deltagelse i utstillingen 1914, kan erholdes utbetalt ved skattefogden i Thjem.

8.

En ny arbeider er idag begyndt i kirken. Tømmermand Waage.

9.

Gjennem stiftsdirektionen er planen for arrangementet til jubilæumsfesten til næste aar indsendt til deptets aprobat. Efter overslaget vil arbeidet andrage til kr 27500,00.

12.

I Glasmaleriverkstedet er man nu i god gang. 1. vinduesgruppe i nordre sideskib i skibet er færdig til brænding. Brændingen har endnu ikke kunnet finde sted, da man venter paa

gasledningens tilkobling til brændovnen. Ledningen er vistnok færdig; men gasmaaleren er endnu ikke opsat.

15.

Veiret er fremdeles saa godt at arbeidet paa klerestorieetagen kan fortsætte. Hugningen til det 6te parti - d.v.s. no. 3 fra øst paa sydsiden er nu saa godt som tilendebragt. Murearbeidet skrider derfor her ganske raskt fremad.

16.

Efter hvert som huggerne blir færdig med verkstykker for ovennævnte klerestorieparti blir de sat til at hugge til vestfrontens 3die høide. Da det er meningen at faa opstillet den store skulpturgruppe til festen næste aar er det specielt frontens midtparti arbeidet konsentreres om.

18.

Mottat deptets samtykke til at la utføre skulpturgruppen over vestportalet ved billedhugger Rasmussen for en sum av kr 6000,00.

Da det er meningen at gruppen skal være færdig til 20de mai n. a. har man været nødt til at la Rasmussen allerede paabegynde arbeidet med hugningen. Kristusfiguren er allerede færdighugget tillikemed en stor del av reliefet. Billedhuggeren mener at i slutten av februar vil hele gruppen være færdighugget. Til hjælp har han en av kirkens faste arbeidere (Skjørestad). Denne hugger paa akkord for R.s regn.

19.

En deputation fra arbeiderne var idag og anholdt om at faa arbeide 3die Juledag. Dette blev avslaat idet 3die dag jul efter reglementet skal være fridag. Ansøkningen var undertegnet av 36 arbeidere.

1914

JANUAR 1914

Januar 5.

Idag paabegyndes arbeidet med oprydningen i anledning jubilæumsfesten den 20de mai n.a. Et arbeidslag har gaaet igang med forandringer av stilladsbygningens konstruktion, idet de bærende stolper som nu fører op helt nedefra gulvet skal fjernes. De bærende stolper overføres derfor nu paa selve klerestorievæggen og da paa hver hvelvanfænger.

Fra deptet er gennem stiftsdirektionen tilbakesendt vor skrivelse av 9de decbr. f. a. hvori overslag over omkostn. ved forandringsarbeiderne var opført. Deptet anmoder om at planen bør reduceres saaledes at omkostningerne ikke overskrider kr 20.000,00.

8.

Paagrund av kulden, som nu er indtraadt og for at kunne fortsætte muringen i klerestoriet har man her opsat en elctr. ovn i det parti hvor muringen paagaar.

10.

Ovnen viser sig ikke tilstrækkelig, hvorfor muringen ogsaa her maa avsluttes.

12.

Temometeret viser idag -19°C.

15.

Det er idag omslag i veiret saaledes at man har kunnet igangsætte muringen igjen. Det gjelder nemlig at faa det 3die klerestorieparti paa sydsiden færdig snarest, da det er meningen at aapne kirkerummet til og med dette 3die parti fra øst i sin fulde høide idet man her spænder et provisorisk hvælv over rummet (midtskibet). 2 murerlag er derfor beskjeftiget i klerestoriet.

Englerelieferne, som for en del er færdighugget i sten opsættes nu paa sin plads i skibets arkader. Istedet for de som ikke er hugget færdig endnu opsættes gibsmødellerne, som males i graa stenfarve.

19.

Anbud paa monter for de fotografier som skal utstilles i Kristiania er mottat fra de herrer Dyre, Hegge og Andr. Sand henholdsvis paa kr 360,00, 350,00 og 225,00 kr. Dyres anbud antat.

20.

Mottat fornyet henvendelse fra deptet om at søke at bringe utgifterne ianldn. jubilæumsfesten ned til kr 20.000,00, da der ikke kan fremsættes forslag om noget høiere beløp end allerede bevilget (se skr).

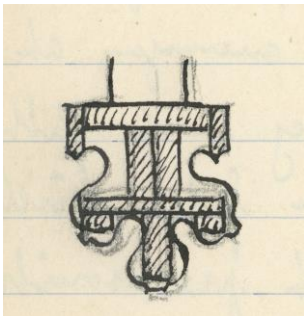
22.

Besvaret overnævnte skr. (Se kop. b.)

26.

Utbetalt hrr stipendiat Oluf Kolsrud kr 300,00 for bistand under utarbeidelsen av plan for glasmaleriutsmykningen (konf. deptets skr. til tilsynskomiteens form. av)

28.

Forandringerne av de øvre stilladskonstruktioner over skibet er nu utført og tømmermændene gaar nu igang med det provisoriske hvælv over skibets østre del. Ribbene til dette hvælv utføres i træ av sammenspigrede bord og legter. De enkelte bord tilsages paa en baandsag, som i den anledning er anskaffet.

29.

Regnskapet for 1911-12 mottat gj. stiftsdirektionen fra statsrevisionen.

FEBRUAR 1914

Februar 2.

Av det provisoriske hvælv har man opsat de første diagonalribber. Muringen med det 3die klerestorieparti er nu fuldt færdig. Skulpturgruppen over hovedportalet er hugget (selve reliefet) og er under opssætning. Hugningen av Johannes- og Mariafigurene paagaar.

10.

Begynder idag at rive det gamle indv. tak over skibet. Det viste sig her at sperrene var meget skrøpelige enkelte aaser var saagar rådnet tvert av. Det var saaledes paa høi tid dette blev nedtat.

11.

Tilsynsmøte kl 5 efterm. Meyer og Solberg tilstede. Møtet var sammenkaldt til foreløbig drøftelse av spørsmålet om hovedtaarnets rekonstruktion. (Nordhagens sidste plan). Lederne fratraadte under den nærmere behandling av saken.

Gabriel Kiellands skisse til utsmykning av det store vindu i vestfronten med glasmaleri besluttedes foreslaat indkjøbt for en pris av 1400,00 kr.

17.

Mottat forespørsel fra deptet om utlaan til arkt. Chr. Lange - dennes konkurrenceutkast for domkirkens gjenreisning.

24.

En av ornamenthuggerne (A. Santi), har nu faaet accord paa hugning av et kapitæl til vestfrontens triforieetage. Det er et av de 3 dobbelte kapitæler til frontens triforievinduer.

Huggearbeidet omfatter nu hovedsagelig vestfronten: Emnehugning til kapitæler samt disse videre uthugning i ornament efter forelagte skisser og modeller. Modellene opmodelleres i ler efter skissene. Videre hugges licener til triforieetagen, ornamenterte gesimsbaand m. v. foruten kvader.

MARTS 1914

Marts 1.

Arbeidet med oprydningen i skibet foregaar nu med øket arbejdskraft.

2.

Gjennem stiftsdirektionen mottat er mottat tilbakesendt ansøgning om indkjøb av Kiellands skisse til vestvinduet's glasmalerier, idet depts. ber oplyst om planen for glasmaleriutsmykningen er vedtat og i benegtende tilfælde hvilke motiver der skal anvendes i de øvrige vinduer i vestfronten.

5.

Besvaret ovenst. skr. (Se kopb.). Paa opspænding av lærred i skibets tak er indhentet anbud fra 3 av domkirkens egne arbeidere. Disse har paatat sig dette arbeide for kr 250,00. Paa slutstenen av gibs i det provisoriske hvælv er likesaa indgaaet en akordavslutning med A. Santi. For dette arbeide skal han ha tils. kr 90,00.

16.

Paa flytning av orglet er indhentet anbud paa kr 450,00. Dette er antat. Arbeidet begynder idag.

Nedtagningen av den sidste del av taket over skibet foregaar og har man begyndt at rive de nedre stilladser indv i midtskibet. Med nedtagningen av sagmaskinen og det øvrige maskineri er man nu gaaet igang. Nedtagningen og utflytningen av sagmaskinen utføres paa acord for kr 200,00.

19.

Orglet er idag flyttet vestover og staar nu ved vestre taarnbue. Stillads er under opsætning for at man kan flytte det nordover og plasseres i det nordvestre hjørne av tverskibet.

23.

Orglet er nu flyttet til nordre tverskib, men det staar noksaa langt fra den vestre væg hvorfor man nok engang maa omlægge skinnegangen for at faa flyttet det indtil væggen.

Begynder idag at opsætte Stilladser for indsætningen av de nye glasmalerier i korklerestorierne. Disse malerier er utført hos Gaudin & Cie, Paris efter Gabriel Kiellands tegninger og under hans personlige tilsyn.

24.

Sag-maskinen er nu bragt ut av skibet. Selve rammen staar ute paa arbeidspladsen.

Til opstilling av gibsmodellen av bispeingangen er fra et par arbeidere indhentet anbud. Formand Hagen og de 2 mand reiser Torsdag d. 26de til Kristiania for at opstille gibserne, som allerede forlængst er nedoversendt.

Mottat skr. fra deptet gj. stiftsdirekt. (20 marts) med spørsm. om man har tænkt sig det særfondene (av takfondet) ydede laan tilbakebetalt (Glasmalerierne til korets klerestorium).

25.

Alle stilladser i skibet er nu fjernet kun gjenstaar arbeidsgalleriet i søndre sideskib. Rivningen av dette begynder idag.

27.

Reiser iaften til Kristiania sammen med arkt. Nordhagen for at igangsætte monteringen av bispedøren paa utstillingen. Formand Hagen med 2 mand reiste igaar.

30.

Hjemkommet fra Kristiania.

APRIL 1914

Paaskeferie

April 16.

Arbeiderne som har monteret bispeindgangen paa utstillingen er hjemkommet.

Glasmalerierne i korets klerestorium er nu alle indsat paa nordre side og man er i god gang paa søndre side. Anbud indhentet paa bænke til skibet for festen. Jacob Digres anbud paa kr 1,80 pr siddeplads blev antat. Der er garanteret et antal av mindst 1500 pladser.

17.

Sadelmager og dekoratør Sundeberg begynder idag at ophænge draperier i skibet. Dette arbeide utføres ogsaa ifølge anbud.

22.

Alle vinduer i korets klerestorium er nu indsat. De tidligere indsatte og nu fjernede katedralglasruter er foreløbig magasineret i Mariakapellet.

Apostelfigurerne, som tidligere var anbragt under orgelgalleriet i koret er nu kommet paa sin plads under festen - nemlig rundt de 4 hovedpiller under taarnet.

Skulpturgruppen over hovedportalet er fuldt færdig opsat.

Bænkematerial fra Digre kjøres idag op i kirken. Skibet er ryddiggjort og plankegulv lagt over det hele tillikemed under selve taarnkvadranten.

28.

Idag reiser form. Hagen og Benj. Hansen tillikemed billedh. Rasmussen til Kristiania for at montere «vandspyere» med anden skulptur i domkirkens avdeling paa utstillingen. Arbeidet til festgudstjenesten er nu kommet godt paa vei. Rensingen av orgelet er overdraget orgelbygger Lønseth, Stenkjær. Arbeidet er nu i fuld gang og skal han for dette arbeide – rensing og stemming samt indlægning av et kredsjendo-apparat ha en sum av kr 1000,00

hvorav 400,00 kr betales av restaureringsarbeidet (belastes regnsk. for festgudstjenesten) og resten menighedskirken.

Bænkene i skibet er under opsætning.

29.

Idag begynder man med opsætningen av træværket for mottagelsesbaldakinen og de hermed forbundne forandringsarb. av stilladserne foran fronten.

Den panelte tilbygning foran vestfronten nedtages. Denne var i sin tid opsat under nedtagningen av den gamle vestfront.

30.

Meddelelse fra Thjems stiftsdirektion om at Sparebanken for næste budgettermin har bevilget 20.000,00 til rest. arbeidet og kr 2.000,00 til Glasmaleriverkstedet.

MAI 1914

Arbeidet med istandsættelsen av kirken til mindefesten strider nu raskt fremad. Over 30 mand av vore egne er nu beskæftiget med dette arbeide.

10.

Hagen og Hansen er nu kommet tilbage fra fra Kristiania. Der har i anldn. bispeportalets placering dernede været adsk. indvendinger fra komiteens side. For det første vilde de ikke som oprindelig tænkt tillade at portalet blev anbragt utenfor vor afdeling - dannende indgangsdøren til selve rummet og saaledes anbragt i selve skulpturhallen. Man maatte derfor anbringe den inde i rummet altsaa paa den indvendige side av døren. Selv dette blev der gjort indsigelser mot - begrundet med at døren blev for trang. Ved en protest herimot fra rest. side blir dog portalet staaende hvor den nu er opsat.

Montering av siddepladsene i kirken paagaar. Ialt er ifølge plaanen anbragt tilsammen 2450 siddepl., hertil kommer ca 300 pl. paa orgelgalleriet - høikoret for presteskabet - ca 70 pl.

Siddepladse paa de 3 gallerier i skibets vestre del: 230 pl. og i taarnkvadranten ca 60 pl. tils. ca 3110 siddepl. I kor og tverskib og skib blir alle pladse forsynet med nr. (fortløbende)

13.

Mottat gj. stiftsdirektionen meddelelse fra deptet om at der er bevilget for budgetterminen 1914-15:

Ordinært	kr 96.000,00
Drift av Gl.m.verksted	kr 14.000,00
<u>Extraord. til festgudstj.</u>	<u>kr 20.000,00</u>
Tils.	kr 130.000,00

Videre samtykker deptet i at arbeiderne fra 1ste Januar at regne tilstaaes et dyrtidstillæg overensstømmende med arkitekternes forslag. Likesaa at bokholder og arbeidsformand faar et tillæg i sin løn av kr 200,00 aarlig.

Anmodn. om indsendelse av forslag til statsbevilgning for næste termin maa ske inden 1ste Oktbr. d. a.

I forbindelse hermed utbedes meddelelse om en oversigt over inden hvilken tid arbeidet ved domkirkens gjenreisning kan forutsættes tilendebragt og hvormeget der endnu kræves av bevilgning for øiemedet.

14.

Da det lader til at man blir færdig i god tid med arrangementet til mindefesten er der nu f. t. kun 18 mand beskjeftiget med dette arbeide. Det gaar nu væsentlig ut paa rengjøring av kirken. Byen har paatat sig grusningen av pladsen utenfor fronten - d. v. si over indkjørselen. Langs indkjørselen, som vil foregaa fra Kongsgaardsgaten vil der bli opsat grantrær. Disse er gjennom Amtskogmester Aaeng velvilligst overladt kirken idet de hugges i bymarken (ved Helkansæter).

15.

Nordhagen og Albertsen som for nogle dage siden reiste til Kristiania for ophængningen av tegningen samt opsætningen av modellen av domkirken er hjemkommet. Modellen er utført ved Arkt. Albertsen i maalestok 1:96.

17.

Gudstjeneste i Domkirken kl 10. Alt var færdig fra arrangementets side. Kl. 5 festkonsert. Kirken var propfuld. Det var svinagtig koldt.

18.

Konsert i kirken kl 8.

20.

Mindegudstjeneste. (Se avisutklipsprotokollen). Kongen, Dronningen, kronprinsen, Storthing, regjering, høiesteret m. fl. tilstede. Adskillige over 3500 mennesker.

26.

Mottat fra K. Rygh de 3 menneskeben, som Dr. Faye engang har faaet utleveret fra domkirken. Benene er foreløbig indlagt i skabet paa mit kontor.

27.

Fotografisalget som tidligere har været anbragt i tverskibet er nu flyttet til skibet i nærheten av nordre portal.

Man paabegynder nu stilladsopsætning om vestfrontens nordre taarn.

29.

Vik i Mosjøen telegraferer at 108 tons klebersten er indlastet.

30-2/6 Pintseferie

JUNI 1914

Juni 2.

Rivning av baldakinen utenfor hovedportalet.

6.

Stenlast ankommet fra Mosjøen. Desuten haves en stenlast liggende paa Bratøren fra tidligere siden ihøst. Av hensyn til rydningen av arbeidspladsen blev denne sten foreløbigt oplastet her. Begge laster blir nu opkjørt til kirken.

10.

Stilladserne paa nordre taarn er opsat og man er gaat igang muringen her. Stilladsbyggerne er nu gaaet over til søndre taarn for at opsætte lignende stilladser her. Med hugningen til 3die arkaderække i fronten fortsættes som tidligere, desuten hugges det ornamentale gesimsled til vesttaarnene. Muringen paa langvæggene ligger nede. Hugningen av kapitæler fra den 3die etage i vestfronten faaregaar paa acord.

I Glasmaleriverkstedet er utført 2 hele vindusgrupper samt rundvinduet over nordre portal i nordre sideskib i skibet. Vinduernes jernrammer er utført av Langeland og Schei og ekestræssammene av firmaet Jacob Digre.

12.

Fra Martin Samdahl er mottat besked om at der ingen haardsten er nedkjørt til Jernbanen. Han lover at dette skal ske med det første. Dette paa foranledning av en skrivelse herfra hvori betones at der til vort murearbeide nu utkræves adskillig haardsten.

25.

Stilladserne paa søndre taarn er nu ogsaa opsat og muringen her begynder.

30.

Idag er mottat fra d. herrer O. R. Sagf. Ørnulf Lindboe og Dr. Ouren kr 2000,00 fra hver. Tidligere er fra Sekretær Nicolay Jenssen ogsaa mottat kr 2000,00 til Glasmaleriverkstedets oprettelse.

Disse 3 herrer havde nemlig garanteret tilsammen kr 6000,00 for at glasmaleriverkstedet ved domkirken kunde etableres.

Huggearbeidet fortsætter som tidligere.

JULI 1914

Juli 8.

Avsendt gjennom Stiftsdirektionen ansøking om bevilgning til opførelse av en egen verkstedsbygning for rest. arbeidet ifølge utarbeidede tegninger med overslag (Se skr.)
Cop. b.

Overslagssummen lyder paa kr 20.000,00. Paabegyndt hugning til frontens buanfængere i 3die etage. Rasmussen har modelleret 3 hoder til disse anfængere og fortsætter nu med dette arbeide.

10.

Tømt bøssen ved Sakristiet. Den indeholdt kr..... Reiser imorgen den 11te til Kristiania for at delta i Teknikermøtet samt for at bese utstillingen.

Nordhagen reiste d. 8de.

Albertsen holder nu paa med tegningene til vesttaarnene samt schemategninger og detaljering av fronten.

20.

Hjemkommet fra Kristiania. Hugningsarbeidet paagaar som før. Hugning av 3die arkades anfænger er paabegyndt. Hele 25 mand er f. t. paa ferie.

21.

Meddelelse fra deptet at finansdeptet er anmodet om at utbetale kr 55.000,00 til domkirken og at beløpet vil bli anvist til utbetaling ved Skattefogden i Thjem. Stiftsdirektionen meddeler at beløpet d. 18de er hævet i Norges bank og indsat i sparebanken. No. 85830.

Bestilt et sæt nye jernrammer for vinduene i nordre sideskib hos Langeland og Schei. Hos Digre er trærammer til samme vinduer bestilt. Dette er den 3die vindusgruppe. Selve glasmaleriet til samme vindusgruppe er langt paa vei.

24.

Mottat gj. Stiftsdirektionen meddelelse angaaende omsøgte verkstedsbygning om at ogsaa Tilsynskomiteens formand, Prof. Meyer samt Arkt. Fischers uttalelse angaaende denne sak først maa indhentes forinden noget videre besluttet av depts. Desuten begjæres uttalelse om der ikke er mulighed for at reducere omkostningerne ved verkstedets opførelse.

25.

Da Prof. Meyer ikke er hjemme og han ikke har levnet nogen adresse er saken blit forliggende.

27.

Man har faaet opsporet Meyers adr. hvilken skal være Hegvin pr. Harpefoss. Saken er med Nordhagens og min paategning avsendt til Stiftsdirektionen og videresendt til hrr Meyer. Tømt bøssen ved Sakristiet. Den indeholdt kr 1495,28.

Man finder ikke anledning til paa nogen maate at kunne reducere anlegget for den nye verkstedsbygning og derved heller ikke omkostningene.

30.

Av kapitæler til 3die arkaderekke er hugget 4 stk. 3-dobbelte og 2 enkle til vinduerne. 13 stk. enkle til arkadebue 2 er paabegyndt.

Til taarnenes gesimsled mangler endnu endel l.m. Et par av de flinkeste profilhuggere er nu sat til dette arbeide.

AUGUST 1914

August 3.

Avsendt gjennom stiftsdirektionen med Solbergs paategning yderligere andragende til depts angaaende verkstedsbygningen, idet man paagrunder av situasjonen (krigen) ansøker om at de nødvendige midler til verkstedsbygningen foreløbig tas av «takfondet» - hvis de bevilgende myndigheter ikke finder at kunne bevilge noget særskilt under de nuværende forhold av

statskassen. Beløpet kr 2000,00 søkes i sin tid refunderet og tilbakebetalt takfondet ved særbevilgning.

Samuelson paabegyndt hugning av et hode til anfængerne i frontens 3die arkaderække.

7.

Fra arkt. Fischer er mottat saken angaaende verkstedsbygningen - med Meyers og Fischers paategning. De anbefaler begge verkstedsbygningens opførelse, dog har hrr Fischer en bemerkning at gjøre, idet han bl. andet uttaler:

«Den støtte der søkes i, at kirkeskibet kan bli staaende utilhyllet for besøkende, forekommer mig noget svigtende, al den stund der dog vel til saavel væggenes som takets og hvælvenes opførelse vil kræves stilladser av saapas forstyrrende virkning for iallefald de læges beskuers syn at interessen for bygværket neppe blir øket av den grund. Men forslaget behøver vel ikke den støtte. Til ovenstaaende bemerkning har jeg gjort en paategning saalydende: De nuværende stilladser er tvertimot med hensigt netop opført saaledes, at man undgaar de bærende støtter og stiladsopbyg helt fra grunden, idet stilladserne indv. bæres av selve klerestorieetagens murværk. Skibet kan saaledes fremtidig og under den fortsatte opmuring bli staaende frit helt op til klerestorieetagen, og dette mener man virkelig vil medføre øket interesse for de mange besøkende.» (Se Copb.)

10.

Idag begynder Sundberg paa at nedta draperiene i skibet. Likesaa begynder vi saa smaat at rydde tomten hvor alt tømmeret og gibsavstøpningerne ligger - dette gjøres for at man – i tilfælde værkstedsbygninger blir approberet – kan begynde byggearbeidet her snarest.

14.

Begynder med rydningsarbeidet inde i kirken for at koret kan sættes istand for gudstjenesterne som skal ta sin begyndelse igjen i september mnd. Prækestolen flyttes idag tilbake til sin plads i koret.

Tømt bøssen i sakristiet. Paagrund av den kritiske situasjon har der ikke været videre besøk i kirken. Alle fremmede turister er borte. Ikke destomindre indeholdt bøssen kr.

17.

Telegraferet til borgermester-stortingsmand Bauck angaaende verkstedsbygningens opførelse idet man har anmodet ham om at gjøre sin indflydelse gjældende ved henvendelse i deptet og her be om en snarlig avgjørelse om hvorvidt bygningen tillates opført.

18.

Stiftamtmanden gjør i henhold til vor anmodning ogsaa henvendelse i deptet angaaende overnevnte sak.

20.

Nordhagen har idag tilskrevet direktør Jens Thiis og tilbudt ham for kunstmusæet avstøpningen av bispeportalet som er opsat i domkirkens avdeling paa utstillingen. Musæet maa i tilfælde de mottar tilbudet selv besørge portalet nedtat og fjernet fra utstillingen uten utgift for domkirken.

21.

Bortsat flytningen av orglet og orgelgalleriet paa akord til 4 av domkirkens arbeidere for kr 480,00. Orglet skal flyttes tilbake til sin gamle plass under østre taarnbue og skal orgelgalleriet gjøres helt istand med gulv og underloft. Gjenpaneling av væggen under buen samt flytning av trappen til galleriet.

I Eftermiddag mottat telegram fra kirkedeptet saalydende: «I Statsraad idag er der meddelt samtykke til opførelse av den projekterede verkstedsbygning og til utgiftenes dækkelse av takfondet. Kirkedeptet.»

22.

Da verkstedsbygningen nu endelig er tilladt opført sættes fra nu fuld kraft paa rydning av tomten hvor bygningen skal ligge. Stenlageret i nordhagen flyttes saaledes over til pladsen vest for kirken. Gipsavstøpninger - modeller til kapitæler for triforiet og klerestoriet i skibet, magasineres i skibets kjelder. Den gamle sten som i sin tid blev nedtat fra den gamle vestfront, men som ikke igjen kunde anvendes ved opsætningen, blir foreløbig lagret bak smedjen ved glasmaleriverkstedet, da der ikke er mere plass i stensamlingen hvor retteligen disse stene skulde været anbragt.

Jakob Digre har faaet tilstillet tegningene av værkstedsbygningen for at kunne indsende anbud paa tømmerarbeidet.

24.

Trondhjems Cementstøperi er likesaa tilstillet tegninger av værkstedsbygningen for anbud paa fundamenteringen med cementgulv. Firmaets anbud paa kr 4000,00 er antat. Arbeidet skal paabegynde den 1ste septbr. og være tilendebragt inden 3 uker fra den dag.

25.

Fra Jacob Digre er mottat anbud paa Bindingsverket for værkstedsbygn. Anbudet lyder paa kr 9.450,00. Vedkommende gjør intet fradrag for det tømmer som av rest. arbeidet er stillet til raadighet. Tegninger er derfor tilstillet Kunig & Løvseth med anmodn. at indsende anbud paa nævnte arbeid.

28.

Fra Muremester Christensen er indkommet anbud paa utmuring av bindingsarbeidet i værkstedsbygningen. Anbudet lyder paa kr 5.242,00.

29.

Fra kirkedepet er mottat skrivelse med anmodning om indsendelse av en opgave over hvormeget kul og koks den tiltrænges til domkirkens rest.arbeidet for kommende vinter. Skrivelsen er besvaret samme dag idet man har oplyst om at der til arbeidslokalet og billedhuggeratelieret behøves ca 400 hl. hel koks, til Gl.m.verkst. og kontorer ca 230 hl. knust og til Smedjen ca 50 hl. smikul.

Kunig og Løvseths anbud paa opførelse av værkstedsbygningens bindingsverk er antat. Det lyder paa kr 8.500,00. Hertil kommer fradrag for benyttelse av gamle materialer fra rest. arb.

For at kunne rydde tomten hurtigst mulig for værkstedsbygningen har man været nødt til at indstille murearbeidet på fronten og vesttaarnene. Disse folk er ogsaa sat til rydning av tomten. Av huggere er nu kun beskjeftiget til stenhugning: ornamenthuggerne og en 4-5 av vore ældste profilhuggere. Naar undtaes de 4 mand som holder paa med orgelflytningen er resten av vore folk beskjeftiget med rydning av tomten.

31.

Siden 1ste septbr. 1913 er til dato av verkstykker til fronten hugget følgende:

36 l.m. gesimsbaand (ornamenteret), 2 større figurhoder (bryststørrelse), 24 stk. kapitæler (licener) i vestfontens 3die højde, 4 stk 3-dobbelte kapitæler til frontens triforievinduer og 2 enkle til samme. 2 hoder til 3die arkaderække, 7 l.m. profilbue over skulpturgruppen. Til frontens indvendige side er hugget 6 l.m. gesimsbaand avsluttet med 2 hoder.

8 stk. baser, 8 stk piller - tils. ca 5 l.m., og 2 kapitæler til disse piller.

Desuten er hugget en mængde kvader. Til saadane er ogsaa anvendt endel gammel sten som tidligere har staaet i bygningen. Desuten ogsaa den grønne klebersten som forrige aar blev hjemført fra det gamle brud i Øisanden.

SEPTEMBER 1914

September 1.

Fundamenteringen for verkstedsbygningen begynder idag.

Murmester Øvergaard er utlaant tegninger til verkstedsbygningen for at indkomme med anbud paa utmuringen av bindingsværket.

2.

Muremester Øvergaards anbud paa utmuring av bindingsværket til verkstedsbygningen er antat. Summen er kr 5.178,50.

Gjennem stiftsdirektionen er mottat depts meddelelse om at verkstedsbygningen er tilladt opført. Tegningerne medfølger tilbage. Orglet er nu kommet tilbage paa sin plads igjen og tømmermændene er beskjeftiget med at gjenklæ væggen mellem kor og tverskib.

Figurerne som i sin tid blev nedtat fra den gamle vestfront har siden været opbevaret under skurene nord for kirken. De blir nu naar tomten ryddes for værkstedsbygningen ført ind i skibet, og det er tanken at opstille dem der foreløbig. De faa stenhuggere som nu er ledig paa grund av det store oprydningsarbeide er beskjeftiget med hugning av gesimsbaand til vesttaarnene. 3 ornamenthuggere er paa ferie.

4.

Gjennom kirkedeptet er mottat kr 7,30 som bidrag til restaureringsarbeidet for en hrr L. C. Thorpe-Willmar, Minn. Beløpet er nedlagt i bøsken ved nordre portal.

Rydningen av selve tomten hvor verkstedsbygningen skal staa er nu paa det nærmeste ryddet fra vor side. Opsætningen av fundamentpiller er igang ved Cementstøperiets folk.

Idag har vi begyndt at stille bænken i koret paa sin gamle plads igjen.

I kjælderen under Emil Grønnings gaard i Sandgaten er ved gravning til kjelder fundet endel gammel klebersten. Stenene tyder paa at ha tilbørt et masværk med firpasaapninger. Foruten tynde plater er ogsaa fundet et par profillister. Hvorvidt de har tilhørt domkirken er ikke godt at si; lignende stene er nemlig ikke tidligere fundet i kirken og det er eiendommeligt at saa mange av samme sort er fundet paa dette samme sted.

5.

Mottat 2 skrivelser fra deptet med forespørsel hvad der er gjort med hensyn til utbetalingen av lønningerne for de mandskaper som er indkaldt til militærtjeneste; desuten hvorvidt restaureringsarbeidet vil kunne foregaa i samme utstrækning fremdeles uavh. av de vanskelige forhold som krigen har fremkaldt.

Skrivelserne besvaret samme dag (Se cop.bog.). Indsendt gjennom stiftsdirektionen beretn. om arbeidet i det forløpne aar.

7.

Avsendt 20 bænker av de som blev arbeidet til Jubilæumsfesten 20de mai. 10 bænke paa 6 og 10 paa 7 siddepladser. Prisen tilsammen 130,00 kr.

For tiden er man beskjeftiget med at nedta den store svingekran som er plassert midt i stenlageret i («nordhaven»). Av hensyn til den nye verkstedsbygning som her skal plasseres maa den flyttes over til pladsen vest for kirken. Her blir nu vor samlede stenlager.

8.

Fra Horg - Lundamo er ankommet 3 jernbanevogne med haardsten. Stenen er under opkjørsel til kirken.

10.

Rørlægger Lund er overdraget kloak og vandanlægget ved den nye verkstedsbygning for en sum av kr

17.

Avsendte idag budgetforslaget for 1915-16. I forbindelse herved ogsaa en oversigt over de restaureringsarbeider som tænkes utført i nævnte termin, likesaa efter anmodning fra deptet en oversigt over hvorlang tid det vil medgaa forinden gjenreisningen av Trondhjems domkirke er tilendebragt samt de hermed forbundne utgifter. (Se kop.bog). Ca 24 aar vil medgaa for at faa kirken gjenreist og kr 3.048.000,00 til det bygningstekniske arbeide. Skulptur og glasmalerier kommer hertil.

18.

Reiser til Klefsaas kleberbrud i Ørkedalen efter anmodning av Orkedals Aktietrælastkompagnie, som eier bruddet. Hensigten med min reise var at undersøke stenen om den i tilfælde kunde være brukbar for domkirkearbeidet.

19.

Hjemkommet fra Ørkedalen, stenen i ovennævnte brud kan vel benyttes i domkirken - f. eks. t. kvader. Til profilerte eller ornamenterte saker lar den sig ikke anvende, da den er for skifrig. Den har imidlertid en tiltalende grønlig farve. Kirken har her tidligere (for ca 17 aar) siden drevet bruddet her. Fra denne tid laa endnu adskillig sten igjen i bruddet, men var naturligvis paa grund av den lange henliggen her i marken delvis opfyldt med sprækker. En del av den bedste sten kunde det dog bli tale om at faa hjemført til kirken til prøve, og maatte i saa tilfælde nedkjøres paa vinterføre til Solbu station, derpaa med banen til Thamshavn og videre med fartøi til Thjem.

29.

Begynder idag reisingen av bindingsværket for den nye verkstedsbygning.

OKTOBER 1914

Oktober 3.

Muringen fortsætter paa de 2 vesttaarne og hugningen omfatter disse saavel som vestfrontens triforieetage.

Veiret er regnfuldt saa det forsinker opførelsen av verkstedsbygningen. Cementgulvet er nu støbt og reisingen av bindingsværket paagaar.

En vindusgruppe i nordre sideskib i skibet er færdig indsat i glasmaleri (det østligste).

8.

Idag begynder Muremester Øvergaards folk at utmure bindingsværket i verkstedsbygningen. Det er fremdeles det samme regnfulde veir, som sinker arbeidet i betragtlig grad.

En provisorisk elektrisk lysledning oplægges rundt i stenhuggerskurene. Møller og Grønning utfører dette arbeide.

Fra Direktør Thiis er der nu endelig kommet svar at Kunstmusæet vil overta gipsavstøpningen av «bispeportalet», som var utstillet under domkirkeavdelingen paa Jubilæumsutstillingen i Kristiania. Nedtakningen skal foregaa for musæets regning uten utgift for domkirken.

12.

Telegraferet til kunstavdelingens sekretær og forespurt om naar arbeidet med nedtakningen av domkirkens saker heldigst kan begynde.

13.

Reiser sammen med formand Hagen til Orkedalen for at utpeke den brukbare klebersten i Klefsaas brud. Disse stene var det saa meningen i vinterens løp skulde faa hjemført til domkirken.

Mottat svar fra kunstavdelingens sekretær Torp paa telegram av igaar: «Tidligst om en uke – nærmere besked senere.»

14.

Verkstedbygningens opførelse skrider nu raskt fremad.

Fra deptet er kommet forespørsel om de i budgetforslaget for 1915-16 opførte utgiftsposter er paatvingende nødvendige og i tilfælde ønskes en begrundelse herfor. Svar herpaa er d. d. indsendt til tilsynskomiteens formand og arkt. Solberg, idet man finder at kunne redusere posten «Sten og Stenbrud» med kr 10.000,00. Dette væsentlig av den grund at vort stenlager er nok saa stort f. t. som følge av at den største del av arbeiderne har indeværende aar været beskjæftiget med oprydningsarbeider - først til jubilæumsfesten i mai mnd. og senere for at ryddiggjøre tomten for værkstedsbygningen (Se kop. bok).

17.

Paa glasmagerarbeide for verkstedet er O. Johnsens anbud antat med kr 222,62.

20.

Idag begynner man at forberede arbeidet til den utvendige pudsning av værkstedsbygningen, idet man beslaar bindingsværket paa utvendige side med netting.

Prisopgave paa montering av sagmaskinen indhentes av Baklandets støperi.

21.

Paabegynder pudsningen av værkstedsbygningen yttervægge. Taket er nu fuldt færdigt. Blikenslager Berentzen legger takrender.

22.

Idag begynder Trondhjems cementstøperi at lægge cementgulvet i verkstedsbygningen, likesaa paabegyndes monteringen av sagmaskinen. Dette sidste arbeide er overdraget Baklandets støperi og mek. verkst. for en sum av kr 400,00.

27.

Formand Hagen og Axel Hoem reiser idag til Kristiania for at indpakke sakerne paa utstillingen. Avstøpningen av det utstilte bispeportal (østre indgang til høikoret) skal overlates kunstmusæet.

28.

Anbud paa koks for vinteren er indhentet. Dyre Halses anbud blev antat: Pris: for knust koks 1,70 pr hl., og for hel koks kr 1,60 pr hl ÷ 2% rabat.

31.

Pudsingen av cementgulvet er færdig, likesaa er Kunig og Lønseth færdig med tømmerarbeidet paa verkstedsbygningen. Paagrund av sterk kulde med frost har pudsarbeidet utv. paa verkstedsbygningen maattet indstilles foreløbig.

NOVEMBER 1914

November 2.

Arbeidet fortsættes med hugning til fronten og vesttaarnene. Murearbeidet vil fremdeles ogsaa omfatte disse dele av kirken indtil man er kommet i høide med klerestoriet. Noget arbeide paa langvæggene er der for tiden derfor ikke.

3.

Fra deptet er gjennem stiftsdirektionen mottat meddelelse om at Haugan (Erik) har faaet pension - ifølge ansøknings fra rest. arb. – med kr 400,00 aarlig av statskassen.

4.

Til opvarming av det nye verkstedslokale er meningen at benytte 2 større magasinovne. Disse er nu under opsætn. (Brændovne fra Thjems mek. verkst. pris 250,00 pr stk.)

6.

Hagen og Axel Hoem er hjemkommet fra Kristiania medhavende plastilinmodellen. Fotografimontrene er likesaa kommet.

9.

Tilsynsmøte er tilsagt til Fredag d. 13de ds. kl. 12 middag.

13.

Møte i tilsynskomiteen d. 13 novr. kl. 12.

Tilstede: Fischer, Meyer, Solberg, Nordhagen og Ryjord.

Den kunstneriske leder fremla skisseutkast til ny utforming av domkirkens tre taarne og til ændringen ved de øvre deler av den allerede approberte vestfront. Ændringene vedrører ikke de nu under opsætning værende deler. Han redegjorde utførlig for de motiver, som hadde fremkaldt den ved de fremlagte skisser betegnede retningsforandring i hans nye syn paa restaurationsarbeidet og bebudet at ville utgi en brochure med indhold som det i møte fremførte ledsaget av de nødvendige illustrationer.

Komiteen henstillet til professor Nordhagen ikke la denne publication utgaa før efter nærmere konference med kirkedepartementet.

sign: Johan Meyer, A. Fischer, Lars Solberg.

Møte i tilsynskomiteen 13de novbr 1915 kl 5 efterm.

Tilstede: Fischer, Meyer og Solberg

Den ved prof. Nordhagens ændringsforslag for den allerede approberte frontplan indtraadte situation blev drøftet og hans skisser foreløbig gennemgaat, hvorved fra Solberg og Meyers side ikke alene principielle betænkeligheter, men ogsaa tvil overfor flere punkters æstetiske berettigelse blev fremholdt.

Komiteen anser dog ikke endnu rette tid at være inde for nærmere indgaaen paa disse spørgsmaal. Man besluttet at henstille til hrr. Nordhagen at henvende sig direkte til kirkedepetet. Først efter eventuel anmodning fra dette vil komiteen fremsætte sin betænkning. Denne vil imidlertid under alle omstændigheder indeholde en anbefaling av at tilladelse til den nye plans videre utforming blir git og at tilsynskomiteen ved en eventuel bedømmelse av disse planer betydelig forsterkes.

Likeoverfor hrr. Nordhagen antydes at forslag om komiteens forsterkning bør utgaa fra denne selv.

14.

Møte i tilsynskomiteen 14de novbr. 1914 kl 1.

Tilstede: Fischer, Meyer, Solberg.

Referat, vedtagelse av protokol. Overlægninger angaaende komiteens svar paa departementets første eventuelle henvendelser angaaende ændringen av restaurationsplanene.

sign. Johan Meyer, A. Fischer, Lars Solberg.

15.

Idag fratrær Eirik Haugan restaureringsarbeidet. Han har erholdt en aarlig pension av statskassen paa kr. 400,00. Det nye verkstedslokale er nu ogsaa pudset indvendig, kun maskinrummet staar endnu tilbage. Monteringen av det elektriske lys paagaar og utføres av firmaet Møller og Grønning ifølge anbud.

18.

Idag begynder man at flytte ind i verkstedet.

25.

I eftermiddag blev en arbeider (Jens Lund) sterkt forslaat i hodet, idet en plankeende faldt ned fra stilladset paa sydvestre taarn og traf nævnte arbeider i hodet. Han blev bragt til sykehuset hvor han snart vaagnet efter besvimelsen. Det er spørgsmaal om han har faat brud paa hjerneskallen.

26.

Spiselokalet som er tilknyttet verkstedsbygningen er nu under indredning, likesaa i formændenes kontor som i opslagsrummet, idet man nu her indlægger gulv og underloft.

Samtlige arbejdere er nu indflyttet.

Murearbeidet paa vesttaarnene avsluttet for iaar.

Maskinsagen er nu færdig monteret.

Jens Lunds tilstand er ganske god uagtet doktoren tror at han har faat brud paa hjerneskallen.

27.

Slipestenens aksel gik idag tvers av. Det foraarsaget forøvrigt intet uheld.

DESEMBER 1914

Desember.

Murearbeidet paa vesttaarnene har paa grund av kulden maattet indstilles og er de her tidligere beskjeftigede arbejdere gaaet over til hugningsarbeide. Hugningsarbeidet har omfattet verksstykker til taarnene og frontens triforieetage.

til 14.

Været hjemme paa grund av halsbyld.

Baandsagen i snækkerverkstedet er monteret og drives nu ved sin særskilt motor. Heisen paa fronten har efter verkstedets flytning ogsaa maattet faa sin særskilte elektriske dynamo.

19.

Nordhagen reiser idag til Kristiania i anledning sin nye plan for gjenreisningen av vestfronten.

25.

Domkirkens Smed Gerhard Lagerfeldt døde idag pludselig av et slagtilfælde. Lagerfeldt har i en menneskealder været smed i domkirken. Han var en meget dygtig smed og har utført en del av de mere kunstfærdig utførte dørbeslag i kirken. En flink og trofast arbeider - av den gamle skole - har man hermed mistet ved restaureringsarbeidet.

1915

JANUAR 1915

Januar.

Siden September mnd. har huggearbeidet utelukkende omfattet vesttaarnene og frontens triforieetage. Av ornamentale saker er der siden nævnte tid hugget ialt 13 kapitæler - herav 5 til vestfrontens triforieetage, 4 til vesttaarnenes vinduer og 4 til frontens indre triforiegang. Siden murearbeidet p.g.a. kulden stoppet paa fronten og taarnene har samtlige arbeidere været beskjæftiget med hugning. Til frontens triforieetages sirgavle og buer er der ophugget adskillig sten, herav ... anfængere med skulpturerte hoder, hvortil billedhugger Rasmussen har leveret modeller. Rasmussen har yderligere utført modeller til 4 større grotesker og 2 større kapitæler med figurlig og ornamental utsmykning. Disse - hugget i sten - skal anbringes paa hver side av det store vestvindu.

5.

Hos Smed Langeland og Schei er bestilt nok et sæt jernrammer til sideskibenes vinduer i skibet. Trærammer arbeides ved rest.arbeidet. Tidligere har firmaet Jacob Digre leveret en del.

9.

Gjennem Stiftsdirektionen er mottat meddelelse fra deptet om at kr 55.000,00 for indeværende halvaar er anvist til utbetaling ved Skattefogden i Trondhjem.

25.

Haardsten ankommet fra Lundamo i Horg.

26.

Begynder idag at opkjøre sten fra Jernbanen.

FEBRUAR 1915

Februar.

F.t. er de 3 sidste kapitæler for vesttaarnenes vinduer i triforieetagen under arbejde. Til fronten er nu samtlige kapitæler i overnævnte etage forlængst færdige. Opslag til frontens triforievinduer i fuld maalestok samt utførelsen av mahler til disse er paabegyndt. Hugningen av helfigurerne, som skal flankere nævnte vinduer, vil med det første bli igangsat.

Modellerne, som er leveret fra Rasmussens haand vil formentlig ændres endel. Modellerne er i det største laget og specielt springer det nedre parti av figurerne for sterkt frem fra murflaten. Det er dette sidste som maa forandres en del.

Huggearbeidet fortsætter fremdeles utelukkende for dele til frontens og taarnenes triforietager.

10.

En vognlast haardsten er ankommet fra Horg og opkjørt til kirken.

I glasmaleriverkstedet gaar arbeidet sin jevne gang. Efterhvert som vinduerne blir færdige blir de indsat paa sin plads. Det er f.t. vinduer til nordre sideskib i skibet man nu arbeider glasmalerier.

Albertsen har i længre tid været beskjeftiget med at katalogisere arkivet av tegninger.

I Mariakapellet er det meningen at hele arkivet skal anbringes. Man holder paa med dette arbejde.

MARTS 1915

Marts.

Hugningen fortsætter som tidligere til vestfrontens og taarnens triforieetage. Masverket for frontens triforievinduer er under hugning.

Ut over vinteren har flere arbeidere været indkaldt til nøitralitetsvagt - hidtil ialt 5 stk. Fra midten av denne mnd er yderligere 3 mand indkaldt, deriblandt formand Hagen.

Tømmermændene er ifærd med at lave vindusrammer til de nye glasmalerier i skibet. Hidtil har disse blit utført av firmaet Jacob Digre. Jernværket til disse er hidtil utført av Schei og Langeland. Man har tænkt senere at la domkirkens smed utføre dette arbeide. For nærværende er smedjen for liten til at kunne utføre disse store vinduer her; tanken er derfor til vaaren at utvide smedjen.

17.

Hagen og 2 mand reiser idag paa nøytralitetsvagt.

18.

Fra kirkedeptet er mottat en skrivelse dat. 15 dennes hvori utbedes en opgave over hvad utgifterne til anskaffelsen av glasmalerier til domkirkens tverskib og korklerestorium har været anslaaet til hvad de har utgjort samt over de beløp, som har været utredet hertil i de forskjellige budgeterminer.

Endvidere bedes oplyst om de kr 4.000,00 som er forutsat at skulle refunderes av de private tegnede bidrag til glasmalerier i langskibet som er indbetalt til domkirken. Vedlagt medfølger skr. fra Konsul Klingenberg av 26 oktbr. 1914 samt utklip av statsrevisionens antegnelser til domkirkens regnskap for 1912-13.

Paaskeferie

APRIL 1915

April.

Arbeidet fortsætter med hugning som tidligere.

Fra Ørkedalen er mottat besked om at den i sin tid avmerkede sten i Klefsaas klæberbrud nu er nedkjørt til Solbu station.

Nordhagens tegninger har nu en tid været utstillet i Kunstindustrimusæet. Over paaske vil de bli utstillet i Kristiania.

7.

Med stiftsdirektionens og tilsynskomiteens paategning er mottat kirkedepartementets meddelelse fra Storthingets præsidentskap om at storthinget i møte den 13. mars d.a. til fortsættelse av restaureringsarbeidet ved Trondhjems domkirke har bevilget for terminen 1/7 1915 til 30/6 1916 ordinært kr 100.000,00 - herunder til drift av glasmaleriverkstedet kr 14.000,00 og paa betingelse av, at der av Thjems by eller paa anden maate tilsammen tilveiebringes et beløp av kr 34.000,00 til disse øiemed. Desuten indeholder skr. en anmodning om at forslag til statsbevilgning for næste termin maa indsendes før 1ste oktober d.a.

12.

Mottat idag fra Konsul Klingenberg kr 3.700,00 som bidrag til tverskibets glasmalerier. Indsendt til deptet besvarelse paa depts skr. av 15de f.mnd. forandeliget ved statsrevisionens antegnelser.

Nordhagen reiser idag til Kristiania i anledning av utstilling hos Blomkvist av hans sidste domkirkeutkast.

Utkastet, som er en mere fri og fra rekonstruktionstanken mere ubunden gjenreisning av domkirken har været gjenstand for adskillig kritik. Den brochure som Nordhagen har utarbeidet har været tilstillet alle de større aviser og vil være at faa tilkjøbs i bogladene og i fotografisalget ved kirken.

Det har været Nordhagens mening ogsaa at demonstrere utkastet i Trondhjems arkitektforening og for endel endbudte.

13.

Stenlast fra Mosjøen er ankommet; men kan paa grund av at heisekranen paa kaien er optat, neppe losses før om en 3-4 dage.

Man begynder idag at ordne sig for murearbeidets igangsætte paa vestfronten og de 2 hjørnetaarne. Den ornamenterte og skulpturerte sten, som skal anvendes her blir først fotograferet. Opslaget i fuld størrelse av det søndre triforievindu i fronten er man nu igang

med. Det nordre vindu er under hugning og er man kommet langt paa vei med masverket paa dette.

19.

Stenlasten fra Mosjøen er man idag ifærd med at opkjøre fra Bratøren. Stenen fra Ørkedalen er ogsaa ankommet og blir samtidig opkjørt. Efter opmaaling utgjør denne sidste 44 kubikfot. Murearbeidet er nu igang paa begge vesttaarne og paa fronten.

24.

Fra deptet er til indlemmelse i domkirkens bibliotek oversendt et indbundet exemplar av den ny utgave: «Riksforsamlingens forandlinger 1ste og 2den del med tillæg (Kong Christian Fredriks dagbok).»

Macody Lund har telegrafisk anmodet om at faa sig tilsendt blaakopier av skibet i oprids samt tversnit av Solbergs konkurrenceutkast seet mot vestfronten. (Besvarelse se kop.b.).

29.

Reiser til Aalesund i private forretninger.

MAI 1915

Mai 2.

Hjemkommen fra Aalesund.

3.

Mottat meddelelse fra Thjems stiftsdirektion om at Thjems sparebank har bevilget et bidrag til Domkirkens restauration for næste termin et beløp av kr 22.000,00, hvorav kr 2.000,00 til glasmaleriverkstedet. Over nordvestre taarn har man en tid været beskjeftiget med at lægge et tak. Taket er nu færdig her og tækket med plater av bølgeblik.

Over søndre taarn er det meningen at bygge et lignende, og tømmermændene tar nu fat paa dette arbeide.

Stenhuggerarbeidet og muringen fortsætter som tidligere.

19.

Ornamenthugger Santi har nu hugget færdig en helfigur til frontens nordre triforievindu.

22-25. Pintse.

28.

Formand i stenbruddet i Bjørnaadalen Nordtømme reiser idag til bruddet for at igangsætte driften her.

JUNI 1915

Juni 1.

Renderne paa skibets stilladsbygning repareres og utskiftes med nye. Arbeidet gaar uforandret - med muring paa taarnene og fronten. Huggearbeidet som før. 1 helfigur er færdighugget til frontens triforievinduer og de 3 øvrige er under arbeide. Ialt er til det opsat stk. arkader med hoder i frontens triforieetage.

Smedjen blir nu utvidet, idet den bygges til vestover med ca 3-4 meter. En ny boremaskin er anskaffet for smeden.

15.

Idag ankom Arkitekt Østberg fra Stockholm og Professor Nyrop fra Kjøbenhavn. De skal begge tiltræ den forsterkede domkirkekomite til uttalelse om Nordhagens sidste utkast til domkirkens gjenreisning. Møtet er tilsagt til den 17de dennes.

17.

Møte i den forsterkede domkirkekomité.

18.

Møte i den 18de Juni kl 5 efterm.

Tilstede de samme som i foregaaende møter. Protokollen for de tidligere møter oplæstes og blev enkelte rettelser foretat.

Professor Nyrop anmodet Nordhagen om at utarbeide i tegning - enten som planskisse eller i perspektiv - over sin sidste ide, for at den kunde vedligge dokumenterne ved deres indsendelse til departementet. Hrr Nordhagen erklærte at han vilde efterkomme denne henstilling.

Om formiddagen havde de herrer prof. Nyrop og arkitekterne Østberg og Fischer hat et møte, hvor avfattelsen av deres uttalelse til deptet bl. a. blev drøftet. Som resultat av disse forhandlinger oplæste prof. Nyrop et forslag til en saadan besvarelse. Denne blev i alt væsentlig godkjendt av de 3 ovennævnte herrer. Professor Meyer havde paa lignende maate om formiddagen konfereret med arkt. Solberg om minoritetens (Solberg og Meyer) uttalelser.

Paa basis av de meningsutvekslinger, som herunder gjorde sig gjældende, oplæste hrr Meyer sit forslag til en saadan uttalelse.

Hvor ønskeligt det end kunde være, vilde det neppe kunne bli tale om nogen ensstemmighet inden komiteen. Under møtet indløp der til formanden fra hrr Solberg en skrivelse hvori denne nærmere præciserer sit standpunkt. Efter dette syntes det som ugjærligst at opnaa en fælles uttalelse. Hrr Meyer var vistnok i mange punkter enig i majoritetens betænkning, men at han neppe torde gaa sammen med de 3 øvrige herrer - iallefald maatte har først konferere med Solberg.

Hrr Østberg fandt de to fraktioner i realiteten var enige og han mente derfor at konklusionen derfor godt kunde underskrives av alle fem medlemmer, selv om de to fraktioner hver for sig indsendte sine særskilte dokumentationer.

Møtet hævet kl 7 1/2

19.

Møte den 19de Juni kl 12.

De samme tilstede undtagen prof. Nordhagen.

Hrr Meyer kunde efter en konference han hadde hat med hrr arkt. Solberg meddele at denne ikke kunde være med paa nogen fællesuttalelse og vilde heller ikke gaa med paa Meyers forslag. Han maatte forbeholde sig at indsende sin særskilte betænkning og vilde saaledes ikke undertegne den konklusion, som i gaarsmøtet var fremsat og som da forøvrigt var enighet om inden komiteen. Hrr Østberg mente det allikevel vilde være meget heldigt likeover for de fire, som i grunden havde dannet møtet, kunde staa samlet.

Efterat hrr Meyer havde oplæst sit forslag til betænkning, erklærte han at omendskjønt der i grunden var en ganske liten væsensforskjel i de to uttalelser saa vilde han nødig og i den foreliggende form gaa med paa majoritetens.

Han vilde av hensyn til sine tidligere uttalelser angaaende Nordhagens forskjellige utkast gjerne gi sin betænkning nogenlunde den form, den havde faat.

Hrr Østberg mente at man her maatte kunne møtes og vilde være taknemmelig om hrr Meyer muligvis i et par punkter vilde ændre eller modificere sine uttalelser.

Enkelte forandringer kunde maaske ogsaa foretas i majoritetens indstilling, og vilde han anse det at være av meget stor betydning, om der fra de fire kunde foreligge en fælles uttalelse.

Om hrr Meyer yderligere indsendte en særskilt skrivelse behøvde jo ikke denne betegne nogen reservation likeoverfor selve konklusionen; men kun nærmere at klargjøre hans tidligere stilling til Nordhagens utkast.

Efter en del diskusion frem og tilbake enedes man tilslut om en saadan fællesuttalelse, og at hrr Meyer vedlægger som bilag en suppleringskrivelse, som ovenfor anført.

Arkt. Solberg kommer paa denne maate til at avgi sit særvolum, hvilket hrr Meyer i sin skrivelse vil gjøre opmerksom paa, samtidig med at han oplyser om at Solberg paa gr. a.

sykdom har været fraværende under møtene, men at han er holdt ajour med forhandlingernes gang.

Der opstod endelig spørgsmaal om der ikke ogsaa fra komiteens side burde foreligge en udtalelse om centraltaarnet. Man fandt det dog vanskelig for nærværende at udtale sig om centraltaarnets form forinden Nordhagens idé til den nye plan for vestfronten var videre udviklet, og indskrænket man sig derfor kun til at udtale som sin forudsætning at det allerede opbyggede centraltaarns form i sin tid maa forandres.

Møtet hævet kl 3 1/4.

20.

Møde i tilsynskomiteen afholdt 20.6 1915.

Tilstede: Meyer, Solberg og professor Nordhagen. Gabriel Kielland, som var tilsagt og havde lovet at fremlægge skisser til søndre sideskibs glasmalerier var ved en tilfældighed blit forhindret fra at være tilstede.

Hrr Kiellands skrivelse til tilsynskomiteen av 17.6.15 blev drøftet. Efterat Nordhagen havde klarlagt, hvorledes de i skrivelsen omhandlede englemedaljoner var tænkt forbundne med de tidligere vedtagne emner for det søndre taarnkapels glasmalerier, fandt komiteen for disses vedkommende at kunne tiltræ hrr Kiellands forslag.

Formanden havde d. 19de ds. konfereret med arkt. Fischer, som havde erklæret sig enig i denne avgjørelse.

Behandlingen av de øvrige i ovennævnte skrivelse reiste spørgsmaal antas at kunne utstaa til september mnd d. a. Forudsætningen er at de da forelægges den samlede komite og dens konsulenter: direktør Dedekam og stipendiat Kolsrud.

21.

Nordhagen reiser til Bergen i private foretninger.

Færdig med opkjøringen av stenlasten.

22.

Deltagerne i den forsterkede domkirkekomite vil bli tilstillet et avtryk av betænkningen, desuten avtryk av Meyers supleringsskrivelse samt av Solbergs særvolum.

Protokollen for de to sidste møter vil likeledes bli sendt herrerne i cirkulation til underskrift. Arbeiderne har indsendt andragende om dyrtidstillæg.

Efter konference med Nordhagen, Solberg og prof. Meyer, som alle fandt mit forslag rimelig, blev man enig om at samtlige arbeidere fra 1ste Juli d.a. blir at tildele dyrtidstillæg. Dette varierer fra 20 til 60 øre pr dag, og saaledes at de der har størst forsørgelsespligt faar størst tillæg i daglønnen. Desuten blir enkelte av arbeiderne som særlig fortjener det at tildele et yderligere tillæg i sin dagløn. Dette sidste utgjør 0,20.

Skulpturen - hoder til fronten og til vesttaarnenes vinduer - hugges paa akord. Forøvrigt gaar arbeidet som før.

JULI 1915

Juli.

Med en av byens brolæggere er avsluttet akord om lægning av rendesten rundt verkstedsbygningen. Sand er overladt av byen for 0,50 pr læs. Brosten av havnevæsenet for kr pr las.

6.

Nordhagen reiser paa ferie.

8.

Idag mottat Solbergs betænkning til Nordhagens sidste utkast.

9.

Avsendt til departementet komiteens betænkning med Meyers supleringsskrivelse samt Solbergs særvolum samt 1 Tegning. Likesaa er sendt i cirkulation protokollen fra de 2 sidste

komitemøter - til prof. Nyrop, arkt. Østberg og arkt. Fischer med gjenpart av ovennævnte dokumenter.

21.

Santi færdighugget den 4de helfigur til triforieetagens vinduer (fronten). Man er nu gaat igang med at hugge de smaa sirgavle i frontens triforieetage.

Arbeiderne begynder nu først at ta ferie. Det har tidligere i samme været regnfuldt og i det heletat daarlig veir: dette er vel grunden til at ingen tidligere har villet ta sin ferie.

23.

Reiser til Fjeldheim.

24.

Hjemkommen fra Fjeldheim.

26.

Protokollen fra de 2 sidste komitémøter og som var sendt i cirkulation blandt medlemmerne, er kommet tilbake.

18 mand er nu ialt paa ferie. Medens murer-laget paa nordre taarn er paa ferie benytter man anledningen til at forandre stilladserne her. Skinnegangen flyttes nemlig op og saa høit at hele triforieetagen kan opbygges i fuld høide.

AUGUST 1915

August 2.

Nordhagen hjemkommet fra sin ferie. Smeden er ifærd med at gjøre jernrammer til skibets vinduer (søndre taarn).

3.

Tømt bøssen ved sakristiet. Den indeholdt kr.....

Det blir iaar langt mindre i bøsserne paa grund av krigen. Av turister er der nemlig yderst faa. De som er er svensker og delvis danske.

12.

Nordhagen reiser paa nøitralitetsvagt.

16.

Idag kom statens bygningsinspektør A. Schirmer op i kirken.

I anledning en skrivelse, som Macody Lund havde indsendt til deptet med andragende om midler av det offentlige for at kunne fremlægge sit geometriske system og desuten i denne anledning søke et samarbeide med hrr Nordhagen var hrr Schirmer av deptet sendt til Trondhjem for sammen med Tilsynskomiteen og arkitekterne at drøfte denne sak.

17.

Uagtet der har været telegraferet til hrr Meyer, som efter fruens sigende skal opholde sig i Telemarken, havde man ikke faat tak i ham. Hrr Fischer skulde møte den 19de likesaa hr Solberg og Nordhagen.

19.

Møtet blev avholdt paa domkirkens kontor. Meyer var ikke kommet og heller havde man ikke hørt noget fra ham.

Hrr Schirmer oplæste de forskjellige dokumenter.

Efterat Nordhagen i fremlagte tegninger havde paavist hvor rent umuligt det såkaldte Lundske system vilde være - anvendt i domkirken, maatte saavel Fischer, som specielt Nordhagen paa det bestemteste ta avstand fra den foreslaaede videre undersøkelse av nævnte system anvendt her. Hrr Nordhagen vilde intet som helst ha med denne sak at gjøre. Det materiale i tegningen som forfindes, samt fotografier skulde bli hrr Lund sendt paa anmodning.

Der førtes under møtet protokol som blev undertegnet av samtlige og blev protokollen samme aften sendt til deptet foranlediget ved at der telegrafisk var kommet besked om at dagen efter

eller en av de første dage var anmeldt en interpellation i stortinget anaaende domkirken og Nordhagens sidste plan.

20.

Reiser til Nærø.

28.

Kleberbruddet i Bjørnaa inspiceret.

SEPTEMBER 1915

September 10.

Efter at ha inspiceret kleberbruddet i Bjørnådal - hjemkommen den 10de ds.

15.

Reiser til Ingdalen for at undersøke et haardstensbrud.

17.

Møte i Tilsynskomiteen d. 17/9 1915.

Tilstede Arkt. Fischer, Prof Meyer, arkt Solberg og restaureringsarbeidets ledere. Til behandling forelaa skrivelse fra Kirkedepetet av 1/9 og 10/9 15 med bilagte korrespondance mellem kirkedepetet og stipendiat Macody Lund og professor Nordhagen.

Efter referat gjennemgik den kunstneriske leder en række tegninger, som belyser forholdet mellem Macody Lunds paastand om de rigtige maal ved enkelte punkter i bygningen i forhold til det resultat, hvortil bygningens egne anvisninger fører.

En nærmere redegjørelse for disse forhold ...

1924

(Ligger som løse blad innstukket i boken.)

JULI 1924

Juli 1.

Murearbeidet fortsætter med 2 lag i skibets klerestorium. Det er det syvende feldt paa nordre og søndre side (fra øst) man nu holder paa med. Tilbake staar saaledes kun et felt paa hver side - de mindre parti nærmest vestfronten.

Fra et gammelt klæberbrud i Sparbu har man mottat et par prøver - gjennom hrr J. Andreassen, Dalsenget. For nogle dage siden blev bruddet besigtiget sammen med formand Hagen og hrr Andreassen. Det viste sig at der fra gammel tid har været tat klæber her og anvendt vistnok hovedsagelig til gryter og kokekar. Dette kunde tydelig sees av de gjenstaaende runde rester efter utvindingen - overalt hvor man merket at kleber forekom langs fjeldsiden. Her fandtes 2 sorter kleber: en grønfarvet - ganske fin sten. Desværre viste det sig at den forekom meget sparsomt og yderlig spredt - og sammenblandet med andre bergarter, saa det vilde bli meget vanskelig at faa frem nogen skikkelige emner av den. Den andre kleber var lysere graa av farve, grov og syntes ikke helt ren. Brunlige sletter forekom, og man skulde næsten tro at den var jernholdig. Den egnet sig iallefald ikke til bruk ved domkirken.

Man fandt ikke at kunne foreta nogen prøvedrift iaar iallefald. Det kunde maaske bli spørsmål senere har nærmere at undersøke om det skulde findes mere av den grønne sten, som især hvad farven angaar vilde være utmerket at ha til indblanding i flaterne sammen med Vefsenstenen her i domkirken.

5.

Nordhagen reiser paa ferie.

Folkene begynder nu litt efterhvert at reise paa ferie. Det ene murelag er saaledes defekt.

8.

Reiser idag til Mosjøen for at besigtige bruddet i Bjørnaadalen, hvor der har været drift siden like over pintse. Foruten Fr. Nordtømme som i en række av aar har fungert som formand i

bruddet er iaar ogsaa en anden av domkirkens folk tat med i bruddet nærmest for at sættes ind i driften og for i tilfælde at kunne inntræ som Nordtømmes stedsfortræder.

I bruddet drives nu med 15 mand foruten formanden. Det begynder efterhvert at minke paa forekomsten. Der er derfor gjort et nyt innslag litt længre syd i dalen. Her findes vistnok kleber; men denne var saa skifrig, at den vilde være aldeles umulig til bygningssten i domkirken.

Nordtømme som med det første tar ferie reiser hjem. I hans fravær vil Lars Waldum fungere som formand i bruddet. Det er dog meningen forinden driften ophører at Nordtømme tar sig en tur opover for at avslutte driften.

25.

Skipper Tørissen er ankommet med en last klebersten fra Mosjøen.

30.

Lasten er idag opkjørt. Den utgjorde tons.

Idag kom telefonmeddelelse om at smien i kleberbruddet i Bjørnaa er nedbrendt. En ny blasebælg blir i den anledning indkjøbt og opoversendt. Ordre er git om at opføre et enkelt skur til bruk som smie.